T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Slav Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı
Rus Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

RUSÇANIN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE İNTERNET KULLANIMI

Cihan KARA

2501121130

Tez Danışmanı

Yard. Doç. Dr. Korhan KORBEK

İstanbul 2015

T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
1982 ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : **Cihan KARA** Numarası : **2501121130**

Anabilim/Bilim Dalı : **Slav Dilleri ve Edebiyatları ABD. Rus Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı** Danışman Öğretim Üyesi : **Yrd. Doç. Dr. Korhan KORBEK**

Tez Savunma Tarihi : **13.07.2015** Tez Savunma Saati : **11.00'de**

Tez Başlığı : **"Rusçanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde İnternet Kullanımı"**

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin **36. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Türkan OLCAY		kabul
2-Doç. Dr. Veda Aslım YETİŞ		KABUL
3-Yrd. Doç. Dr. Korhan KORBEK		kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Abdullatif ACARLIOĞLU		
2- Yrd. Doç. Dr. Seyyal KÖRPE		

ÖZ

RUSÇANIN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE İNTERNET KULLANIMI

Cihan KARA

Son yıllarda çok hızlı gelişen internet teknolojileri, yaşamımızın her alanında yaygın bir kullanım alanı bularak vazgeçilmez bir ihtiyaç haline gelmiştir. Günlük yaşamımızın bir parçası olan internet, kaçınılmaz olarak eğitim hayatımızda da etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Günümüzde neredeyse her ortamda internete ulaşım olanağı bulunmaktadır. Dizüstü bilgisayarlar, akıllı telefonlar, tabletler sayesinde internet mobil olarak kullanılabilmektedir.

İnternetin sağladığı anlık iletişim olanağı sayesinde dünyanın herhangi bir yerindeki bir bilgiye anında ulaşılabilmekte, bu sayede öğrenci ve öğretmen aynı mekânda bulunmadan eş zamanlı öğrenme ortamı oluşturulabilmektedir.

Eğitim kurumları örgün eğitimi internet teknolojileri sayesinde yaygın eğitim ile desteklemektedir. Birçok eğitim kurumu da internet ortamında eğitim programları düzenlemektedir. İnternet, yabancı dil öğrenmeye ve öğretmeye oldukça elverişlidir.

Bu çalışmada "Bir yabancı dil olarak Rusça, internet ortamında nasıl öğretilebilir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Öğrencilere internet ortamında Rusça öğrenme tutumlarını tespit etmek amacıyla bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin internet ortamında Rusça öğrenmeye yönelik olumlu tavırlar sergiledikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Yabancı Dil Olarak Rusça, Rusça Öğreniminde İnternet Kullanımı, Web Tabanlı Rusça Eğitimi, Web Tabanlı Dil Eğitimi

ABSTRACT

THE USE OF INTERNET IN TEACHING RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Cihan KARA

In the recent years, the rapidly developing Internet has become indispensable by receiving widespread area of usage in every step of our life. Internet, being a part of our daily life, is also used regularly in education life.

At the present time, Internet can be accessible from almost everywhere. Internet can be used mobile via the means of laptops, smart phones and tablets.

It is possible to reach any information over the world under favour of Internet providing instantaneous communication means. Thus, teachers and students can set up a synchronous learning platform without sharing the same place.

Educational institutions support formal education with non-formal education by using Internet technologies. Many educational institutions have instructional program on Internet. Internet is very suitable for learning or teaching languages.

In this study, the answer to the question: "How is it possible to teach Russian as a foreign language on the Internet?" was searched. Students were conducted a questionnaire on the purpose of identifying their attitudes towards learning Russian on the Internet. Results of the study revealed that students have positive attitudes towards learning Russian on the Internet.

Keywords : Russian as a Foreign Language, The Use of Internet in Teaching Russian Language, Web-Based Russian Language Education, Web-Based Language Education

ÖNSÖZ

Günümüzde internet teknolojileri hayatımızın her alanında etkin bir rol oynamaktadır. Eğitim alanında da internet teknolojilerinin kullanımı her geçen gün yaygınlaşmaktadır. İnternet özellikle yabancı dil eğitiminde zaman ve mekân engellerini kaldırarak dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerini geliştirmede yardımcı bir araç olarak kullanılmaktadır. Yapılan alanyazın taramaları sonucunda ülkemizde bir yabancı dil olarak Rusça öğretiminde internet kullanımı hakkında akademik anlamda çalışmaların bulunmadığı görülmektedir. Bu yüzden çalışmamızda internet ortamında Rusça eğitim alanındaki eksiklerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışma, Rusça dil eğitiminde internet kullanımı hakkında bir ön araştırma niteliğinde olup yapılacak olan uygulamalara ve akademik çalışmalara yardımcı olması açısından önemlidir.

Dünyada Rusça dil eğitiminde arama motorları, web siteler, bloglar, forumlar, wikiler, online oyunlar ve simülasyonlar gibi web tabanlı teknolojiler kullanılmaktadır. Bu çalışmada internet teknolojilerinin bir yabancı dil olarak Rusça eğitiminde dört dil becerisinin gelişimine sağlayabileceği katkılara dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca kendilerinden ders aldığım saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Emine İnanır'a, Prof. Dr. Türkan Olcay'a ve Doç. Dr. Gönül Uzelli'ye teşekkür ederim.

Tezimin her aşamasında hiçbir desteğini esirgemeyen, bana her konuda yardımcı olan değerli danışmanım Yard. Doç. Dr. Korhan Korbek'e teşekkür ederim.

Çalışmamın gidişatına yön verici fikirler vererek önemli katkılarda bulunan Doç. Dr. Veda Aslım Yetiş'e ve Dr. Fatih Mehmet Türker'e teşekkürlerimi sunarım.

Akademik hayatım boyunca bana her konuda maddi ve manevi destekte bulunan değerli hocam Prof. Dr. Abdullatif Acarlıoğlu'na teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Tezimin her aşamasında fikir alışverişi yaptığım çalışma arkadaşlarım Araş. Gör. Onur Aydın'a ve Araş. Gör. Amira Akçay'a özellikle teşekkür ederim.

Tezimin yazma sürecinde katkıları olan değerli çalışma arkadaşlarıma ve ankete katılımlarından dolayı İstanbul Üniversitesi lisans ve lisansüstü öğrencilerine ayrıca teşekkür ederim.

İyi günde, kötü günde yanımda olan hiçbir zaman desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Metin Şengül'e özellikle teşekkür ederim.

Son olarak, hayatımın her anında yanımda olan, o olmasa bu çalışma da olmazdı dediğim sevgili eşim Gülbin Kara'ya sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **III**

ABSTRACT ..... **IV**

ÖNSÖZ ..... **V**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **IX**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **XI**

GİRİŞ **1**

1. İNTERNET ORTAMINDA EĞİTİM **5**

1.1. İnternet ve Tarihsel Gelişimi 5

1.2. Bilgi Kaynağı Olarak İnternet 7

1.2.1. Etkin Arama Motoru Kullanım Yöntemleri 9

1.3. Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet 21

1.4. E-Öğrenme Kuramları 24

1.5. Eğitim Yönetim Sistemleri 26

1.6. Yararlılıkları ve Sınırlılıkları 27

2. İNTERNET ORTAMINDA YABANCI DİL EĞİTİMİ **30**

2.1. Eylem Odaklı Yaklaşım 30

2.2. Türkiye'deki Çalışmalar 33

2.3. Web Tabanlı Dil Öğretiminde Materyal Tasarımı 37

2.4. Dil Öğreniminde Web 2.0 Teknolojileri 38

2.4.1. Sosyal Paylaşım Siteleri 39

2.4.2. Bloglar 40

2.4.3. Forumlar 41

2.4.4. Wikiler 41
2.5. Mobil Destekli Dil Öğrenimi 42
2.6. Online Oyunlar ve Simülasyonlar ile Dil Öğrenimi 43
2.7. Rusça Dil Öğrenim Siteleri 45
2.7.1. Livemocha İncelemesi 46
3. YÖNTEM 53
3.1. Araştırmanın Modeli 53
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi 53
3.3. Verilerin Toplanması 54
3.4. Verilerin Analizi 56
3.5. Bulgular ve Yorum 59
SONUÇ VE ÖNERİLER 81
KAYNAKÇA 86
EKLER 96

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İnternet Ortamında Eğitim ile Sınıf Ortamında Eğitimin Karşılaştırılması 29
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri 59
Tablo 3. Katılımcıların İnternet Kullanım Alışkanlıkları 60
Tablo 4. Katılımcıların İnternete Erişim Olanağı Bulduğu Yerler ve En Çok Erişim Sağladığı Yer 62
Tablo 5. Katılımcıların Kullandıkları Arama Motorları ve Rusça Aramalarda En Çok Kullandıkları Arama Motoru 64
Tablo 6. Katılımcıların İnterneti Kullanım Amaçlarının Sıklıkları 65
Tablo 7. Katılımcıların Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Teknolojilerini Kullanım Sıklıkları 66
Tablo 8. Katılımcıların İnterneti Öğrenim Amacıyla Kullanımında Sağladığı Avantajlara Katılım Dağılımı 68
Tablo 9. Katılımcıların Öğrenimi Destelemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaştığı Zorlukların Sıklıkları 69
Tablo 10. Katılımcıların Rusça Öğrenimlerini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanım Alışkanlıkları Sıklıkları 70
Tablo 11. Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar için t Testi ve Sonuçları 74
Tablo 12. Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Zorluklar için t Testi ve Sonuçları 74
Tablo 13. Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı için t Testi ve Sonuçları 75
Tablo 14. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları 75
Tablo 15. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaşılan Zorluklar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları 76

Tablo 16. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları 77
Tablo 17. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin U Mann-Whitney istatistiği ve Sonuçları 77
Tablo 18. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaşılan Zorluklar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin U Mann-Whitney istatistiği ve Sonuçları 78
Tablo 19. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin U Mann-Whitney istatistiği ve Sonuçları 78
Tablo 20. Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları 79
Tablo 21. Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaşılan Zorluklar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları 79
Tablo 22. Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları 80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Google Ana Sayfa 9
Şekil 2. Örnek Arama Sonucu 10
Şekil 3. Normal Arama Sonucu 11
Şekil 4. Tırnak İçerisinde Örnek Arama Sonucu 12
Şekil 5. OR Operatörü İle Örnek Arama Sonucu 13
Şekil 6. Yer Tutucu İşareti İle Örnek Arama Sonucu 14
Şekil 7. Tire İşareti İle Örnek Arama Sonucu 15
Şekil 8. Site:www.siteadi.com İle Örnek Arama Sonucu 16
Şekil 9. Dosya Türüne Göre Örnek Arama Sonucu 17
Şekil 10. Google Akademik Ana Sayfa 18
Şekil 11. Google Akademik Gelişmiş Arama Ekranı 19
Şekil 12. Benzer İçeriklere Sahip Siteler için Örnek Arama Sonucu 20
Şekil 13. Livemocha "Öğrenci Profili" Sayfası 47
Şekil 14. Livemocha "Yeni dersler al" Sayfası 48
Şekil 15. Livemocha "Derslerim" Sayfası 49
Şekil 16. Livemocha "Diğerlerine yardım et" Sayfası 51
Şekil 17. Livemocha "Dil partnerleri" Sayfası 52

GİRİŞ

Ülkemizde internet, yabancı dil eğitimini desteklemek amacıyla yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Öğretim elemanları ders materyali temin ve hazırlama sürecinde, duyuru yapma ve ödev teslimi gibi konularda eğitimi desteklemek için interneti kullanırken; öğrenciler de ödev hazırlama, bilgi edinme ve araştırma yapma gibi amaçlarla interneti kullanmaktadır. Gerek öğretim elemanları için gerekse öğrenciler için internetin ne denli doğru bir şekilde kullanıldığı konusu sorgulanmalıdır. Ne yazık ki, yükseköğretim kurumlarımızda eğitim alanında internetin kullanımı konusunda eğitim verilmemektedir. İnterneti doğru bir şekilde kullanamayan birey, istediği bilgiye bazen çok fazla zaman harcayarak ulaşabilirken bazen de hiç ulaşamamaktadır. İnternette bilgi aramak için ilk başvurulan yollardan biri olan arama motorlarının doğru şekilde kullanımı, doğru bilgiye ulaşma açısından oldukça önemlidir. Bu yüzden çalışmamızda internet ve eğitim hakkında verilen bilgilerin ardından "Etkin Arama Motoru Kullanım Yöntemleri" başlığı altında arama motorlarının nasıl kullanılması gerektiğine özellikle değinilmiştir.

Öğrenciler mobil mesajlaşma uygulamaları, sosyal paylaşım siteleri, forumlar, bloglar, wikiler ve online oyunlar gibi internet teknolojilerini sık sık kullanmaktadırlar. Söz konusu internet teknolojileri ile yabancı dil yazma, okuma, konuşma ve dinleme becerilerinden her birinin geliştirilmesi ve pekiştirilmesi olanaklı olsa da öğrencilerin örgün eğitimle sınırlı kaldıkları görülmektedir. Günlük alışkanlıklar ile öğrenim alışkanlıkların ortak bir paydada buluşturulması için neler yapılabileceği konusu sorgulanmalıdır. Bu yüzden çalışmamızda internet teknolojilerinin hangi dil becerilerinin geliştirilmesinde nasıl kullanılması gerektiğinden söz edilmiştir.

Çalışmada nicel bir araştırma yöntemi olan anket tekniği uygulanarak öğrencilerin genel internet kullanım alışkanlıkları, internet ortamında eğitim alışkanları, internet kullanımında karşılaştıkları zorluklar, internetin kendilerine ne derece avantaj sağladığı ve Rusça öğrenimlerini desteklemek amacıyla interneti nasıl kullandıkları sorgulanmıştır.

Bu çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir:

- Öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar var mıdır?
- Öğrencilerin öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımında zorluklar var mıdır?
- Öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımı faydalı mıdır?
- Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?
- Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?
- Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?
- Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Yaş değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?
- Yaş değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

- Yaş değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Bu çalışmanın sınırlılıkları şunlardır:

- Yabancı dil eğitiminde kullanılan internet teknolojileri ile sınırlıdır.
- Araştırma İstanbul Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı öğrencilerine 2014-2015 eğitim-öğretim yılında uygulanmıştır.
- Araştırmada yüz yüze anket tekniği uygulanmıştır.

World Wide Web (WWW), çoğunlukla HTTP (Metin Transfer Protokolü) kullanılarak internet aracılığı ile erişilebilen web sitelerin yayımladığı bilgilerin seyrek düzenli kümesidir. [1]

Web 2.0, internet üzerinde özellikle kullanıcı katılımını ve sosyal ağları olası kılan World Wide Web'in farklı yollarda kullanımıdır. Özel teknik bir standardın adı değildir, Web'i kullanım biçimidir.[2]

TCP/IP (İletişim Kontrol Protokolü, İnternet Protokolü), bir bilgisayardan diğerine veri paketi göndermek için standart bir formattır. İnternet üzerinde ve çeşitli diğer ağlarda kullanılır. TCP, veri paketlerinin yapısı ile alakalıdır. IP ise bu verilerin aygıtlar arasındaki rotasını çizer.[3]

Domain (Alan Adı), rakamlardan oluşan ip adreslerinin aksine tdk.gov.tr gibi okunabilen internet adresleridir.[4] Com, net, org vs. şekilde uzantıları bulunur.

Browser (Web Tarayıcı), internet üzerindeki ya da dosyalardaki hipermetinleri kullanıcının okumasına olanak sağlayan bir bilgisayar programıdır.

[1] Douglas Downing, Michael Covington, Melody M. Covington, **Dictionary of Computer and Internet Terms**, New York, Barron's, 2009, s. 536.
[2] **A.e.**, s.523.
[3] **A.e.**, s. 472.
[4] **A.e.**, s. 148.

Google Chrome, İnternet Explorer, Firefox ve Safari en popüler web tarayıcılardandır.[5]

Arama Motoru, internet üzerindeki verileri aramaya imkan sağlayan bir araçtır. Google ve Yandex en çok kullanılan arama motorlarındandır.[6]

Web site, internet üzerindeki dosyalar grubudur. Bu dosyalardan her birine web sayfası denir ve bunlar kullanıcı tarafından görüntülenebilir.[7]

Blog, internet üzerindeki kişisel gönderimlerin yapıldığı bir tür alandır. Bloglar kullanılarak günlük tutulabilir veya belirli konularda yazılar yayımlanabilir. Blogger ve WordPress en çok kullanılan blog sistemlerindendir.[8]

Wiki, kullanıcılarından içerik ekleyebileceği, düzenleyebileceği web sayfalar kümesi ya da çok kullanıcılı blog olarak tanımlanır. En popüler örneği Wikipedia'dır.[9]

Sosyal Ağ, kullanıcılarının profillerini düzenleyebileceği, diğer kullanıcıları arkadaş olarak ekleyebileceği, birbirleriyle resim, müzik, link, yazı paylaşabileceği ve chat yapabileceği web sitelere denir. Facebook ve Twitter en çok kullanılan sosyal ağlardandır.[10]

[5] **A.e.**, s. 65.
[6] **A.e.**, s. 427.
[7] **A.e.**, s. 523-525.
[8] **A.e.**, s. 58.
[9] **A.e.**, s. 528.
[10] **A.e.**, s. 443.

1. İNTERNET ORTAMINDA EĞİTİM

1.1. İnternet ve Tarihsel Gelişimi

İnternet, "Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı" [1] olarak tanımlanır. İnternet, özerk ağ kullanan cihazlar arasındaki bağlantıların serbest bir örgüsüdür. Her bir cihaz, ağ üzerindeki diğer cihazlar ile iletişim kurabilmek için bir protokol kullanır. Bu protokoller, farklı ağları birbirine bağlar ve internet üzerindeki bilgisayarlar arasındaki iletişimi kontrol ederler.[2]

1960'ların başlarında bilgisayarlar az bulunan, pahalı ve külfetli bir şey iken; iletişim için bir bilgisayar kullanmak neredeyse düşünülemezdi. Farklı bilgisayar kullanıcıları arasında bilgi veya program paylaşımı bile zorlu bir iş olabiliyordu. İnternet ortaya çıkmadan önce bilgisayarlar arasında bilgi aktarmak istendiğinde genellikle bazı fiziksel depolama aracı kullanmak gerekirdi. Modemler 1950'lerin sonlarında tanıtıldı, ancak iki makine arasında bir telefon bağlantısı kurmak pahalı ve teknik hatalarla dolu bir iş olabiliyordu. Bilgisayarlar arasındaki uyumsuzluklar iletişim kurma zorluğunu artırıyordu.[3]

Sovyetler Birliği'nin 1957'de ilk yapay uydu olan Sputnik'i fırlatması ile birlikte bir soğuk savaş histerisi ortaya çıktı. Amerika, bilim yarışında kaybediyordu. Böylece bilimsel ve teknolojik olarak askeriyeyi desteklemek amacıyla Amerikan Savunma Bakanlığı'na bağlı İleri Araştırma Projeleri Ajansı (ARPA) kuruldu. Bu sayede 1959 yılında Amerika kendi uydusunu geliştirdi ve fırlattı. Bu gelişmenin ardından ARPA bilim adamları bilgisayar ağları ve iletişimi üzerine çalışmalarına önem vermeye başladılar. Amaç, olası bir nükleer saldırı durumunda gerekli iletişimi sağlayabilmek ve araştırmaları geliştirmek için üniversiteleri, savunma birimlerini ve ordu komuta merkezlerini birbirine bağlayacak başarılı bir yol bulmaktı. ARPA aracılığı ile farklı üniversitelerdeki dört ana bilgisayar arasında bağlantı

[1] (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=Genel%20A%C4%9F&guid=TDK.GTS.54e45548ba3b11.20380387 , 6 Aralık 2014.
[2] Johnny Ryan, **History of the Internet and the Digital Future**, London, Reaktion Books, 2010, s. 31.
[3] Janet Abbate, **Inventing the Internet**, London, MIT Press, 2000, s. 1-2.

gerçekleştirilerek 1969 yılında resmi olarak ağ projesi başlamış oldu. Ağ, 1969 yılının Aralık ayında online oldu. Böylece bilgisayar ağları devri ARPANET adıyla başladı. 1970'li yıllarda askeri olmayan araştırma enstitüleri de rakip iletişim ağları geliştiriyor, daha fazla kullanıcı online oluyordu. Ağlar arasında iletişimi zorlaştıran ya da olanaksızlaştıran yeni diller tanıtılıyordu. Bu problemi çözmek için ARPA 1973 yılında bir internet projesi başlattı. Amaç, yüzlerce ağın iletişim kurmasına olanak sağlayacak fonksiyonel bir iletişim dili (bir protokol) oluşturmaktı. Böylece TCP/IP protokolü ortaya çıkmış oldu. İlerleyen zamanlarda Savunma Bakanlığı internetin önemini ve potansiyelini fark etti, böylece askeri olmayan kuruluşlara da ARPANET'e bağlanma izni verdi. 1989 yılında World Wide Web'in ortaya çıkışıyla birlikte internetin kullanımı önemli ölçüde kolaylaştı. World Wide Web ile veri ve grafik görüntü aktarımı mümkün hale geldi ve internet üzerindeki herhangi bir şeye neredeyse anında erişim olanağı elde edildi.[4]

2004 yılında Web 2.0 ile internet bambaşka bir boyut kazandı. Web 2.0'da ziyaretçiler, kendi özel sayfalarını oluşturabilmesi ve içerikleri değiştirebilmesi nedeniyle *kullanıcı* adını almaya başladılar. Ziyaretçilerin de katkıları ile güncel içerik üreten siteler ortaya çıkmaya başladı. Bloglar, online ansiklopediler, wikiler ve sosyal ağlar bunun ilk örneklerindendir.[5]

Türkiye'de 1991 yılının sonlarına doğru ODTÜ ve TÜBİTAK, internet teknolojilerini kullanan yeni bir ağın tesis edilmesi yönünde bir proje başlatmıştır. İlk deneysel internet bağlantısı ise 1992 yılının Ekim ayında Hollanda üzerinden gerçekleştirilmiştir.[6] 1993 yılının Nisan ayında ODTÜ, ABD'de NSFNet'e TCP/IP protokolü kullanılarak 64kbit/sn. hızında ilk internet bağlantısını gerçekleştirmiştir. ODTÜ'nün gerçekleştirdiği bu ilk bağlantın ardından uzun bir süre boyunca Türkiye'de, üniversiteler başta olmak üzere internet yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

[4] Dennis A. Trinkle, Scott A. Merriman, **American History Highway : A Guide to Internet Resources on U.S., Canadian, and Latin American History**, New York, M.E. Sharpe, 2007, s. 3.
[5] (Çevrimiçi) http://bidb.itu.edu.tr/seyirdefteri/blog/2013/09/08/web-2.0, 22 Şubat 2015.
[6] (Çevrimiçi) http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php, 7 Aralık 2014.

1996 yılının Ağustos ayında internetin ticari anlamda dağıtımını daha sonra adı TTNET olarak değişecek olan Turnet başlatmıştır.[7]

1.2. Bilgi Kaynağı Olarak İnternet

İnternet ortamında bilgiye ulaşmak amacıyla yapılan araştırmalarda kullanılan, ihtiyaç duyulan bilginin niteliğine ve arama yapan kişinin hazır bulunuşluk düzeyine göre değişen çeşitli yöntemler vardır. [8] Doğru yöntemler kullanıldığında daha doğru ve çeşitli bilgiye, daha kısa sürede ulaşmak olanaklıdır.

Web site adresi biliniyorsa, doğrudan tarayıcıya ilgili adres yazılarak ulaşım sağlanır. Bu yöntemde kullanıcı, sitelerde bulunan kısımları iyice analiz ederek ihtiyacı olan bilgiye ulaşım deneyimlerini geliştirerek bilgiye daha hızlı ulaşım sağlayabilir. Kullanıcı faydalı bulduğu siteleri tarayıcılarda bulunan yer imleme özelliği sayesinde kaydedebilir, daha sonraki erişimlerde adres çubuğuna ilgili adresi girmeden tek tık ile ilgili siteye ulaşabilir. Yine tarayıcıların sıkça kullanılan siteleri kayıt altında tutması kullanıcılara oldukça kolaylık sağlamaktadır.[9] Bu sayede faydalı görülen siteler tarayıcıda kayıt altına alınarak istenildiğinde kolaylıkla ulaşım sağlanabilmektedir.

Diğer bir yöntem de online veri tabanları, dizinler ve kütüphaneler üzerinde kategorileri ve alt kategorileri tarayarak ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşmaktır. Bu yöntemde ilgili sitelerde anahtar kelime bazlı arama yapmak da olanaklıdır. [10] Örneğin İstanbul Üniversitesi kütüphanesi online veri tabanında anahtar kelimeler girilerek ilgili konuda dokümanlara ulaşma olanağı vardır.

Arama motorları kullanarak arama yapmak en çok kullanılan yöntemdir. Google gibi arama motorları, kullanıcının girdiği anahtar kelimelere göre en ilgili sonuçları sunar. Kullanıcı, arama motorlarında ulaşılmak istenen bilgi ile ilgili en doğru sonuca ulaşabilmeleri için konuya ilişkin anahtar kelimeleri kullanmalı, ilgili

---

[7] Milli Eğitim Bakanlığı, **İnternet ve E-Posta Yönetimi**, Ankara, MEB, 2011, s. 5.
[8] Mark Levene, **Introduction to Search Engines and Web Navigation**, New Jersey, Wiley, 2010, s. 24.
[9] **A.e.**, s. 24-25.
[10] **A.e.**, s. 25-26.

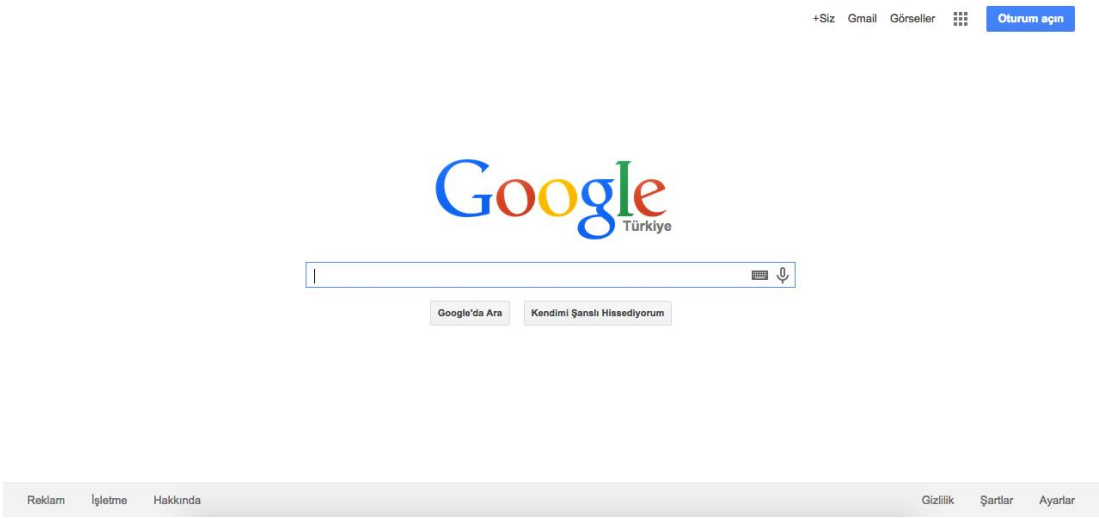
sonuçlara göz atarak aranılan bilginin olup olmadığına karar vermeli, değilse farklı anahtar kelimeler kullanmalıdır.[11] Arama motorlarında kullanımını kolaylaştıran bazı yöntemler bulunmaktadır. Bunlardan bazılarına "Etkin Arama Motoru Kullanım Yöntemleri" konusunda ayrıntılı olarak değinilmiştir.

[11] **A.e.**, s. 26-27.

1.2.1. Etkin Arama Motoru Kullanım Yöntemleri

İnterneti doğru bir şekilde kullanabilmek için ilgili problemin ana hatlarının net bir şekilde çizilmesi gereklidir. İnternetin kendi başına bir öğretim aracı olmadığı bilinmeli ve doğru bir şekilde kullanılması öğrenilmelidir.[12] Arama motorları da günümüzde internet üzerinde bilgiye ulaşmak için en çok tercih edilen yollardan biridir. Doğru bilgiye ulaşmak için doğru anahtar kelimeleri, doğru şekillerde kullanmak gerekir. Bu yüzden arama motoru kullanımında birtakım yöntemlerin bilinmesi gerekir. Ülkemizde en yaygın kullanılan arama motorlarından olan Google, çalışmamızda örnek olarak kullanılacaktır.

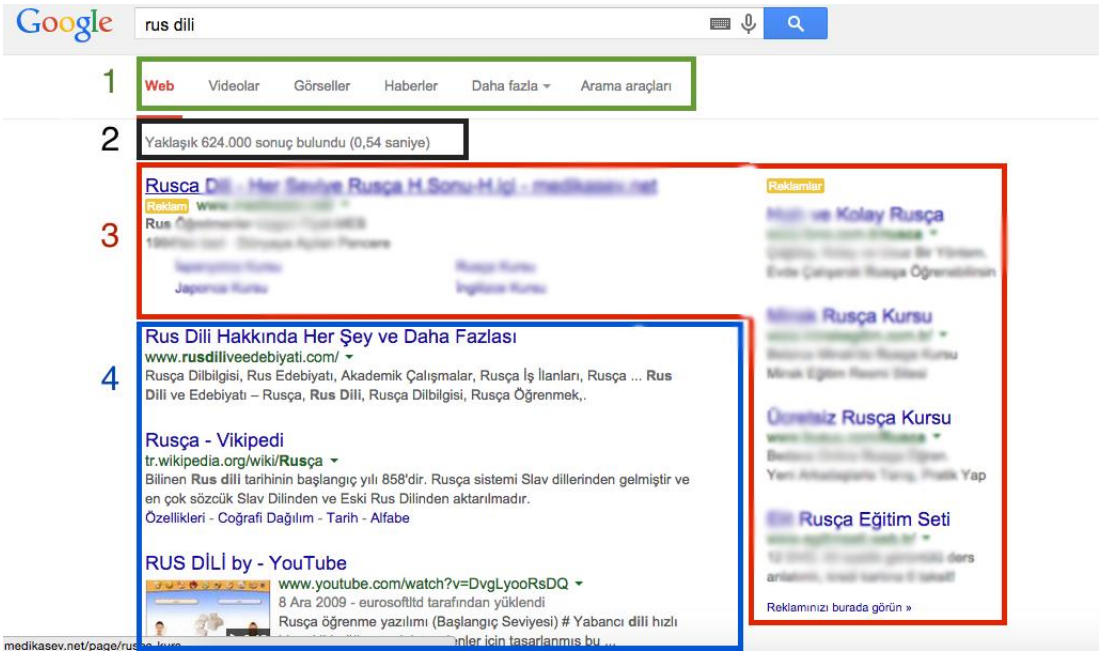
Şekil 1. Google Ana Sayfa

Şekil 1'de görüldüğü gibi oldukça sade bir tasarımı olan Google ana sayfasında (https://www.google.com.tr/) anahtar kelimelerin girileceği bir arama kutusu bulunur. Bu arama kutusuna girilen anahtar kelimeler yardımıyla istenilen bilgiyi içeren web siteler arama sonuçlarında listelenir.

[12] Denis Bukin, "İspolzovanie İnternet-Resursov dlya Obuçeniya Russkomu Yazıku," **Çujdoezikovo Obuçenie**, C.XXXIX, No:4, 2012, s.396.

Şekil 2. Örnek Arama Sonucu

Google arama sonuçlarında şekil 2'de belirtilen 4 numaralı kısım, organik sonuç olarak da bilenen normal arama sonuçlarıdır. 3 numara ile gösterilen alan ücretli reklam alanıdır, girilen anahtar kelime ile ilgili bir ürün ya da hizmet satın almak amacı güdülüyorsa bu alandaki web siteler faydalı olabilir. 2 numaralı alanda, girilen anahtar kelime ile ilgili ne kadar sonucun, ne kadar sürede bulunduğu gösterilir. Video, görsel ve haber gibi özel sonuçları incelemek için ise 1 numaralı alandaki sekmeler kullanılabilir.

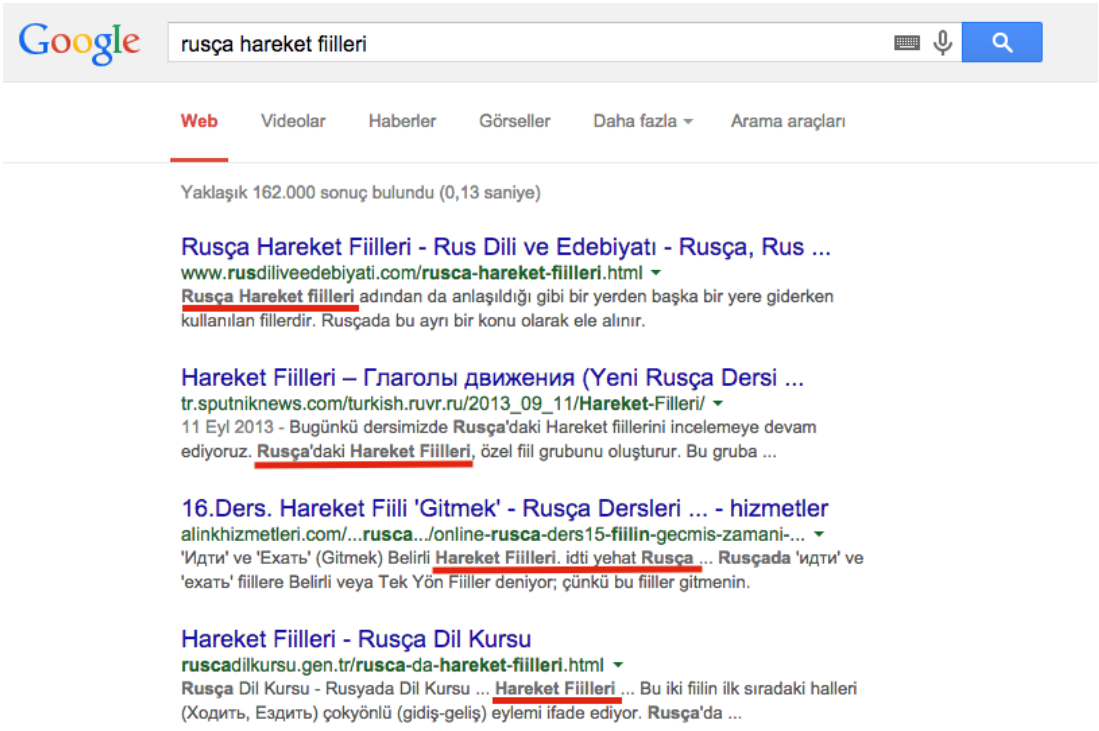
Karşılaşılan arama sonuçlarında doğru bilgiyi seçmek kimi zaman zor olabilir. Çeşitli yöntemler ile aramalar şekillendirilerek doğru bilgiye daha hızlı bir şekilde ulaşılabilir. Anahtar kelime oluşturulurken başlıca dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Çok genel bir bilgi aranmıyorsa, kısa anahtar kelimeler oluşturmaktan olabildiğince kaçınılmalıdır. Örneğin Rusçada isimlerin cinsiyetleri

konusunda bilgiye ulaşılmak istendiğinde "Rusça", "isimlerin cinsiyetleri", "Rusça dilbilgisi", "Rusçada isimler" gibi anahtar kelimeler yerine "Rusçada isimlerin cinsiyetleri" şeklinde anahtar kelime öbeği kullanılmalıdır.

- Arama kutusuna anahtar kelime girilirken Google, ilgili konuda en çok kullanılan anahtar kelimeleri önermektedir. İstenilen bilgiyi tanımladığı düşünülüyorsa bu önerilen anahtar kelimelerden seçim yapılmalıdır.
- İstenilen bilgiyi tanımlayan anahtar kelimelerin oluşturulmasında zorluk çekiliyorsa öncelikle genel ifadeler girilerek doğru anahtar kelimeye ulaşılmalıdır. Doğru anahtar kelime bulunduğunda tekrar arama yapılmalıdır.

Şekil 3. Normal Arama Sonucu

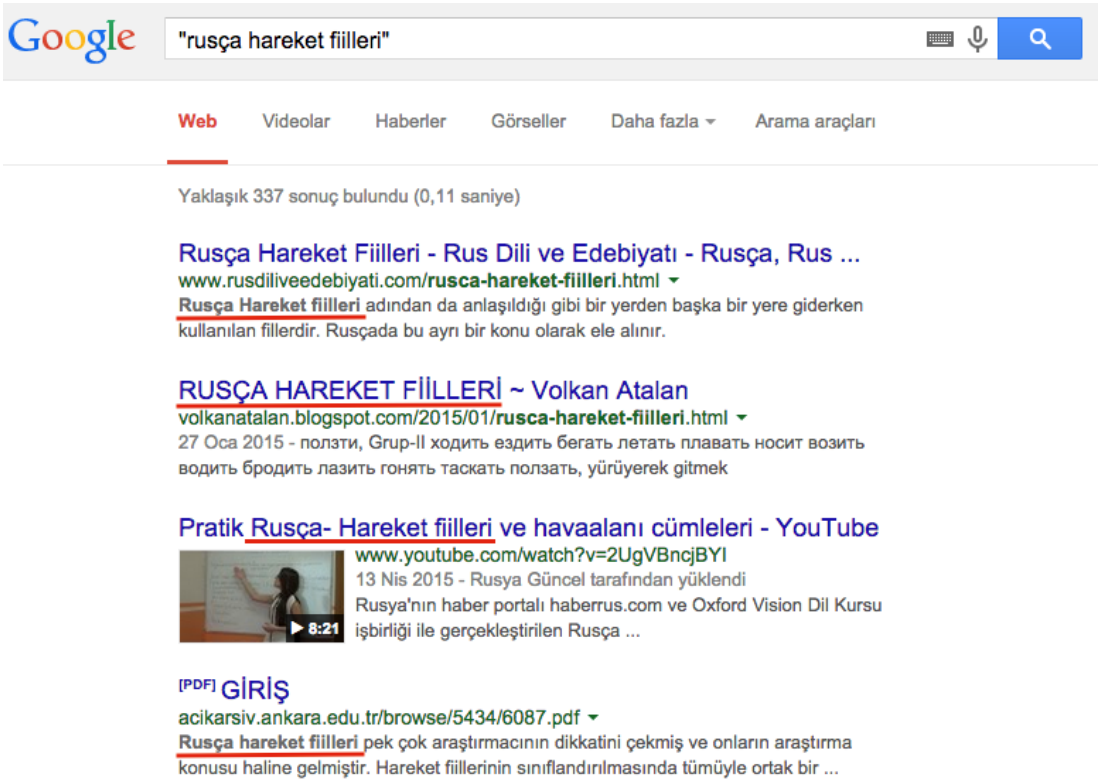

Şekil 3'de görüldüğü gibi **Rusça hareket fiilleri** şeklinde normal bir arama yapıldığında anahtar kelimeler arama sonuçlarında aynen yazıldığı gibi gösterilmez. Girilen anahtar kelimelerin web sayfalarında farklı kullanımlarının bulunduğu sonuçlarla da karşılaşılır. **Rusça hareket fiilleri** örnek arama sonucunda anahtar

kelimelerin **Rusçadaki hareket fiilleri**, **hareket fiilleri Rusça**, **hareket fiilleri** gibi farklı kullanımlarına da rastlanmıştır.

Normal arama sonuçları çoğu zaman faydalı sonuçlar sunsa da; bazı durumlarda anahtar kelimelerin yazıldığı sıra ve ek ya da ekler almadan olduğu gibi gösterilmesi istenebilir. Bunun için anahtar kelimelerin tırnak içerisine alınması gerekir.[13]

Şekil 4. Tırnak İçerisinde Örnek Arama Sonucu

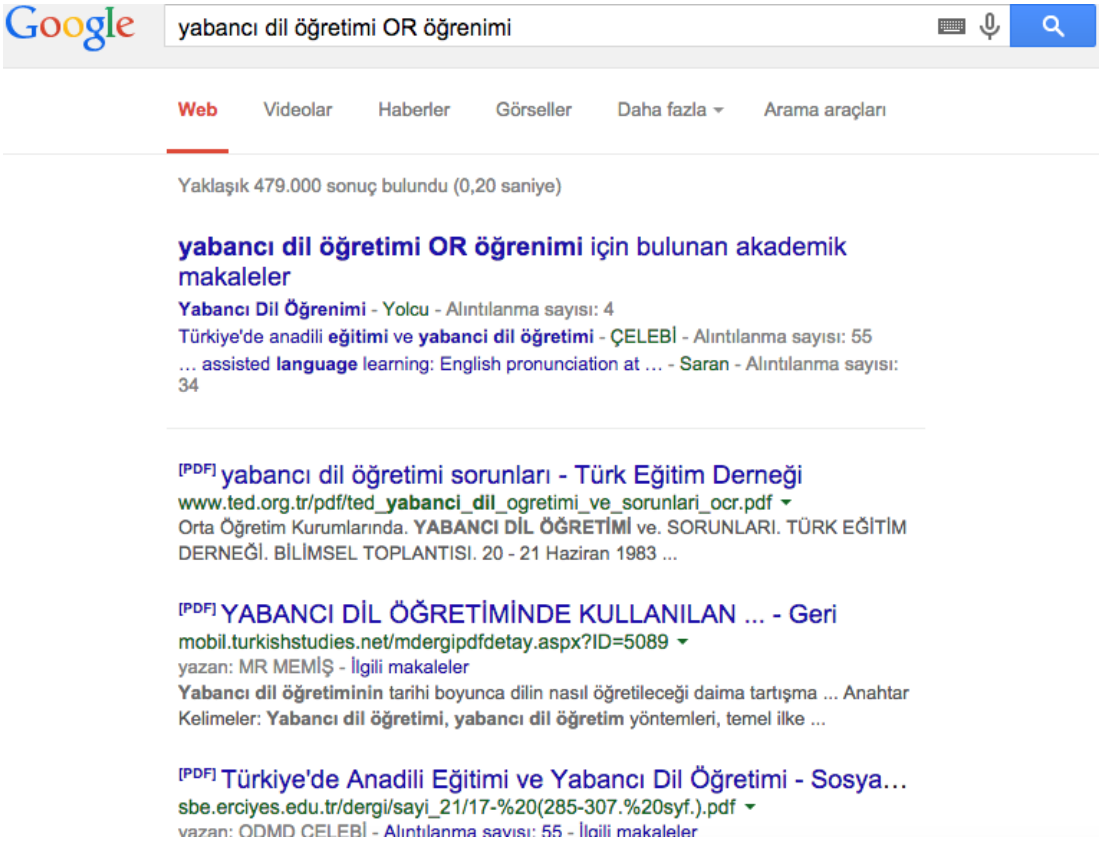

Şekil 4'de görüldüğü gibi anahtar kelimeler tırnak içerisine alındığında örnek arama sonucunda sadece "Rusça hareket fiilleri" anahtar kelimelerini olduğu gibi içeren sonuçlar gösterilmektedir. Bu özellik girilen anahtar kelimelerin olduğu gibi gösterilmesi istendiğinde kullanılmalıdır; aksi takdirde birçok faydalı sayfa, arama sonuçlarından çıkarılmış olur.

[13] (Çevrimiçi) https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=tr, 14 Haziran 2015.

Kullanılan anahtar kelime ile ilgili birden fazla alternatif olduğu durumlarda birden fazla arama yapmadan daha hızlı arama yapılabilmektedir. Bunun için anahtar kelime alternatifleri arasına büyük harflerle **OR** yazılması gerekmektedir.[14] **Yabancı dil öğretimi** ve **yabancı dil öğrenimi** şeklinde iki farklı aramanın sonuçlarına ulaşılmak isteniyorsa **yabancı dil öğretimi OR öğrenimi** yazılarak arama yapılabilir. Daha yaygın kullanılan alternatif, arama sonuçlarında daha ön planda olacaktır. Bu, özellikle anahtar kelimelerin fazla alternatifi olduğunda ya da hangi alternatiflerinin kullanılması gerektiğinin bilinmemesi durumlarında kullanılması gereken oldukça faydalı bir yöntemdir.

Şekil 5. OR Operatörü İle Örnek Arama Sonucu

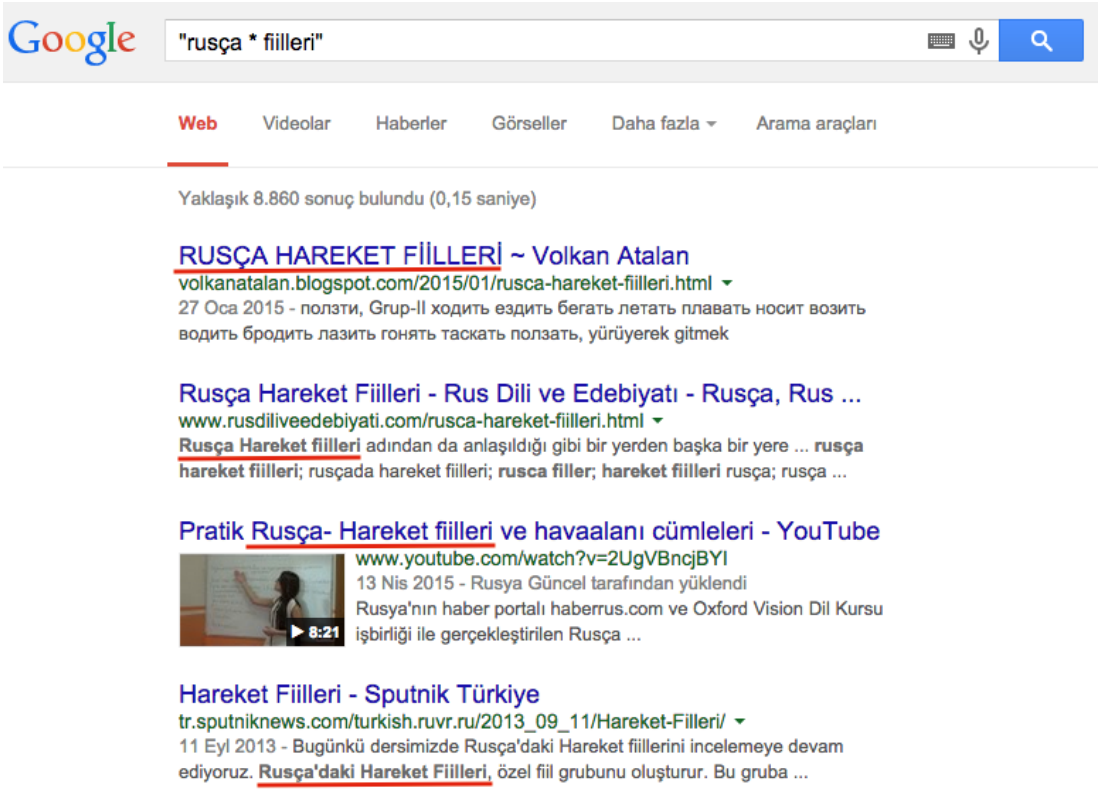

Şekil 5'de görüldüğü üzere daha yaygın kullanımı olan **yabancı dil öğretimi** arama sonuçlarında üst sıralarda yer almıştır. **Yabancı dil öğrenimi** alternatifi ile ilgili sonuçlara ise daha alt sıralarda rastlanmaktadır.

[14] (Çevrimiçi) https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=tr, 14 Haziran 2015.

Kullanılacak anahtar kelimelerin bir kısmı hatırlanmadığında ya da türevleri aranmak istendiğinde bir yer tutucu olarak * yıldız işareti kullanılabilir.[15] Anahtar kelimelerin sırası önemli ise yukarıda belirtildiği şekilde tırnak içerisinde arama yapılmalıdır. Örneğin **Rusça hareket fiilleri** anahtar kelimelerindeki "hareket" kelimesi hatırlanmadığında **"Rusça * fiilleri"** şeklinde yapılan arama, benzer sonuçları verecektir.

Şekil 6. Yer Tutucu İşareti İle Örnek Arama Sonucu

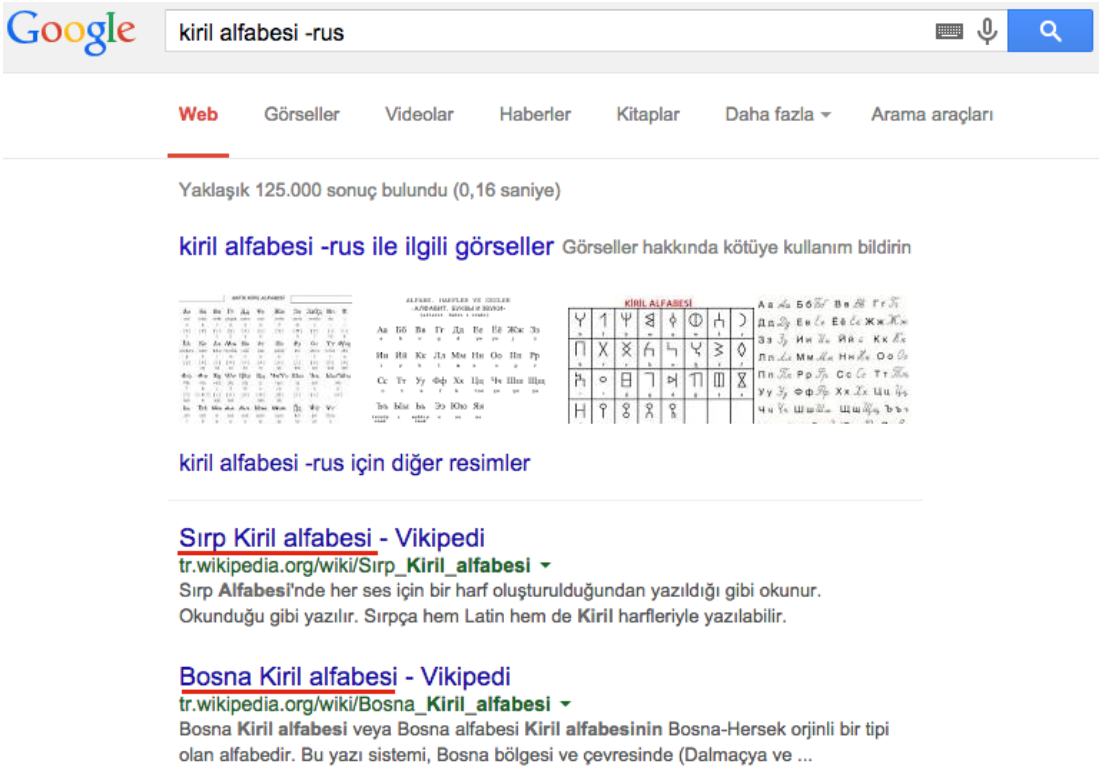
Şekil 6'da görüldüğü gibi **"Rusça * fiilleri"** arama sonucunda yer tutucu olarak kullanılan yıldız işaretinin yerine gelebilecek uygun sonuçlar gösterilmektedir. Tırnak işareti içerisinde kullanıldığı için anahtar kelimelerin sırası da olduğu gibi gösterilmiştir. Bu özellik çoğu zaman kullanılmasa da bazı durumlarda oldukça faydalı olabilmektedir.

Zaman zaman kullanılan anahtar kelimeler ile ilgili bir kısım sonuçların arama sonuçlarından çıkarılması istenebilir. Bu durumda istenmeyen anahtar

[15] (Çevrimiçi) https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=tr, 14 Haziran 2015.

kelimenin hemen önüne tire işareti getirilir.[16] Örneğin **kiril alfabesi -rus** şeklinde yapılan aramada Rusça ya da Rusya ile ilgili bilgiler bulunmayacaktır.

Şekil 7. Tire İşareti İle Örnek Arama Sonucu

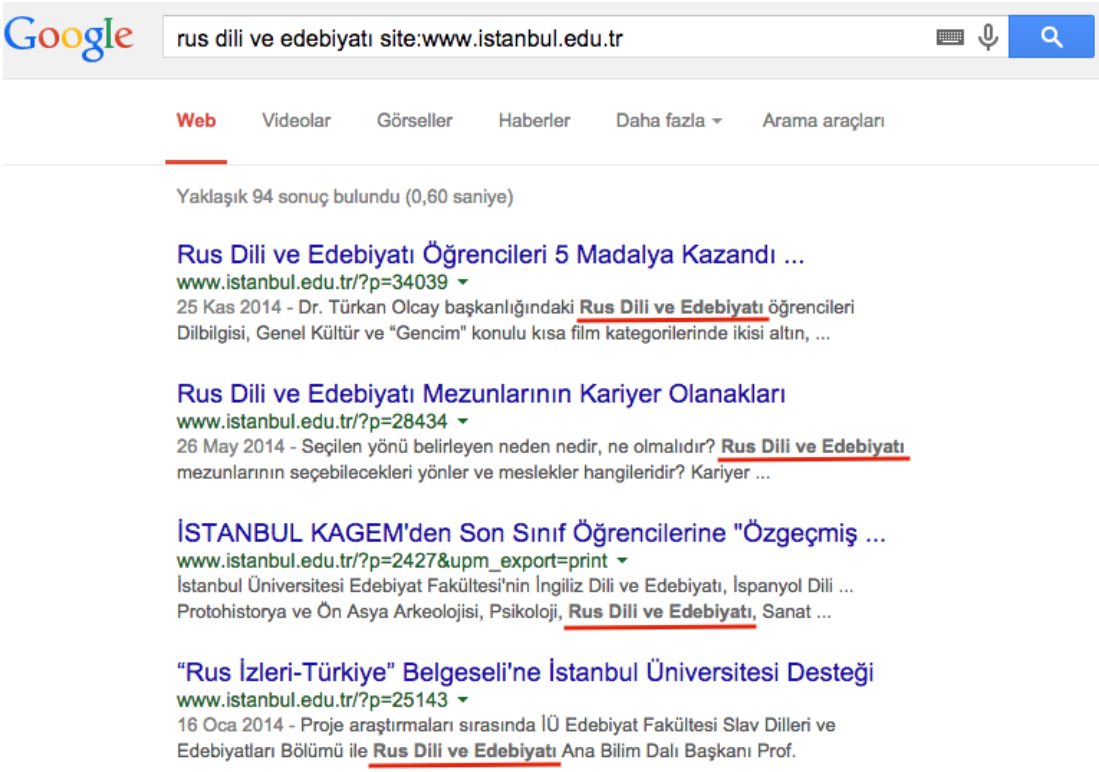
Şekil 7'de görüldüğü gibi kiril alfabesi ile ilgili ilk akla gelen Rusça'ya dair bilgiler hariç tutularak Sırp ve Bosna kiril alfabesi sonuçlarına yer verilmektedir. Benzer şekilde, tire işareti kullanarak belirli bir siteye ait sayfaları arama sonuçlarından çıkartmak için anahtar kelimenin ardından **-site:siteadi.com** şeklinde site adresi yazılmalıdır.

Kimi zaman bilenen bir sitede onlarca sayfayı dolaşarak istenilen bilgiye ulaşmak zorlu bir iş olabilmektedir. Google'da hedef sitede arama yapmak olanaklıdır. Sadece ilgili sitede arama yapmak için anahtar kelimenin ardından **site:siteadi.com** eklenmelidir.[17] Örneğin www.istanbul.edu.tr adresinde Rus dili ve

[16] (Çevrimiçi) https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=tr, 14 Haziran 2015.
[17] (Çevrimiçi) https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=tr, 14 Haziran 2015.

edebiyatı ile ilgili arama yapılmak isteniyorsa **Rus dili ve edebiyatı site:www.istanbul.edu.tr** şekilde arama yapılmalıdır.

Şekil 8. Site:www.siteadi.com İle Örnek Arama Sonucu

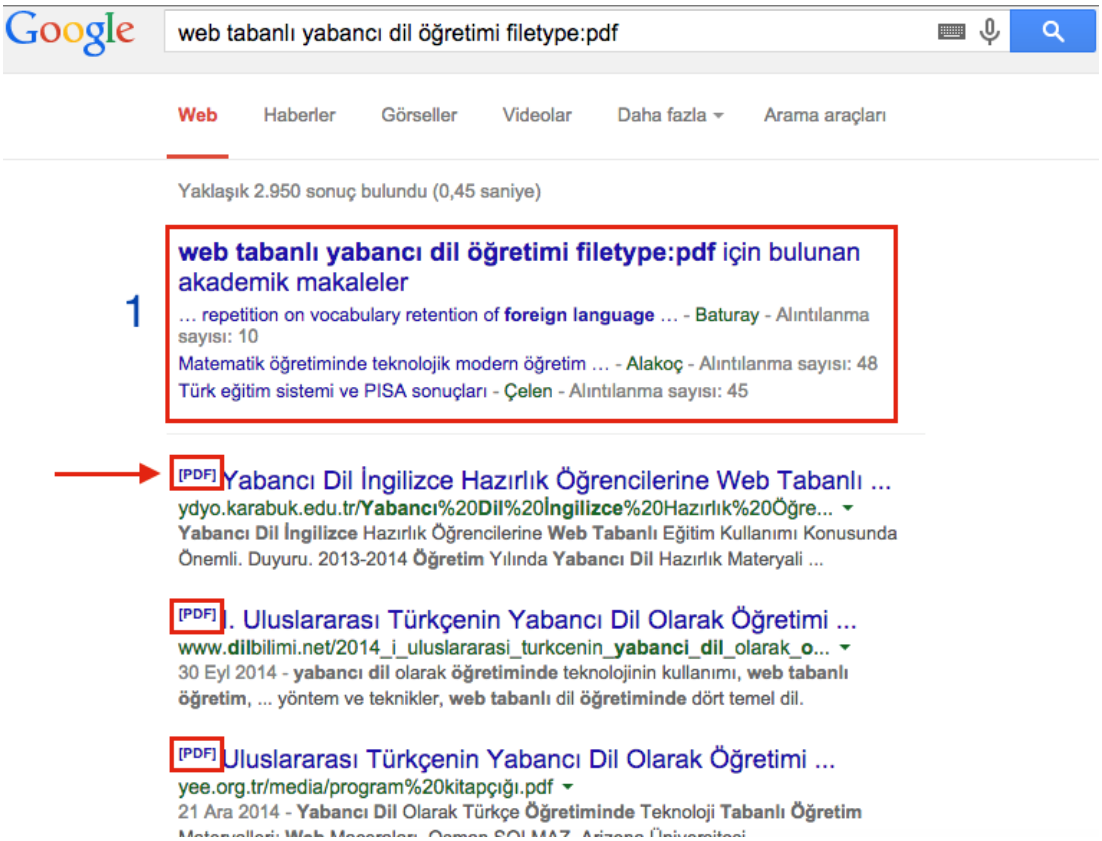

Şekil 8'de görüldüğü gibi **Rus dili ve edebiyatı site:www.istanbul.edu.tr** şeklinde arama yapıldığında sonuçlarda **www.istanbul.edu.tr** adresindeki **Rus dili ve edebiyatı** anahtar kelimelerini içeren sayfalar yer almıştır. Benzer şekilde belirli bir uzantıyı içeren sonuçlara ulaşılmak isteniyorsa anahtar kelimenin ardından istenilen uzantı yazılmalıdır. Örneğin, **Rus dili ve edebiyatı** ile ilgili sadece üniversite sitelerinden sonuçların getirilmesi isteniyorsa **Rus dili ve edebiyatı site:edu.tr** şeklinde arama yapılmalıdır.

İlgili konularda belirli bir dosya uzantısını içeren sayfaların arama sonuçlarında yer alması sağlanabilir. Bunun için anahtar kelimenin ardından

filetype:pdf yazılmalıdır.[18] Benzer şekilde **filetype:doc**, **filetype:docx** şeklinde aramalar ile de word dosyalarına ulaşılabilir. Örneğin web tabanlı yabancı dil öğretimi ile ilgili pdf dosyalarına ulaşım sağlanmak istendiğinde ise **web tabanlı yabancı dil öğretimi filetype:pdf** şeklinde arama yapılmalıdır. Bu aramanın sadece üniversite sayfalarında yapılması isteniyorsa **web tabanlı yabancı dil öğretimi filetype:pdf site:edu.tr** şeklinde arama yapılmalıdır.

Şekil 9. Dosya Türüne Göre Örnek Arama Sonucu

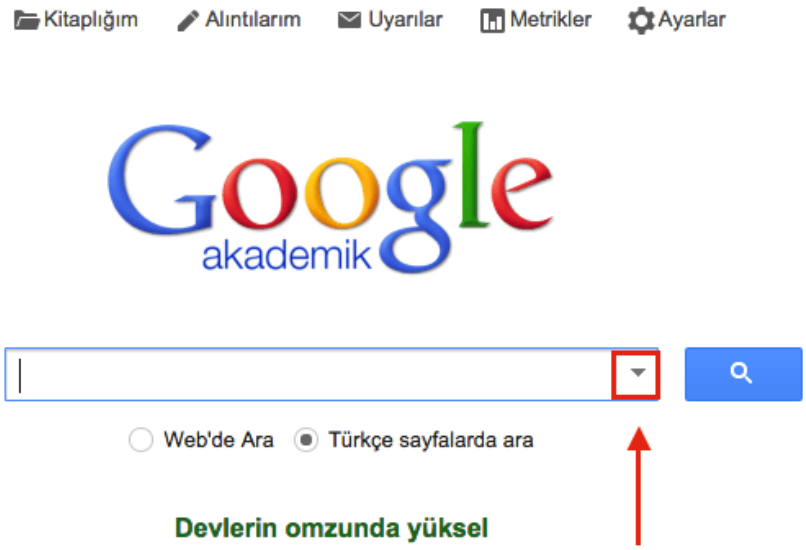
Şekil 9'da görüldüğü gibi arama sonuçlarında **web tabanlı yabancı dil öğretimi** aramasında sadece pdf dosyaları içeren sayfalara yer verildi. Bu **filetype:pdf** ile **site:edu.tr** operatörlerinin birlikte kullanımı, sadece üniversite sayfalarındaki pdf dosyalarının arama sonuçlarında yer almasını sağlayacağından daha bilimsel kaynaklara ulaşım sağlamak için oldukça faydalı bir yöntemdir.

[18] (Çevrimiçi) https://www.google.com.tr/search/about/insidesearch/tipstricks/all.html, 14 Haziran 2015.

Şekilde 1 numara ile gösterilen alan, ilgili konudaki akademik makalelere ulaşılabilecek "Google Akademik" sonuçlarıdır.

Google Akademik (scholar.google.com.tr) tezler, makaleler, kitaplar ve özetler gibi akademik çalışmaların taranabileceği akademik arama motorudur.[19]

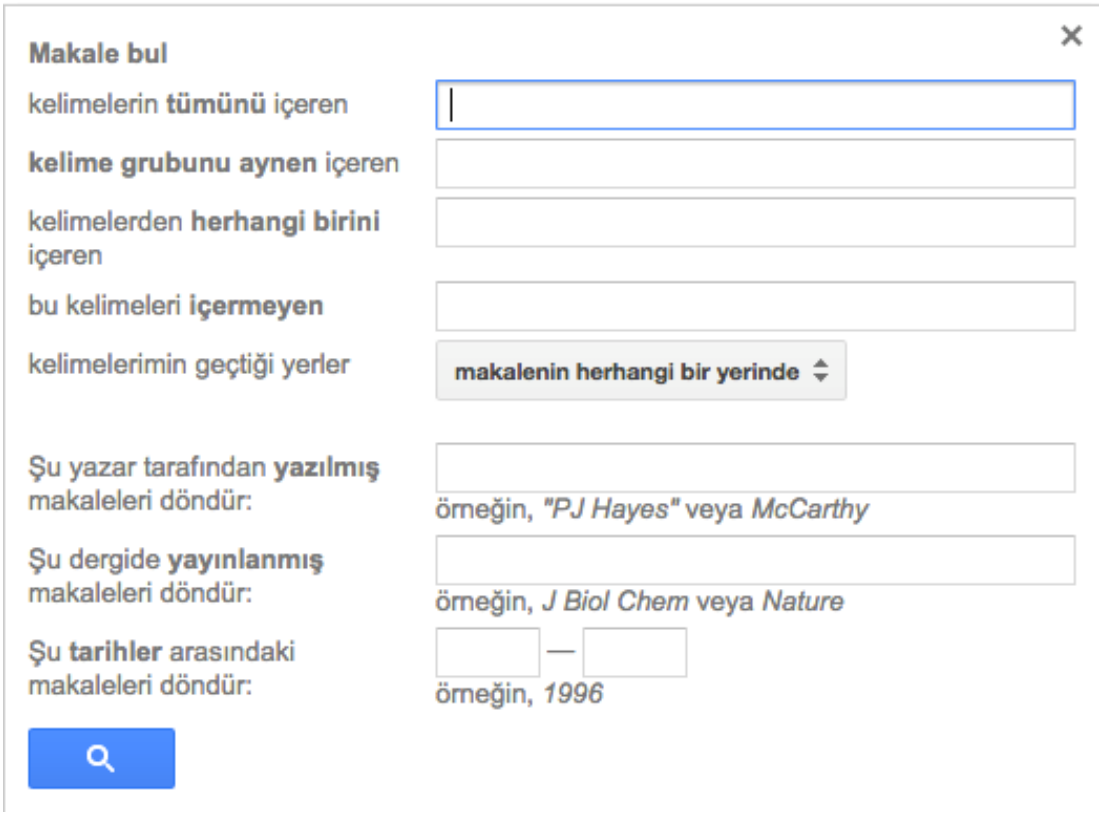
Şekil 10. Google Akademik Ana Sayfa

Şekil 10'da görüldüğü gibi sade bir tasarımı olan Google Akademik ana sayfasında bulunan kaynakların kaydedilebileceği bir kitaplık, alıntı yapılan kaynakların kayıt altına alındığı bir alıntılar kısmı bulunmaktadır. Bu özellikler akademik çalışmaları oldukça kolaylaştırmaktadır. Şekilde ok ile gösterilen ikon gelişmiş arama butonudur.

[19] (Çevrimiçi) https://scholar.google.com.tr/intl/tr/scholar/about.html, 14 Haziran 2015.

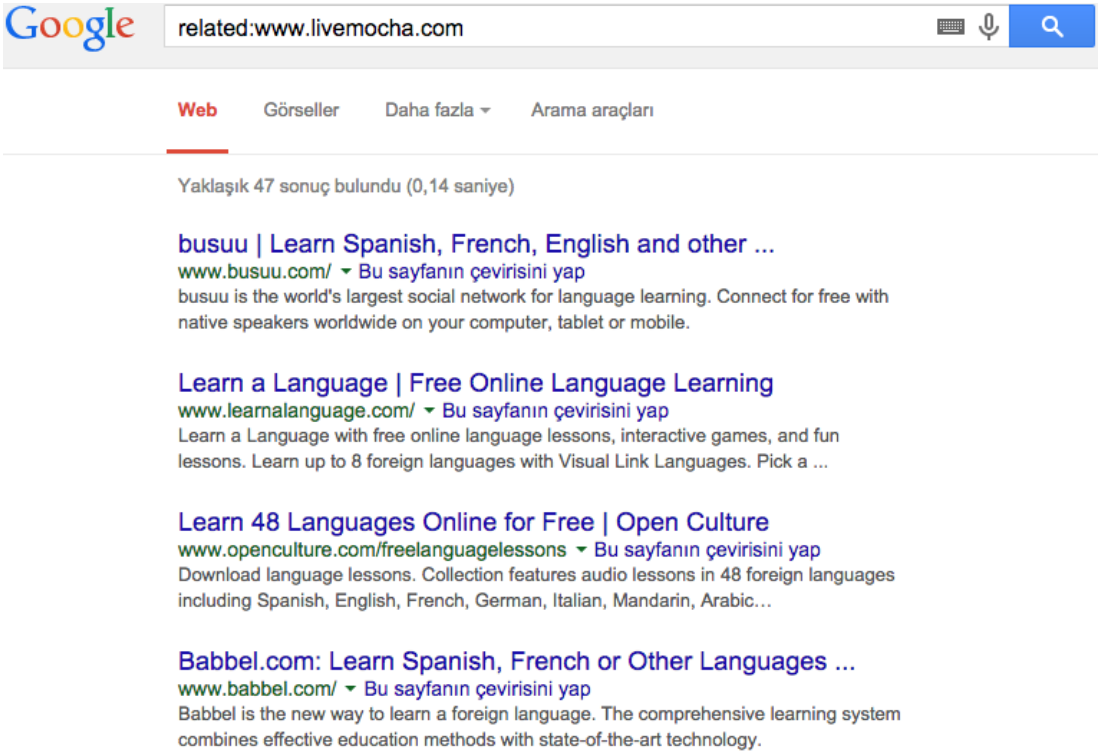
Şekil 11. Google Akademik Gelişmiş Arama Ekranı

Bu gelişmiş arama özelliği kullanılarak daha kesin sonuçlara ulaşılabilir. Belirli kelimeleri içeren, belirli bir yazara ait veya belirli bir dergide yayımlanmış makaleler, özel bir tarih aralığı belirtilerek taranabilir. Google akademik arama sonuçlarında doğrudan makaleler yer alacağı gibi sadece alıntı yapılan, online olarak bulunmayan makaleler de yer almaktadır. Google akademik arama sonuçlarında sağ kısımda, bir web sayfasına uğranmadan doğrudan PDF dosyaları gibi belirli türde dosyalara ulaşılabilecek bağlantılar da bulunmaktadır.

Google'da ilgili konuda benzer içeriklere sahip başka siteleri de kolayca bulmak olanaklıdır.[20] Bunun için benzer içerikleri bulunmak istenen site adresi **related:sitadi.com** şeklinde aranmalıdır. Örneğin, bir yabancı dil eğitim sitesi olan www.livemocha.com'a benzer siteleri bulmak için **related:www.livemocha.com** şeklinde arama yapılmalıdır.

Şekil 12. Benzer İçeriklere Sahip Siteler için Örnek Arama Sonucu

Şekil 12'de görüldüğü gibi **related:www.livemocha.com** şeklinde yapılan aramada *busuu* ve *babbel* gibi bilinen yabancı dil eğitim sitelerini içeren sitelerin gösterimi yapılmıştır. Bu özellik ilgili konuda farklı sitelerde daha fazla bilgi bulmak amacıyla kullanılabilecek faydalı bir yöntemdir.

[20] (Çevrimiçi) https://www.google.com.tr/search/about/insidesearch/tipstricks/all.html, 15 Haziran 2015.

1.3. Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet

İnternet ortamında eğitim, öğrenme materyallerine internet kullanılarak ulaşılabilen, internete bağlı araçlar yardımıyla gerçekleşen veya desteklenen öğrenme şeklidir; web tabanlı eğitim ve internet tabanlı eğitim olarak da bilinir.[21] Modern internet teknolojileri eğitim alanında büyük bir potansiyele sahiptir. İnternet, çevrimiçi eğitim kaynakları aracılığıyla eğitimde hızla değişen sınırsız sayıda bilgi ve yeni yöntemler sunar.[22]

İnternet ortamında eğitim *senkron* ve *asenkron* olmak üzere iki şekilde gerçekleşir. Senkron eğitim, önceden belirlenmiş bir zamanda öğretmen yönetiminde eş zamanlı olarak gerçekleşir. Asenkron eğitim, öğrenci dilediği zaman internet ortamında materyallere erişimi ile eş zamansız olarak gerçekleşir.[23] Senkron eğitim geleneksel eğitimde doğal olarak kullanıldığından iyi bilinmektedir. İnternet sayesinde eğitim, zaman ve mekân engelinden bağımsız olarak istenilen ortamda istenilen zamanda gerçekleşebilmektedir.[24]

İnternet ortamında senkron eğitim geleneksel eğitime benzer. Öğrenci ve öğretmen konferans bağlantısı kurarak ya da aynı web sayfası üzerinde oturum açarak etkileşimde bulunurlar. PowerPoint sunumları bu tür internet ortamında gerçekleşen görüşmelerde kullanılan en yaygın araçlardandır. Senkron etkileşim olanağı sunan çoğu sistem, öğretmenin kendi bilgisayarının masaüstündeki sunum içeriklerini öğrencinin görebilmesini sağlamaktadır. Öğrenci anlatılan dersi dinlerken öğretmenin sağladığı sunum içeriklerini, sistemin sunduğu online tahtaya yazılanları görür. İletişim bu sistem üzerinden sesli olarak gerçekleştiği gibi anlık mesajlar yoluyla da gerçekleşir ve öğrencinin ihtiyaç duyduğunda soru sorma olanağı da vardır. Senkron eğitim öğrenci ve öğretmen arasında sağlıklı bir eğitim ve ölçüm için gerekli olan iki yönlü iletişim imkanı sunar, fakat önceden belirlenmiş bir program

[21] Saul Carliner, **Overview of Online Learning (2nd Edition),** Amherst, HRD Press, 2003 s. 5.
[22] A. A. Dragunova, "Uçebnıe internet-resursı kak sredstvo formirovaniya professionalnoy inoyazıçnoy kommunikativnoy kompetentsii studentov," **Yaroslavskiy pedagogiçeskiy vestnik**, No:1, 2013, s. 163.
[23] Anita Rosen, **E-Learning 2.0 Proven Practices and Emerging Technologies to Achieve Results**, New York, Amacom, 2009, s. 60.
[24] N.V. Mihaylova, "Osobennosti organizatsii asinhronnogo obuçeniya studentov vuza v elektronnoy srede," **Vestnik Ogu**, No:2, 2012, s. 149.

ve anlık iletişim gerektirir. Geleneksel eğitimdeki sınıfa ulaşım süresini ortadan kaldırdığından zaman kazandırır ve daha az maliyetlidir.[25] Anadolu Üniversitesi Açıköğretim programlarında internet ortamında eş zamanlı olarak verilen dersler bunun Türkiye'deki en yaygın örneklerinden biridir.

Asenkron eğitim, öğrenci yönetiminde gerçekleşir. Öğrenme materyali internet ortamında bulunur ve öğrenci dilediği zaman erişim sağlayabilir. Bireysel çalışmanın gerçekleşebilmesi için öğrenme materyali kapsamlı ve ayrıntılı olmalıdır. Eğitim materyali, öğrencinin sorabileceği bütün mantıklı sorulara ve yanıtlarına yer verilerek hazırlanmalıdır. Asenkron eğitimde öğrenci ihtiyacına uygun materyali seçebilir, kendi öğrenme sürecini dilediği gibi hızlandırabilir.[26] Asenkron eğitimde öğrenci kendi hazır bulunuşluk düzeyine göre öğrenme sürecine yön vermesi olanaklıdır.

Geleneksel eğitimde internet, çoğunlukla öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişimi artırmak için kullanılır. Çünkü geleneksel eğitimde öğretmen ile öğrenci arasında iletişim, ders bitiminin ardından sınırlı hale gelir. İnternet sayesinde öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişim daha erişilebilir, karşılıklı ve süreklidir. Öğretmenler internet ortamında öğrencilere öğretim materyallerini, ders ile ilgili içerikleri, alıştırmaları ve örnek testleri kolayca ulaştırabilmektedir. İnternet siteleri ve elektronik postalar yardımıyla öğretmenler öğrencilere ders saati değişikliği, ödev son teslim tarihleri gibi önemli konularda duyular yapabilmektedirler.[27] Öğrenci sınıf ortamında sadece öğrenen konumunda iken; internet ortamında bilgilerini test etme, çalıştığı konuya bağlı olarak farklı sitelerden araştırma yapma, video izleme veya mevcut sunumları inceleme olanağı bulur.[28]

[25] **A.e.**, s. 60-61.
[26] **A.e.**, s. 60-61.
[27] L.C. Jain, R.J. Howlett, N.S. Ichalkaranje, **Virtual Environments for Teaching and Learning**, River Edge, World Scientific, 2002, s. 55-56.
[28] Laurence Peters, **Global Education : Using Technology to Bring the World to Your Students**, Eugene, ISTE, 2009, s. 10.

Uzaktan eğitim "Öğrenci ile öğretmenin yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçimidir." [29] Günümüzde yaygın eğitim sistemi, örgün eğitim sistemi ile birlikte kullanılmaktadır. Yaygın eğitim, belirli öğrenim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla örgün eğitim yapısının dışında kullanılan öğrenme aktivitelerine denir. Uzaktan eğitim, yükseköğretimde kullanılan yaygın eğitim örneklerindendir. Uzaktan eğitimde, ileri düzey iletişim teknolojilerinin hepsi kullanılır. [30] İnternet aracılığı ile uzaktan eğitimde coğrafi sınırlar ortadan kalktığından farklı yerlerde bulunan katılımcılar arasında yazılı, sesli ve görüntülü iletişim sağlanabilmektedir. [31] İnternet sayesinde öğrenenler eğitim sürecinin etkisini üst seviyelere çıkartabilecek dünya çapında bir bilgi ağına ulaşabilmektedir. Yabancı dil olarak Rusça öğretiminde derslerde internet teknolojileri kullanılırken, internet tabanlı uzaktan eğitim programları düzenlenmektedir.[32]

İnternet, yabancı dil olarak Rusça öğreniminde ve öğretiminde farklı kaynaklar kullanımına olanak sağlayarak örgün Rusça eğitimini geleneksel yapısının modernleşmesine katkıda bulunmaktadır. [33] Yabancı dil olarak Rusça öğretiminde internet kaynakları öğretmen ve öğrencilere Rusya'daki ekonomik, siyasi ve kültürel olaylar hakkında anlık bilgi sağlamak, Rus eğitim kurumlarının kütüphane ve veri tabanlarına erişim, öğrenimi destekleyici Rusça materyaller sağlamak, internet tabanlı Rusça ders düzenlemek ve uzaktan Rusça dil eğitimine yenilikler getirmek amacıyla da kullanılabilmektedir.[34]

---

[29](Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5485d8b52c5ff9.73535279, 8 Aralık 2014.

[30] Usha Puri, **Distance Education**, Delhi, Pragun Publications, 2006, s. 21-22.

[31] Zeki Kaya, **Uzaktan Eğitim**, Ankara, Pegem A Yayınları, 2002, s. 235.

[32] A. N. Şukin, **Metodika prepodavaniya russkogo yazıka kak inostrannogo**, Moskva, Vısşaya Şkola, 2003, s. 307.

[33] A.N. Bogomolov, "İnternet-Sreda v Obuçenii Russkomu Yazıku Kak Inostrannomu", (Çevrimiçi) http://www.dist-learn.ru/movie/publications/internet_and_russian_language.doc, 6 Haziran 2015.

[34] E. G. Azimov, **Metodika Organizatsii Distantsionnogo Obuçeniya Russkomu Yazıku Kak İnostrannomu**, Moskva, Russkiy Yazık Kursı, 2006, s. 76-77.

1.4. E-Öğrenme Kuramları

E-öğrenme; web tabanlı eğitim ile aynı anlama gelir ve İnternete bağlı olan araçlar ile alınan eğitim şeklidir. [35] Bu çalışmada e-öğrenmeyi destekleyen **Davranışçılık**, **Bilişselcilik** ve **Sosyal Yapılandırmacılık** kuramları incelenmiştir.

Davranışçılık, e-öğrenmeyi ve eğitimi destekleyen üç temel kuramsal yapının belki de en eski ve en yaygın yaklaşımıdır. 20. yüzyıl psikologlarından Ivan Pavlov, Burrhus Frederic Skinner, Edward Lee Thorndike ve John Broadus Watson bu yaklaşımın en çok bilinen savunucularındandır. Davranışçılık, bir takım uyarıcıların insanda ya da hayvanda belirli tepkiler üreteceğini ileri sürer. Pavlov'un deneyinde beslenme zamanını haber veren zil sesini köpek her duyduğunda salya akıtması bunun en klasik örneğidir. Bir deneyimin yeterli derecede tekrar ettirilerek istenilen davranışa uygun uyarıcılar ile belirli davranışlar öğretilebilir. İlk çalışmaların çoğu hayvanlara uygulandı ve davranış düzenlemeleri genellikle hayvanların beslenme alışkanlıkları kullanılarak yapıldı. Günümüzde ise otizm benzeri durumları olan çocukların eğitiminde, anlamlı davranışları öğrenmelerine yardımcı sistematik ve tekrarlanan teknikler ile bu yaklaşım kullanılmaktadır. [36] E-öğrenmede öğrencilere bilgilerin alıştırmalar ve uyarıcılar yoluyla tekrar edilmesi sağlanarak ders amaçlarına uygun çıktılar alınabilmektedir. Örneğin yabancı dil eğitiminde dilbilgisi kuralları, kullanımlarına ilişkin uygun uyarıcılar ile tekrar edilmesi sağlanarak öğretilebilir.

Bilişselcilik, davranışçılığın aksine eğitimde zihinsel öğrenme sürecine odaklanan bir yaklaşımdır. Jean Piaget, Jerome Bruner ve Lev Vygotsky bu yaklaşımın önde gelen temsilcileridir. Piaget, çocukların başarılı olabilecekleri öğrenme türlerini aşağıdaki olgunlaşma aşamalarına bağlar :[37]

---

[35] Carliner, **a.g.e.**, s. 5.
[36] Bryn Holmes, John Gardner, **e-Learning Concepts and Practice**, London, Sage Publications, 2006, s. 80.
[37] **A.e.**, s. 81.

- **Duyusal-Motor (0-2 yaş)** : Ulaşma, dokunma ve benzer davranışlar
- **İşlem Öncesi (2-7 yaş)** : Dil gelişimi, bazı basit süreçleri sezgisel anlama
- **Somut İşlemler (2-7 yaş)** : Mantıklı düşünme, gerçek durumlarla problem çözme
- **Soyut İşlemler (11-15 yaş)** : Soyut algı ve biçimsel mantık

Bruner de öğrenme yeteneğini geliştiren bir takım adımlarla öğrenenin gelişeceğini öne sürmüştür. Tıpkı tırmanılması gereken bir merdiven gibi bazı öğrenme yeteneklerinin kullanılabilir hale gelmesi için diğerlerinin güçlendirilmesi gerekir. Piaget'nin öğrenenin öğrenmeden önce belirli bir gelişim aşamasına ulaşması gerektiği görüşünün aksine, Vygotsky'nin görüşü daha çok öğrenenin, öğrenme potansiyelinin her zaman var olduğu ile ilgilidir. Görüş, öğrenenin şu an yapabildiği şey ile yapmak üzere oldukları şey arasındaki boşluğa dikkat çeker. Bu boşluk yakınsal gelişim alanı olarak bilinir. Bir öğretici, öğrenme aktiviteleri sırasında onlara rehberlik edebilecek bir kolaylaştırıcı rolündedir. E-öğrenme kaynaklarında öğreneni öğrenme aktivitesinin merkezine koyacak problem çözme ya da stratejik nedenli görevler (her ikisi de genelde oyun formatında sunulur) sunulabilir.[38] Yabancı dil eğitiminde online oyunlar ve simülasyonlar yardımıyla öğrencinin bilişsel öğrenme sürecini geliştirecek görevler sunulur.

Sosyal yapılandırmacılıkta, öğrenen ile çevresi arasındaki etkileşimde üçüncü bir boyuttan, yani diğer insanlardan söz edilir. Bu diğer insanlar öğrenenler ya da eğitmenler olabilir. Bu yaklaşım öğrenmeyi nedensel ve anlamlı hale getiren öğrenin motivasyonunu artırmak için otantik öğrenme kaynaklarını içerir. Buna göre öğrenme kaynağı sosyal, yansıtıcı, otantik, destekleyici, sürekli ve deneysel olmalıdır. [39] Öğrenci eğitim sürecinde sosyal çevresi ile etkileşimde bulunarak öğrenme düzeyini artırabilir. Özellikle yabancı dil eğitiminde öğrencinin anadil konuşanlar ile iletişim halinde olması dil öğrenme sürecini hızlandırmaya yardımcı olmaktadır.

[38] **A.e.**, s. 82-83.
[39] **A.e.**, s. 83-84.

1.5. Eğitim Yönetim Sistemleri

Eğitim yönetim sistemi ya da öğrenim yönetim sistemi, öğretmen ile öğrenci arasındaki gerekli iletişimi ve etkileşimi sağlayarak materyal paylaşımı, duyuru, sınav düzenlenmesi ve ödev teslimi gibi çeşitli eğitim & öğretim aktivitelerine olanak sağlayan web tabanlı ders yönetim sistemidir.[40] Blackboard, Moodle, Angel, Sakai ve Oncourse popüler eğitim yönetim sistemlerinden bazılarıdır. Bu sistemler yardımıyla internet ortamında örgün eğitimi destekleyici bir ders ortamı oluşturmak olanaklıdır. Bir eğitim yönetim sisteminde öğretmenin kullanabileceği araçlardan bazıları şunlardır : [41]

- **Duyurular :** Bütün katılımcıların okuyabileceği asenkron mesajlardır. E-posta bildirimleri de ayrıca gönderilebilir.
- **Ödevler :** Öğrenciler ödev ve proje yükleyip gönderebilir, öğretmen ise öğrencilerin gönderilerini değerlendirebilir.
- **Sohbet :** Eş zamanlı konuşma aracıdır. Bütün mesajlar otomatik olarak kaydedilir ve bütün katılımcılar tarafından görüntülenebilir.
- **İçerik Paylaşımı :** Dosya depolama alanıdır. Her türlü dosya ve link paylaşımı yapılabilir.
- **Tartışma :** Katılımcıların tartışma amacıyla konu açabileceği mesajlaşma alanıdır.
- **Program :** Ders saatlerini, ödev teslim tarihlerini gösteren ortak bir takvimdir.
- **Müfredat :** Öğretmenin ders müfredatını yükleyebileceği alandır.
- **Wiki :** Ortak doküman yazım aracıdır. Katılımcılar sayfa ekleyebilir ya da düzenleyebilir.

---

[40] William R. Watson, Sunnie Lee Watson, "What are Learning Management Systems, What are They Not, and What Should They Become?," **TechTrends**, C.LI, No:2, Mart-Nisan 2007, s. 29.
[41] Steven Lonn, Stephanie D. Teasley, "Saving time or innovating practice: Investigating perceptions and uses of Learning Management Systems," **Computers and Education**, C.LIII, No:3, Kasım 2009, s. 687.

1.6.Yararlılıkları ve Sınırlılıkları

İnternet, öğrenci için bağlantı olan herhangi bir mekânda anında ulaşılabilecek mükemmel bir ansiklopedidir. İnternet ortamında eğitim, zaman ve mekândan bağımsız olup dünyanın her yerinden kolay bir şekilde ulaşılabilecek bir eğitim modelidir. Bu eğitim modeli, klasik eğitim modellerinin asla sunamayacağı zenginlikte bilgi sunar. İnternet teknolojilerinin farklı düzeylerde eğitim sistemlerine uyarlanmasının öğrenmenin üzerinde önemli derecede olumlu etkisi olmaktadır. Öğrenim materyallerinin dağıtımında ve öğrenim desteğinde, mektup ve telefon gibi geleneksel yöntemler yerine artık çoğunlukla elektronik mail ve internet siteleri kullanılmaktadır. Günümüzde yükseköğretimde internet teknolojileri büyük oranda kullanılırken yavaş yavaş liselerde de uygulanmaya başlamıştır. İnternet teknolojileri, eğitimi daha ulaşılabilir ve pratik; hem öğrenci için hem de eğitim kurumları için daha az maliyetli hale getirmiştir. Ayrıca eğitim kurumları İnternet ortamında daha geniş öğrenci kitlelerine ulaşabilmektedir. İnternet teknolojilerinin eğitime getirdiği kolaylıklardan bazıları şunlardır: [42]

- Elektronik mail ile öğrenme materyallerinin temini, öğrenciye destek verme ve geribildirim alma olanağı.
- İnternetteki forumlarda, tartışma gruplarında, sitelerde ilgili konularda fikir alışverişi yapabilme olanağı.
- İnternet ortamında öğrenme materyallerini ve özel dersleri indirebilme olanağı.
- İnternet ortamında interaktif özel ders olanağı.
- İnternet ortamında eş zamanlı interaktif konferans olanağı.
- İnternet ortamında belirli konularda araştırma yapabilme olanağı.

[42] Premanand Choudhary, **Distance Learning Technologies in Education**, Jaipur, ABD Publishers, 2008, s. 119-211.

- İnternet ortamında online kütüphaneleri ve veri tabanlarını kullanabilme olanağı.
- CD-ROM gibi araçlara kıyasla daha hızlı gelişim
- Kolay güncelleme ve arşivleme
- Daha düşük maliyet

İnternet teknolojilerinin kullanımı ile öğrencilerin öğrenim materyallerine daha kolay ulaşımı sağlanmakta ve klasik eğitim sistemi desteklenerek öğrencilere daha esnek bir eğitim sunulabilmektedir.[43]

Günümüzde internet ortamında farklı disiplinlerden çok sayıda çeşitli bilgiye ulaşılabilmektedir. Burada asıl sorun, bu farklı bilgilerin hatalarını ve doğruluğunu tespit etme zorluğudur. Sürekli güncellenen bilgiler arasında kullanıcı doğru bilgiye ulaşmaya çalışırken zorluklarla karşılaşabilmektedir.[44]

Bazı çalışmalar internet üzerinden gerçekleşen eğitimin sınıf ortamında gerçekleşen eğitimden daha hızlı olduğunu göstermiştir. Öğretmen ve öğrencinin aynı mekânda bulunmadığı asenkron eğitimin üçte bir oranında zaman tasarrufu sağladığı gözlemlenmiştir. Bunun bir nedeni de öğrencinin daha önceden öğrendiği materyalleri atlayarak henüz öğrenmediği materyallere yönelmesidir. Sınıf ortamında ise öğrenci her materyalin anlatımını beklemek zorundadır. Bu durum yine de internet ortamında gerçekleşen eğitimin sınıf ortamında gerçekleşen eğitimden daha etkili olduğunu kesin olarak göstermez. Bazı araştırmalar da internet ortamında bulunan materyallerin yazılı materyallerden %25 daha az hızla okunduğunu ve öğrencilerin materyali dikkatli bir şekilde okumayı tercih etmek yerine göz gezdirmeye eğilimli olduklarını göstermiştir. Bu durum internet ortamında gerçekleşen eğitimin, sınıf ortamında gerçekleşen eğitimden daha az etkili olduğunu gösterse de yapılan araştırmaların çoğunda internet ortamında gerçekleşen eğitimin en az sınıf ortamında gerçekleşen eğitim kadar etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

[43] **A.e.**, s. 119-211.
[44] O.I. Şustrova, "Plyusı i minusı ispolzovaniya interneta v protsesse gumanitarnogo obrazovaniya," **Internet i sovremennoe obşestvo**, 2008, s. 119.

En etkili öğrenmenin internet ortamında eğitim ile sınıf ortamında eğitimin harmanlanması ile gerçekleştiği ise tartışmasız bir gerçektir.[45]

Tablo 1. İnternet Ortamında Eğitim ile Sınıf Ortamında Eğitimin Karşılaştırılması [46]

İnternet Ortamında Eğitim	**Sınıf Ortamında Eğitim**
Birçok öğretmen/Öğrenci merkezli	Bir öğretmen/Öğretmen merkezli
Farklı öğrenciler için farklı konular	Herkes için tek konu
Materyaller çeşitliliği	Tek tip materyal
Farklı dinleyiciler	Tek dinleyici (Öğretmen)
Media çeşitliliği	Sadece yazılı metin
Ortak çalışmaya dayalı	Rekabete dayalı
Eş zamanlı ve Eş zamansız	Eş zamanlı
Esnek program	Sabit program

[45] Carliner, **a.g.e.**, s. 6-7.
[46] Peters, **a.g.e.**, s. 11.

2. İNTERNET ORTAMINDA YABANCI DİL EĞİTİMİ

2.1. Eylem Odaklı Yaklaşım

Eylem odaklı yaklaşımda öğrenme sürecinin merkezinde eylemlilik vardır. Bu, sosyokültürel bağlamda harekete geçme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Eylem odaklı yaklaşım; içerik odaklı, proje odaklı ve görev odaklı yaklaşımlar gibi diğer yaklaşımlarla da ilgilidir. Dil öğreniminde eylemlilik kavramı; işbirlikçi öğrenme, sosyal etkileşim araştırmaları ve proje odaklı yaklaşımların içeriğinde etkin bir şekilde görülmektedir. Yabancı dil çalışmalarında odak noktası, dilsel girdilerden ve zihinsel bilgi sürecinden daha çok öğrenenleri anlamlı eylemlere yöneltmektir. [1]

Eylem odaklı yaklaşım; öğrenenleri yeteneklerini göz önünde bulundurarak, sosyal bağlamda dil etkinliklerini kapsayan, bir takım görevleri yerine getirmeleri gereken sosyal aktörler olarak tanımlar. Dil öğrenimi, dilin kullanılmasıyla genel yetenekler ile iletişimsel dil yetenekler geliştirilerek öğrenenler tarafından gerçekleştirilen eylemleri kapsar. Dil öğrenimi için gerçekleştirilen bu eylemler *bireyin genel yeteneklerini, iletişimsel dil yeteneğini, dil etkinliklerini, alanları, görevleri, stratejileri ve metinleri* kapsar.[2]

Bireyin genel yeteneklerinde *bilgi*, *beceriler*, *varoluş yeteneği* ve *öğrenme yeteneği*nden bahsedilir.[3]

Bilgi, deneyimlere ya da alınan eğitime dayalı olarak elde edilir. İletişimin doğasında bilgi vardır. Dil öğreniminde bilgi gerektiren metinlerin algılanmasında ve anlaşılmasında bilgi önemli rol oynar. Bilgi alanları bireyden bireye farklılık gösterir. Öğrenim ve öğretim yöntemleri öğrenmede bilginin etkisini kabul eder, dilsel bilgiler ile diğer bilgilerin eş zamanlı olarak geliştiği görülür.[4]

---

[1] Leo Van Lier, "Action-based Teaching, Autonomy and Identity," **Innovation in Language Learning and Teaching**, C.I, No:1, 2007, s. 46.
[2] MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu, **Diller için Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme,** Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009, s. 6-7.
[3] **A.e.**, s.8.
[4] **A.e.**, s. 8.

Beceriler, unutulabilir bilgilerin edinimini kolaylaştırabilir. Becerileri edinme alışkanlıkları dil öğrenimi ile doğrudan ilgilidir. Örneğin, araba kullanmayı öğrenmek isteyen biri başlangıçta uygulaması gereken adımları aşırı dikkat ve zorluk ile yerine getirirken, bu beceriyi kazandıktan sonra yapılması gereken işlemler otomatik hareketler haline dönüşür. Bu bağlamda dil öğreniminde doğru telaffuz etmek, dilbilgisi kurallarını uygulamak gibi işlemler başlangıçta uygulanması zor olsa da zamanla beceriye dönüşür ve otomatik hale gelir.[5]

Varoluş yeteneği (Hazır bulunuşluluk olgusu), bireyin kendini ve başkalarını algılayışı, sosyal etkileşime geçme isteği gibi kişilik özellikleri ve tutumlarıdır. Bu, dil öğrenimi ile doğrudan bağlantılı olmasa da bireyin sosyal etkileşimine yön veren kişisel özelliklerine göre tutum geliştirilebileceğinden önemli bir noktadır.[6]

Öğrenme yeteneği, bireyin dil öğreniminin beraberinde getirdiği kültürel, dilsel, toplumsal ve bilgi farklılıklarını nasıl anlayacağını bilmesi ve öğrenmeye açık olmasıdır. Dil öğrenim sürecinde öğrenenlerin bu sözü edilen farklılıkların oluştuğu durumlarda konuştukları kişiden daha basit ifadeler kullanmasını isteyebilmeli, kültürel yanlış anlaşılmalara karşı bilinçli olmalı. Öğrenmeye açık olmak amacıyla da sözlük, doküman ve internet gibi öğrenme kaynaklarını kullanmaya karşı istekli olmalıdır.[7]

İletişimsel dil yeteneği; bireyin dilsel, sosyodilbilimsel ve pragmatik yetenekleridir. Dilsel yetenekler; bireyin ilgili dilin sözcük yapısı, ses sistemi ve sözdizimi gibi değişkenlik gösteren boyutları hemen ifade edilebilir olmasa da bilişsel olarak düzenlemesi, depolaması ve gerektiğinde ulaşabilmesidir. Sosyodilbilimsel yetenekler, bireyin dil kullanımı sırasında karşılaştığı sosyokültürel şartlara uyum sağlayabilmesi ve duyarlı olmasıdır. Pragmatik yetenekler, dilsel

[5] **A.e.**, s. 8.
[6] **A.e.**, s. 9.
[7] **A.e.**, s. 9.

kaynakların işlevsel kullanımıdır. Bu, söz eylemlerinin doğru şekilde kullanılmasını, mecaz ve parodilerin öğrenilmesini de ilgilendirir.[8]

Dil etkinlikleri, öğrenenin iletişimsel dil yeteneğinin **alımlama**, **üretim**, **etkileşim** ya da **aracılık** içeren çeşitli dil etkinliklerinde kullanılmasıdır. Bu dil etkinlikleri yazılı veya sözlü olabileceği gibi hem yazılı, hem sözlü olabilir. Alımlama etkinlikleri sessiz okuma ve medya takibini kapsar. Üretim etkinliklerinin yazılı materyaller ile konuşmanın ve sözlü sunu gibi birçok alanda önemi vardır. Etkileşimde en az iki birey arasında üretim ve alımlama etkinlikleri uygulanarak sözlü ya da yazılı haberleşme söz konusudur. Aracılık etkinlikleri ise alımlama ve üretme etkinlikleri sırasında insanlar arasında çeşitli sebeplerden dolayı doğrudan iletişimin olası olmadığı durumlarda kullanılır.[9]

Dil etkinlikleri bir takım **alanlar** içerisinde uygulanır. Bu alan kullanıma göre farklı olabileceği gibi kamu alanı, kişisel alan, mesleki alan ve eğitsel alan olarak sınıflandırabilir. Kamu alanı, kamusal özellik taşıyan her türlü sosyal etkileşim alanıdır. Kişisel alan, bireysel ya da ailevi sosyal uygulamaları içerir. Mesleki alan, bireyin iş ilişkilerindeki etkileşimini kapsar. Eğitsel alan ise bireyin öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirdiği alandır.[10]

İletişim ve öğrenme, bireyin iletişimsel yeteneklerini kullanarak gerçekleştirdiği dil etkinlikleri sadece dilsel olmayan görevlerin yerine getirilmesini içerir. Sözlü ya da yazılı metinlerin işlenmesi ile bu görevler alışılana kadar strateji kullanımına ihtiyaç duyar. **Görevler, stratejiler ve metinler** arasındaki ilişki; görevin yapına göre değişkenlik gösterebilir. Bazı görevleri yerine getirmek için kullanılan stratejiler, yazılı ya da sözlü dil metinlerini gerektirmeyebilir. [11]

[8] **A.e.**, s. 10.
[9] **A.e.**, s. 10-11.
[10] **A.e.**, s. 11.
[11] **A.e.**, s. 11.

2.2. Türkiye'deki Çalışmalar

Yapılan araştırmalar sonucunda Türkiye'de **internet ortamında yabancı dil eğitimi** ilgili ulaşılan çalışmalardan Veda Aslım'ın, Mesut Aydemir'in, Mehmet Berigel'in, Recep Kazancı'nın, Sarp Erkır'ın, Fatih Mehmet Türker'in, Ahmet Başol ve Mehmet Gürol'un çalışmaları incelenmiştir. İnternet ortamında Rusça eğitimine dair herhangi bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır.

Veda Aslım tarafından 2004 yılında yapılan "Fransızca Yabancı Dil Öğretimi/Öğreniminde İnternet Kullanımı" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasındaki alanyazın taramasında Fransızca'nın yabancı dil olarak öğretiminde internet kullanımının uygun olmasının yanı sıra, bunun öğrencilerin internete karşı tutumlarına bağlı olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin internete karşı tutumlarının tespit edilmesi amacıyla 85 öğrenciye uygulanan ankette internetin bireysel olarak ya da sınıf ortamında kullanılmasına yönelik olumlu tavır sergiledikleri sonucuna varılmıştır.[12]

Mesut Aydemir tarafından 2009 yılında yapılan "İnternet Ortamında Yabancı Dil Eğitimi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında Türkiye'deki bir üniversitenin Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği bölümünden ve yurtdışında farklı üniversitelerden uzaktan eğitim alanında uzmanların görüşlerine yer verilmiştir. Yabancı dil eğitimi verilen bir web sitesinin uzmanlardan elde edilen verilere göre bulundurması gereken özellikler şu şekildedir :[13]

- **Çeşitlilik Kavramı :** Öğrenme sürecinde öğrencilerin farklı öğrenme biçimlerine sahip olduğu göz önünde bulundurularak öğretim yöntemlerinde, içerikte, geribildirimde, öğrenciye ulaşmada, etkinliklerde, görsel-işitsel öğelerde, görevlerde ve amaçta çeşitliliklerin bulunması gerekir.

[12] Veda Aslım, **Fransızca Yabancı Dil Öğretimi/Öğreniminde İnternet Kullanımı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2004.

[13] Mesut Aydemir, **İnternet Ortamında Yabancı Dil Eğitimi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2009.

- **Etkileşim Kavramı :** Sınıf ortamına benzer şekilde web ortamında etkileşimin unsurları olarak öğrenen, ders yöneticisi, içerik, arayüz ve çevre unsurlarının birbiri ile etkileşimlerine olanak sağlanmalıdır.
- **Çevrimiçi İletişimi Etkileyen Etkileşim Faktörler :** Web sitesinde geçirilen zaman sınırlı olduğundan bu sürenin verimli şekilde kullanılabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılabilir. Web sitesinde kullanılan teknoloji geliştirilmeli ve bu konuda teknik destek alınmalıdır. Öğrenilen hedef dili konuşanlarla iletişime geçme olanağı sağladığından web siteleri güdüleyici özellik taşır. Bireyin web sitesinden yeterli verimi alabilmesi için dilsel ve teknik yeterliliğe sahip olması gerekir. İçeriğin ve beklentilerin net olması kolay ve verimli bir öğrenme sağlar. İletişim sıklığının geribildirim almada yeterli olması gerekir.
- **Bağlamsal Öğrenme :** Web sitesinin bireyin ilgili konuda sunulan materyal ile konu arasındaki ilişkiyi rahatlıkla anlayabileceği ve tek başlarına da materyallerden fayda sağlayabileceği bir tasarıma sahip olması gerekir.
- **İletişimsel Yeterlilik :** Web sitesinin öğrencinin dili, durum ve bağlamlara göre rahatlıkla kullanmasına olanak sağlaması gerekir.
- **Öğrenen Hatalarının Ele Alınış Biçimi :** Web sitesinin öğrencilerin konu alıştırmalarında birbirlerinin hatalarını düzeltmelerine ve yorum yapmalarına olanak sağlaması gerekir.
- **Geribildirim :** Öğrencilerin web sitesindeki aktivitelerinde yeterli ders yöneticisi ile karşılıklı olarak geribildirimde bulunması gerekir.
- **Öğrenen Seviyesinin Belirlenmesi :** Web sitesinde öğrencinin seviyesinin ölçülebilmesine olanak sağlanmalıdır.

Muhammet Berigel tarafından 2007 yılında yapılan "Web Tabanlı İngilizce Öğretim Materyalinin Tasarımı, Uygulanması Ve Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim öğrencilerine yönelik web tabanlı dil materyallerinin etkisi araştırılmıştır. Araştırmacı tarafından İngilizce dersine ek kaynak olması için web tabanlı dil materyali geliştirilmiştir. Çalışmada 25 öğretmene

mülakat yapılmış ve 140 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucu web tabanlı dil materyallerinin öğrencilerin başarısını ve tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir. Öğretmenler ise geliştirilen bu materyallerin müfredata uygun olduğunu, rahat kullanıldığını ve kaynak sorununa da çözüm olabileceğini belirtmişlerdir.[14]

Recep Kazancı tarafından 2012 yılında yapılan "İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Becerilerinin Geliştirilmesinde Blog ve İnternet Kullanımı" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında internet teknolojilerinin örgün eğitimde etkin bir şekilde kullanılmamasının, ders içi etkinlikleri yetersiz kıldığı belirtilirken ders dışında öğrencinin pratik yapmasını sağlamak ve ders ile bağlantısını sürekli kılmak için internet teknolojileri ile desteklenen çalışmalarda başarılı olunduğu vurgulanmıştır. Çalışmada öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi için blog uygulaması yapılmış ve memnuniyet durumları ölçülmüştür. Araştırmaya katılan 30 öğrenci iki gruba bölünerek bir gruba klasik yazma dersi verilmiş, diğer gruba blog kullanımı ile yazma dersi verilmiştir. 6 hafta süren uygulamanın ardından öğrencilerin başarıları ön test ve son test ile karşılaştırılmıştır. Çalışma sonuçları öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmede blog kullanımının başarılı bir yöntem olduğu ve öğrencilerin blog kullanımını faydalı buldukları gözlemlenmiştir.[15]

Sarp Erkır tarafından 2010 yılında yapılan "Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Bağlamında Türkçeden İngilizceye Çeviride İnternet Kullanımının Öğrencilerin Hedef Dil Başarı Düzeyleri Üzerinde Etkililiği" başlıklı doktora tez çalışmasında Türkçeden İngilizceye çeviride internet kullanımının öğrencilerin başarılarını ne derece etkilediği araştırılmıştır. Çalışmanın uygulandığı 120 öğrenci seviyeleri ölçüldükten sonra 2 adet deney grubu ve 2 adet kontrol grubu olmak üzere 4 gruba bölünmüştür. Deney gruplarına 7 hafta boyunca toplamda 21 saatlik "Bilgisayar Destekli İngilizce Öğretimi" yaklaşımı ile yazma öğretimi programı

[14] Mehmet Berigel, **Web Tabanlı İngilizce Öğretim Materyalinin Tasarımı, Uygulanması Ve Değerlendirilmesi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2007.

[15] Recep Kazancı, **İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Becerilerinin Geliştirilmesinde Blog ve İnternet Kullanımı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya, 2012.

uygulanmıştır. Kontrol gruplarına ise geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubu öğrencilerinin içerik aktarımı, yapısal ve anlamsal bütünlük, sözcük ve dilbilgisi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır.[16]

Fatih Mehmet Türker tarafından 2014 yılında yapılan "Yabancı Dil Eğitiminde Web Tabanlı Uzaktan Türkçe Öğretim Yöntemleri" başlıklı makale çalışmasında bir yabancı dil olarak Türkçenin web tabanlı ortamlarda öğretilmesi konusunda ülkemizde yapılan çalışmaların sınırlı olduğu belirtilirken, örgün eğitimde kullanılan öğretim modellerinin web tabanlı dil öğretim ihtiyaçlarına yeterince cevap veremediği vurgulanmıştır. Çalışmada Türkçenin web tabanlı ortamlarda öğretiminde kullanılabilecek öğretim modellerine ve web tabanlı dil materyal tasarımına değinilmiştir. İletişimsel-Yöntem, Kavramsal-İşlevsel Yöntem, İşitsel Görsel Yöntem ve Bilişsel Yöntem'in web tabanlı Türkçe dil öğretiminde kullanılabileceği belirtilirken, bu yöntemlerden yola çıkılarak düzenlenen müfredatın amaçlarına uygun materyal tasarımının Avrupa Dil Portfolyosu'nun önerdiği dil seviyelerine uygun olarak düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.[17]

Ahmet Başal ve Mehmet Gürol tarafından 2014 yılında yapılan "Web-Tabanlı Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenme Nesnelerinin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri" başlıklı makale çalışmasında web tabanlı öğrenme nesnelerinin yabancı dil öğreniminde öğrencilerin başarısı üzerindeki etkileri sorgulanmıştır. Bu amaçla Türkiye'de bir üniversitedeki 118 Bilgisayar Programcılığı öğrencisine İngilizce I dersinde öğrenme yönetim sistemine entegre 70 adet müfredata uygun web tabanlı öğrenme nesnesi 6 hafta süresince sunulmuş ve öğrencilerin başarı düzeyleri ön test ve son test ile ölçülmüştür. Çalışmada web tabanlı yabancı dil

[16] Sarp Erkır, **Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Bağlamında Türkçeden İngilizceye Çeviride İnternet Kullanımının Öğrencilerin Hedef Dil Başarı Düzeyleri Üzerinde Etkililiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2010.
[17] Fatih Mehmet Türker, "Yabancı Dil Eğitiminde Web Tabanlı Uzaktan Türkçe Öğretim Yöntemleri," **Route Educational and Social Science Journal**, C.1, No:2, 2014.

eğitiminde bu öğrenme nesnelerinin, öğrenci başarılarına olumlu yönde etkilerinin olduğu saptanırken; yabancı dil öğretiminde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.[18]

2.3. Web Tabanlı Dil Öğretiminde Materyal Tasarımı

Öğretim materyal tasarımı her bir aşamasının başarılı bir öğrenme için dikkatle oluşturulması gereken sistematik bir süreçtir.[19] Çok fazla öğretim tasarım modeli bulunsa da bunlar genellikle ADDIE modeline dayandırılarak üretilmiştir.[20] Bu yüzden öğretim tasarım modeli olarak çalışmamızda ADDIE modeli kullanılacaktır. ADDIE modelinde öğretim materyali tasarımında 5 aşama bulunur: Analiz (Analysis), Tasarım (Design), Geliştirme (Development), Uygulama (Implementation), Değerlendirme (Evaluation).[21]

ADDIE modelinin bu 5 aşamalı süreci şu şekildedir:

- **Analiz** : Bu süreçte öğrenme problemleri, amaçlar ve hedefler ile kullanıcıların ihtiyaçları, bilgi düzeyleri ve diğer ilgili özellikleri belirlenir.
- **Tasarım** : Öğrenme hedeflerinin belirlendiği sistematik bir süreçtir. Grafik tasarımın, kullanıcı arayüzünün ve belirlenen içeriğin nasıl göründüğü ve hissettirdiğine dair sık sık ayrıntılı öğrenme senaryoları yapılır.
- **Geliştirme** : İçeriğin ve öğrenme materyallerinin tasarım aşamalarına göre oluşturulmasıdır.
- **Uygulama** : Yapılan planların eyleme geçirildiği ve prosedürlerin uygulandığı süreçtir.

[18] Ahmet Başal, Mehmet Gürol, "Effects of Learning Objects on the Academic Achievement of Students in Web-Based Foreign Language Learning," **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XXIX, No:1, 2014.
[19] Walter Dick, Lou Carey, James O. Carey, **The Systematic Design of Instruction**, Boston, Pearson, 2005, s. 2.
[20] Irene Chen, "Behaviorism and Developments in Instructional Design and Technology," **Encyclopedia of Distance Learning Second Edition**, New York, Information Science Reference, 2009, s. 165.
[21] Food and Agriculture Organization of the United Nations, **E-Learning Methodologies: A Guide For Designing And Developing E-Learning Courses**, Roma, FAO, 2011, s. 21.

- **Değerlendirme** : İki tür değerlendirme söz konusudur. Birincisi, ADDIE modelinin her bir aşamasının değerlendirildiği biçimlendirici değerlendirmedir. İkincisi, kullanıcılarından alınan geribildirimler doğrultusunda yapılan değerlendirmedir.

Bu modele göre web tabanlı dil materyali tasarlanırken öncelikle öğrenme hedefleri belirlenmeli ve öğrencilerin bilgi düzeyleri belirlenmelidir. Belirlenen hedeflere uygun olarak öğretim materyali tasarımı farklı öğrenme senaryoları düşünülerek yapılmalıdır. İçeriğin analiz sonucu uygun görülen ve tasarıma göre geliştirilmesi sağlanır. Materyalin bu aşamaya kadar yapılan planlara göre uygulaması yapılır. Son olarak da öğrencilerden gelen geribildirimler doğrultusunda materyal değerlendirilirken öte yandan web tabanlı dil materyal tasarımının her bir aşaması ayrı ayrı değerlendirmeye alınır.

2.4. Dil Öğreniminde Web 2.0 Teknolojileri

Web 2.0, kullanıcıların katılımına ve etkileşime olanak sağlayan World Wide Web için kullanılan bir söylemdir.[22] Web 2.0 ile ziyaretçiler, ilgili kaynağın gelişimine katkıda bulunabilen kullanıcı rolündedirler.[23] Sosyal ağlar, bloglar, wikiler ve forumlar kullanıcıların kolaylıkla bilgi paylaşımına olanak sağlayan Web 2.0 teknolojileridir. Bu teknolojiler; iletişimi, bilgi paylaşımını ve sosyal etkileşimi kolaylaştırır.[24] Web 2.0 araçları ile kullanıcı tarafından geliştirilen interaktif içerikler, yabancı dil öğrenenlerin okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır.[25] Sosyal yapılandırmacılık yaklaşımında

[22] Downing v.d., **a.g.e.**, s. 523.
[23] E. Y. Vladimiroviç, "Obrazovatelnıe vozmojnosti Veb 2.0 Veb 2.0-servisı Interneta – novıe formı kollektivnogo pedagogiçeskogo vzaimodeystviya," **Ispolzovanie Internet-tehnologiy v sovremennom obrazovatelnom protsesse**, 2008, s. 63.
[24] Margrethe Mondahl, Jonas Rasmussen, Liana Razmerita, "Web 2.0 Applications, Collaboration and Cognitive Processes in Case-Based Foreign Language Learning," **Visioning and Engineering the Knowledge Society : A Web Science Perspective**, Ed. Miltiadis D. Lytras v.d., Greece, Springer, 2009, s. 101.
[25] A. Kukulska-Hulme, L. Shield, "Are Language Learning Web Sites Special? Towards A Research Agenda For Discipline-Specific Usability," **Journal of Educational Multimedia and Hypermedia**, 2006, s. 349-366, Aktaran Megan P. StevenSon, Min Liu, **Learning a Language with Web 2.0: Exploring the Use of Social Networking Features of Foreign Language Learning Websites**, CALICO Journal, C. XXVII, No:2, 2010, s. 235.

bahsedilen sosyal çevre faktörü dil öğreniminde web 2.0 araçları kullanan bireyler arasında etkin bir şekilde görülmektedir.

2.4.1. Sosyal Paylaşım Siteleri

Sosyal paylaşım sitesi, kullanıcıların sosyalleşmek amacıyla kişisel bir ortam oluşturabileceği web sitelere denir.[26] Düzenlenebilir profil, diğerlerini arkadaş olarak ekleme olanağı; resim, müzik, bağlantı paylaşım kolaylığı, sohbet ve mesajlaşma özellikleri sosyal paylaşım sitelerinin genel özellikleridir.[27]

Facebook gibi genel amaçlı kullanılan sosyal paylaşımları sitelerine ek olarak sosyal ağ özellikleri taşıyan yabancı dil öğrenim siteleri de bulunmaktadır. Bu sitelerin asıl özelliği, sosyal etkileşim yoluyla yeni diller öğrenmek ve dil paylaşımını sağlamaktır. Anadil konuşanlar ile doğrudan etkileşime geçebilme ve yazılı, sesli ya da videolu görüşme olanağı sunması bu tür sitelerin en ilgi çekici yönlerindendir. Öğrenenler arasındaki bu çevrimiçi etkileşim "eTandem" olarak tanımlanır ve bu da bir iletişim aracı kullanarak kullanıcıların yeni bir dil öğrenirken kendi anadillerini de öğretebilmesine olanak sağlar. Örneğin Rusça öğrenmek isteyen bir İngiliz, İngilizce öğrenmek isteyen bir Rus ile etkileşime geçebilir. Bu online olarak karşılıklı öğrenim sürecinde kullanıcı hem öğretmen hem de öğrenci rolündedir. Bu tür sosyal paylaşım siteleri, ancak yabancı bir ülkede yaşayarak elde edilebilecek olanaklar sunmaktadır.[28] Birçok yabancı dil öğrenim sitesinin sosyal paylaşım özellikleri bulunmaktadır. Bu sayede dil öğrenimi sağlanırken anadil konuşanlar ile de sürekli bir pratik yapma olanağı sunulmaktadır. Sosyal paylaşım sitelerinde sosyal yapılandırmacılık kuramında ve eylem odaklı yaklaşımda konusu geçen sosyal çevre faktörünün yabancı dil öğrenimine etkisi belirgin bir şekilde görülmektedir.

---

[26] Downing v.d., **a.g.e.**, s. 443.
[27] E. D. Patarakin, **Sotsialnıe servisı Veb 2.0 v pomoş uçitelyu**, Moskva, Korporatsiya Intel, 2007, s. 11-12.
[28] Megan P. StevenSon, Min Liu, "Learning a Language with Web 2.0: Exploring the Use of Social Networking Features of Foreign Language Learning Websites," **CALICO Journal**, C. XXVII, No:2, 2010, s. 234.

2.4.2. Bloglar

Blog, internet üzerindeki bir tür kişisel köşe yazısıdır. Bloglar kişisel bir günlük olabileceği gibi belirli bir konu üzerine yazılmış konuları içerebilir.[29] Bloglar, e-postalarda olduğu gibi belirli kullanıcılara sınırlı değildir, herkes tarafından görülebilir.[30] Bloglar kullanıcıların düzenli olarak metinler, resimler ve videolar ekleyebileceği ilgi alanına göre farklı amaçlar için kullanabileceği ortamlardır.[31]

Eğitsel amaç için kullanılan blogların temelde 3 işlevi bulunmaktadır. İlk olarak öğretmenlerin öğrencilere müfredat, ödevi ve duyurular gibi ders ile ilgili bilgileri ulaştırabileceği bir platform olarak kullanılabilir. İkinci olarak öğrenenlere ders ile ilgili faydalı materyallere ulaşmalarına yardımcı bir rehber olarak kullanılabilir. Üçüncü olarak ilgili konuda öğrencilerin düşüncelerini paylaşabileceği bir araç olarak kullanılabilir. Bu sayede öğrenciler kendilerini ifade etme olanağı bulurken yazma becerilerini de geliştirebilir.[32]

Bloglar, yabancı dil öğrenimini farklı şekillerde kolaylaştırabilir. Özellikle blogların multimedya özellikleri; öğrenenlerin okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeye yardımcı olabilir. Bloglara metin ekleme özelliği öğrenenlerin yabancı dil yazma ve okuma becerilerini geliştirirken; ses dosyası ve video ekleme özellikleri de dinleme becerilerini geliştirir. Bloglar özellikle yabancı dil yazma becerilerini geliştirmek için etkili bir araçtır.[33]

---

[29] Downing v.d., **a.g.e.**, s. 58.
[30] Dosik Moon, Dong Kyun Lim, "Using Weblogs in Foreign Language Classrooms: Possibilities and Challenges," **International Journal of Software Engineering and Its Applications**, C. VII. No:5, 2013, s. 122.
[31] S. A. Belov, "İspolzovanie blogov v obrazovatelnom protsesse visşey şkoli," **Polzunovskiy Almanah**, No:1, 2011, s. 150.
[32] Moon, Lim, **a.g.e.**, s. 123-124.
[33] Moon, Lim, **a.g.e.**, s. 125.

2.4.3. Forumlar

Forum, kullanıcıların konular açıp mesaj gönderebileceği ve diğer kullanıcıların gönderileri yanıtlayabileceği bir sistemdir. Forum mesajlarını genellikle bütün kullanıcılar ve ziyaretçiler görebilir.[34]

Forumlar, yabancı dil öğrenenlere kendi anadillerini kullanmak yerine öğrenilen yabancı dilde yazılı iletişim kurma olanağı sağlar. Bir forum konusu açarken ya da mevcut konuya yorum yaparken normal sınıflarda olduğu gibi kendi anadilini kullanma fırsatı olmadan, öğrenilen yabancı dilde iletişim becerilerini geliştirirler. Forumların asenkron iletişim özelliği, yabancı dil öğrenenlere yazmadan önce düşünme olanağı sunar; böylece daha az yabancı dil kullanım hataları yapmaları olasıdır.[35]

Forumlarda yabancı dilde gerçekleştirilen etkileşim, öğrenenlerin fiziksel konum engelini kaldırarak kültürel farklılıkları görmelerini sağlar. Bu yönüyle forumlar kültürler arası etkileşim için etkili bir araçtır.[36]

2.4.4. Wikiler

Wiki, çok kullanıcılı bir blog ya da kullanıcıların içerik ekleyebileceği ve eklenen herhangi bir içeriği düzenleyebileceği web sayfalar bütünüdür. Wikipedia, en çok bilinen wiki formatlı web sitedir.[37] Wikiler kullanıcıların bireysel çalışmaları için grup çalışmasına olanak sağlayan, katkıda bulunan bilgi ile ilgili kaynak gösterebilecekleri bir web 2.0 teknolojisidir.[38] Bu teknoloji, iş birliğine dayalı yazmayı teşvik eden etkili bir araçtır. Wikilerin iş birliğine dayalı yazmayı kolaylaştıran 3 ana işlevi bulunmaktadır:[39]

---

[34] Downing v.d., **a.g.e.**, s. 306.
[35] Sara Kol, Miriam Schcolnik, "Asynchronous Forums In Eap: Assessment Issues," **Language Learning & Technology**, C. XII, No:2, 2008, s. 61.
[36] Barbara E. Hanna, Juliana de Nooy, **Learning Language and Culture via Public Internet Discussion Forums**, New York, Palgrave Macmillan, 2009, s. 186.
[37] Downing v.d., **a.g.e.**, s. 528.
[38] B. L. Agranoviç, E. İ. Yakuşkina, A.A. Novikova, **İssledovanie vozmojnostey ispolzovaniya filosofii i tehnologii Web 2.0 dlya razrabotki intellektualnıh obrazovatelnıh resursov**, Tomsk, Natsionalnıy issledovatelskiy Tomskiy politehniçeskiy universitet, 2012, s. 24.
[39] Said Hadjerrouit, "Wiki as a Collaborative Writing Tool in Teacher Education: Evaluation and Suggestions for Effective Use," **Computers in Human Behavior**, C. XXXII, 2014, s. 301-302.

- Çoklu kullanıcıların makale, metin ya da doküman oluşturabilmesi ve düzenleyebilmesi
- Kullanıcıların yapılan bütün düzenlemeleri görmelerini sağlayan düzenleme kayıtlarının tutulduğu geçmişi izleyebilmesi
- Tartışma sayfasında ilgili konularda kullanıcılar arasında asenkron olarak yazılı iletişim kurabilme

Wikilerin işbirliğine dayalı yazma olanağı sunması, öğrenenlerin yabancı dil yazma becerileri geliştirmede ve yabancı dilde etkileşimsel davranışlarda bulunmasına yardımcı olmaktadır.[40]

2.5. Mobil Destekli Dil Öğrenimi

Mobil öğrenme; herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde ulaşım potansiyeli olan mobil aygıtlar yardımıyla gerçekleşen öğrenme şeklidir. Mobil aygıtların bulundurulabilirliği ve gelişen kablosuz iletişim teknolojileri sayesinde yabancı dil öğrenimini desteklemek amacıyla mobil teknolojilerin kullanımı gittikçe yaygınlaşmaktadır.[41] Mobil destekli yabancı dil öğrenimi; akıllı telefonlar, dizüstü bilgisayarlar ve tabletler gibi mobil aygıt kullanımına dayalı istenilen yerde ve zamanda sürekli olarak dil becerilerini geliştirebileceği, yabancı dilde iletişim aracı olarak kullanabileceği sosyo-kültürel ve kültürlerarası yetkinlik oluşturabilecekleri öğrenme şeklidir.[42] Mobil öğrenme, yabancı dil öğrenenlerin günlük iletişim ve kültürel deneyim ihtiyaçlarını karşılayarak yabancı dil ile daha yakın bir bütünleşme olanağı sağlar. Mobil aygıtlar 4 ana şekilde öğrenimi desteklemek için kullanılır:[43]

---

[40] Mimi Li, "Use of Wikis in Second/Foreign Language Classes: A Literature Review," **CALL-EJ**, C. XIII, No:1, 2012, s. 31.

[41] Agnes Kukulska-Hulme, Lesley Shield, "An Overview Of Mobile Assisted Language Learning: From Content Delivery To Supported Collaboration And Interaction," **ReCALL**, C. XX. No:3, 2008, s. 273. (271-289)

[42] K.V. Kaprançikova, "Mobilnie tehnologii v obuçenii inostrannomu yaziku studentov nelingvistiçeskih napravleniy podgotovki," **Yazık i kultura**, C.I, No:25, 2014, s. 84.

[43] Agnes Kukulska-Hulme, "Mobile Language Learning Now And In The Future," **Fran Vision Till Praktik: Sprakutbildning Och Informationsteknik (From Vision To Practice: Language Learning and IT),** Sweden, Swedish Net University, 2006, s. 119-126. (119-134)

- **İletişim:** Mobil aygıtlar birebir ya da bir toplulukla anlık iletişim olanağı sağlar. Mobil teknolojiler online aktivitelere uzaktan katılım olanağı sağlar. Bu sayede işbirliğine dayalı mobil öğrenme daha yaygın hale gelmektedir.
- **İçerik Sağlama ve Oluşturma:** Mobil aygıtlar ve kablosuz teknolojiler yardımıyla ihtiyaç duyulduğunda hızlı bir şekilde öğrenenlere güncel içerikler ulaştırılabilir, ayrıca öğrenenler kendileri öğrenim materyalleri oluşturabilmektedirler.
- **Kişisel Bağlılık:** Sosyal etkileşim için bireylerin sık sık mobil aygıtları kullanması mobil aygıtlarla öğrenimi teşvik eder.
- **Bağlamsal Öğrenme:** Öğrenim deneyimlerinin günlük hayatta görülmesi öğrenmede önemli bir rol oynar. Mobil aygıtların bulundurulabilirliği, öğrenenlerin günlük deneyimlerini öğrenilen bilgiler ile bağ kurmasını kolaylaştırır.

2.6. Online Oyunlar ve Simülasyonlar ile Dil Öğrenimi

Yabancı dil öğrenimi için tasarlanan oyunlar olduğu gibi öğretim amacıyla geliştirilmemiş online oyunlar da özel bir ayar gerekmeksizin yabancı dil gelişiminde yardımcı olabilir. Online olarak yabancı dilde oyun oynayan birey, oyunu oynayabilmek için oyun içi metinleri okurken diğer insanlarla oyunun dilinde chat yapabilmektedir ve destek almak için oyun forumunda konu açarak yardım isteyebilir.[44] Oyundaki görevleri yapabilmek için birey, oyun içi metinleri okumak ve anlamak durumundadır, bu da bireyin okuma ve anlama becerisini geliştirir. Bu durum ayrıca görev tabanlı dil öğrenimini de akla getirmektedir. Oyunlardaki işbirliğine dayalı görevler ya da eylemler sayesinde birey, diğer insanlarla yabancı dilde iletişime geçmektedir. Oyun içi chat özellikleri sayesinde birey yazılı iletişim becerilerini geliştirmektedir. Bu yazılı iletişim, oyun içerisinde bir görevi ya da eylemi gerçekleştirmek için gerekli olduğundan işbirliğine dayalı bir eylem gerçekleşir. Öte yandan birey, sadece diğer insanlarla tanışmak amacıyla bu oyun içi chat özelliğini kullanabilir. Oyunlardaki görev ve aşamalarda destek gerektiği durumlarda birey, oyun içi destek özelliğini kullanabileceği gibi oyun dışı yardım

[44] Alice Chik, "Digital Gaming And Language Learning: Autonomy And Community," **Language Learning & Technology**, C.XVIII, No:2, s. 86.

forumunda konu açarak ilgili konuda destek veya ipucu isteyebilmektedir. Destek alabilmek için hedef dilde konu açarak problemini tanımlaması gerekir.

Online oyunlar bireyin yabancı dil öğreniminde psikolojik olarak rahat bir ortam oluşmasına yardımcı olurken iletişim becerilerini geliştirerek öğrenimin daha etkili olmasına olanak sağlar.[45]

Dil öğrenimleri için tasarlanan simülasyonlar olduğu gibi online simülasyon oyunları da bulunmaktadır. Temelde rol yapma tekniği ile gerçekte olduğu gibi olayların gerçekleştiği simülasyonlar dil öğreniminde kullanılmaktadır.[46] Örneğin, birey simülasyon yoluyla dişçi ile ilgili terimlerin öğrenilmesi için dişçide bir hasta rolüne bürünerek sanki dişçideymiş gibi terimleri deneyimleyerek öğrenebilir. Dil öğrenimi için tasarlanan online simülasyon oyunları olduğu gibi doğal yollarla dil öğrenimine yardımcı online simülasyon oyunları bulunmaktadır.

[45] S. V. Sergeevna, "İgrovoe modelirovanie v obuçenii inostrannomu yaziku: praktiçeskiy aspekt," **Teoriya i praktika obşestvennogo razvitiya**, No:10, 2013, s. 238.
[46] Yu-Chun Wang, "Acquiring the English Language through Web-Based Role-Playing Simulations: Informal Learning in Interactive Environments," **International Journal of English Language Education**, C.II, No:2, 2014, s. 101.

2.7. Rusça Dil Öğrenim Siteleri

Rusça dil eğitimini desteklemek amacıyla temelde şu 3 farklı türde web site bulunmaktadır: Rusça dil portalları, öğretim materyalleri içeren Rus eğitim kurumlarının web sayfaları ve anadil etkileşimi yoluyla Rusça dil eğitimi veren siteler.[47]

Rusça dil öğreniminde faydalı olabilecek sitelerinden bazıları şunlardır:[48]

- Yabancı dil olarak Rusça destek portalı: http://www.langrus.ru
- Herkes için Rusça: http://world.russianforall.ru/
- Rusça dil eğitim portalı: http://www.russnet.org
- Yeni başlayanlar için Rusça: http://www.masterrussian.com
- Rusça uygulamalı metinler: http://russianmentor.net
- Uzaktan Rusça dil eğitimi: http://www.dist-learn.ru
- Yeni başlayanlar için Rusça: http://www.learningrussian.net
- Yeni başlayanlar için Rusça: http://www.speak-russian.cie.ru/time_new/
- Rusça fiiller: http://www.webmetod.narod.ru/ddd/Veb1.htm
- Orta seviye Rusça alıştırmalar: http://russianmentor.net/Ru_xx/STARTHERE.HTML
- Seviyelere göre Rusça metinler: http://texts.cie.ru
- Rusça mini kurslar: http://community.middlebury.edu/~beyer/courses/ru700es/students/
- Rusça online alıştırmalar: http://www.russian.language.ru/test/
- Rusça fonetik: http://www.philol.msu.ru/~fonetica/index1.htm
- Rusça dilbilgisi: http://www.alphadictionary.com/rusgrammar/index.html
- Rusça dil eğitim portalı: http://www.gramota.ru
- Rusça sözlükler: http://www.slovari.ru/start.aspx?s=0&p=3050
- Rusça kelime bulmacaları: http://www.rusword.org

[47] E. G. Azimov, "İnformatsionno-kommunikativnıe tehnologii v obuçenii RKİ: sostoyanie i perspektivı," **Russkiy yazık za rubejom**, No:6, 2011, s. 46.

[48] Pupils of Pythagoras school, "Russkiy kak inostrannıy", (Çevrimiçi) http://sputnik.russchool.eu/assets/files/methodiek_Sputnik/useful_links.pdf, 6 Haziran 2015.

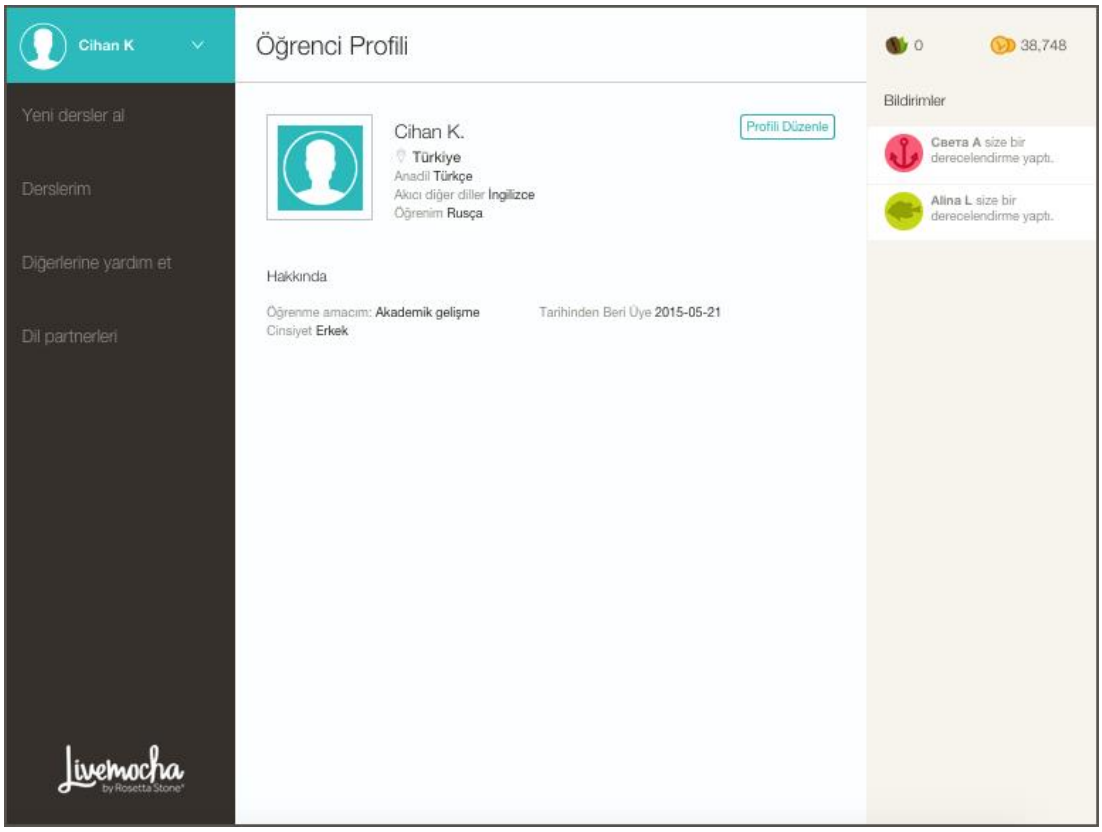
Anadil etkileşimi yoluyla Rusça öğrenilen sitelerin ortak özelliği temelde tandem dil öğrenim yöntemi kullanmalarıdır. Yabancı dil öğrenenler kendi anadilini öğrenenlerin ünitelerdeki farklı türlerdeki aktivitelerine yorum ve değerlendirme yapar, böylece karşılıklı olarak dil değişim süreci gerçekleşir. Bu sayede zaman ve mekân engeli olmadan anadili Rusça olanlarla etkileşime geçmek olanaklı hale gelmektedir. Örneğin anadili Türkçe olan biri, Rusça öğrenmek istediğinde ilgili ünite aktivitelerinde anadili Rusça olanlardan yardım alırken, Türkçe öğrenmek isteyenlerin ünite aktivitelerine yardımcı olur. Genelde ücretsiz olan bu platformlar karşılıklı yardımlaşma gerçekleştiği sürece üyelerine puan verir, bu puanlar harcanarak sitelerin birçok özelliği ücretsiz bir şekilde kullanılabilir. **Livemocha**, **Busuu** ve **Babbel** Rusça dil eğitimi veren sitelerden bazılarıdır. Kullanım kolaylığından dolayı çalışmamızda Livemocha dil öğrenim sitesi incelenecektir.

2.7.1. Livemocha İncelemesi

Livemocha, 35'den fazla dilde kurslar sunan bir dil öğrenme platformudur. Livemocha topluluğu dil öğrenenlerden oluşmaktadır. Bu topluluğun üyeleri pratik alıştırmalarına yorum yaparak, yapılan alıştırmalara geri dönüşümde bulunarak, metin, video ve sesli sohbet ile pratik yaparak, dil pratiği ve kültürel ipuçları sağlayarak birbirlerine yardım etmektedirler. Öğrenciler dil alıştırmalarını tamamladıktan sonra bunların değerlendirilmesi için topluluğa gönderir. Alınan geri dönüşler ve eş zamansız bildirimler sayesinde becerilerini geliştirebilmektedir.[49]

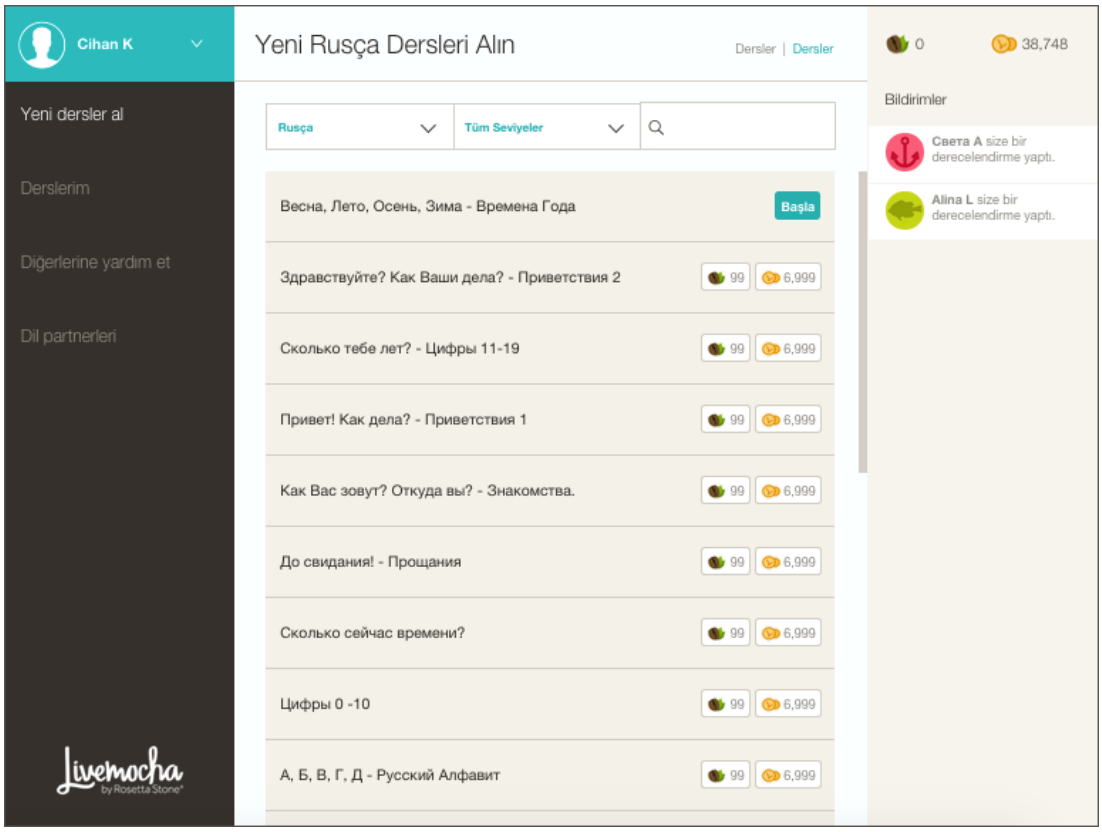
[49] (Çevrimiçi) http://livemocha.com/pages/the-livemocha-community/, 30 Haziran 2015.

Şekil 13. Livemocha "Öğrenci Profili" Sayfası

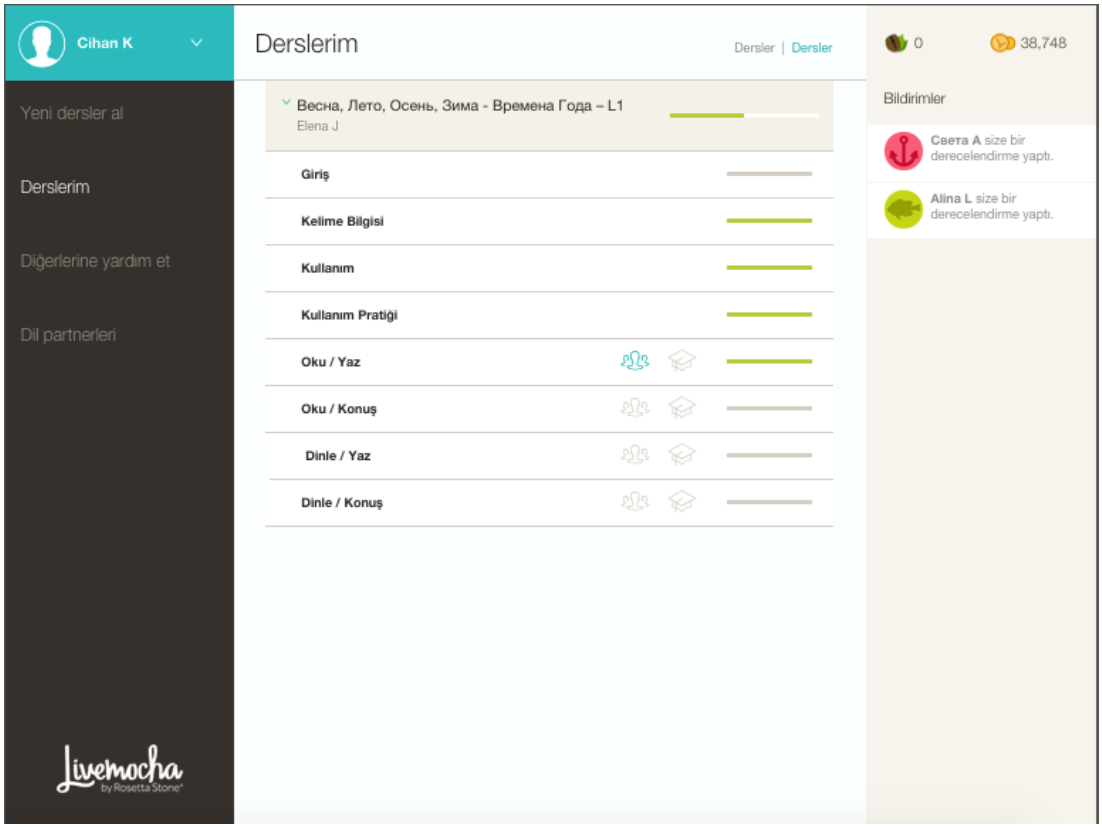
Şekil 13'te görüldüğü gibi öğrenci profilinde kullanıcının anadili, akıcı diğer dilleri ve öğrenmek istediği dil bilgileri bulunmaktadır. Sol menüde yeni konuların öğrenilebileceği bir "Yeni dersler al" sekmesi, mevcut derslerin görülebileceği bir "Derslerim" sekmesi, işbirliğine dayalı dil öğrenimini vurgulayan "Diğerlerine yardım et" sekmesi ve belirli üyelerin dil öğrenme partneri olarak eklenebileceği "Dil partnerleri" sekmesi bulunmaktadır. Sağ tarafta ise genel bildirimler bulunmaktadır.

Şekil 14. Livemocha “Yeni dersler al” Sayfası

Şekil 14’te “Yeni dersler al” sayfasında alınabilecek dersler bulunmaktadır. Bu dersleri almak için yeterli derecede puana sahip olmak gerekir, bu puanlar kullanıcının anadilini öğrenen diğer üyelere yardım ettikçe ve alınan dersleri bitirdikçe artmaktadır. Ders adları Rusça olarak belirtilirken sitenin arayüz dili tercihe bağlıdır.

Şekil 15. Livemocha “Derslerim” Sayfası

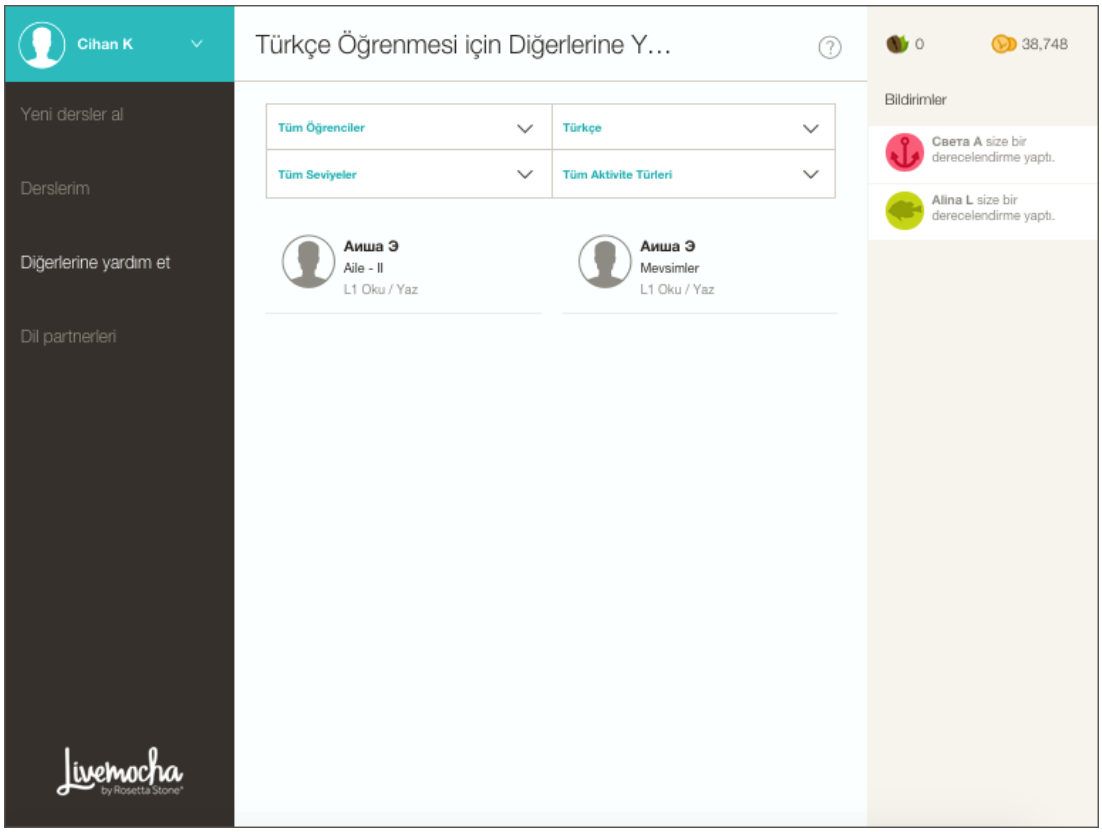
Şekil 15’te görüldüğü gibi alınan her ders şu 8 alt başlık altında verilmektedir:

- **Giriş** : Bu kısımda ilgili derste genel olarak ne anlatılacağını gösteren bir video bulunmaktadır.
- **Kelime Bilgisi** : Bu kısımda yeni kelimeler öğretilmektedir. Kelime kartlarında yeni bir kelime, şekil ve okunuşu bulunmaktadır. “Kartı Çevir” seçeneğine tıklandığında bu yeni kelimenin ilgili dilde açıklamasına yer verilmektedir. “Hâlâ Öğreniyorum” ve “Anladım” seçenekleri ile de öğrenme oranı ölçülmektedir. Bu kısmın sonunda daha önceki denemelerin de gösterildiği bir başarı grafiği bulunmaktadır.
- **Kullanım** : Bu kısımda öğretilen kelimelerin kullanım örneklerine yer verilmektedir. Farklı kullanımların okunuşları da bulunmaktadır. “Hâlâ Öğreniyorum” ve “Anladım” seçenekleri ile de öğrenme oranı

ölçülmektedir. Bu kısmın sonunda daha önceki denemelerin de gösterildiği bir başarı grafiği bulunmaktadır.

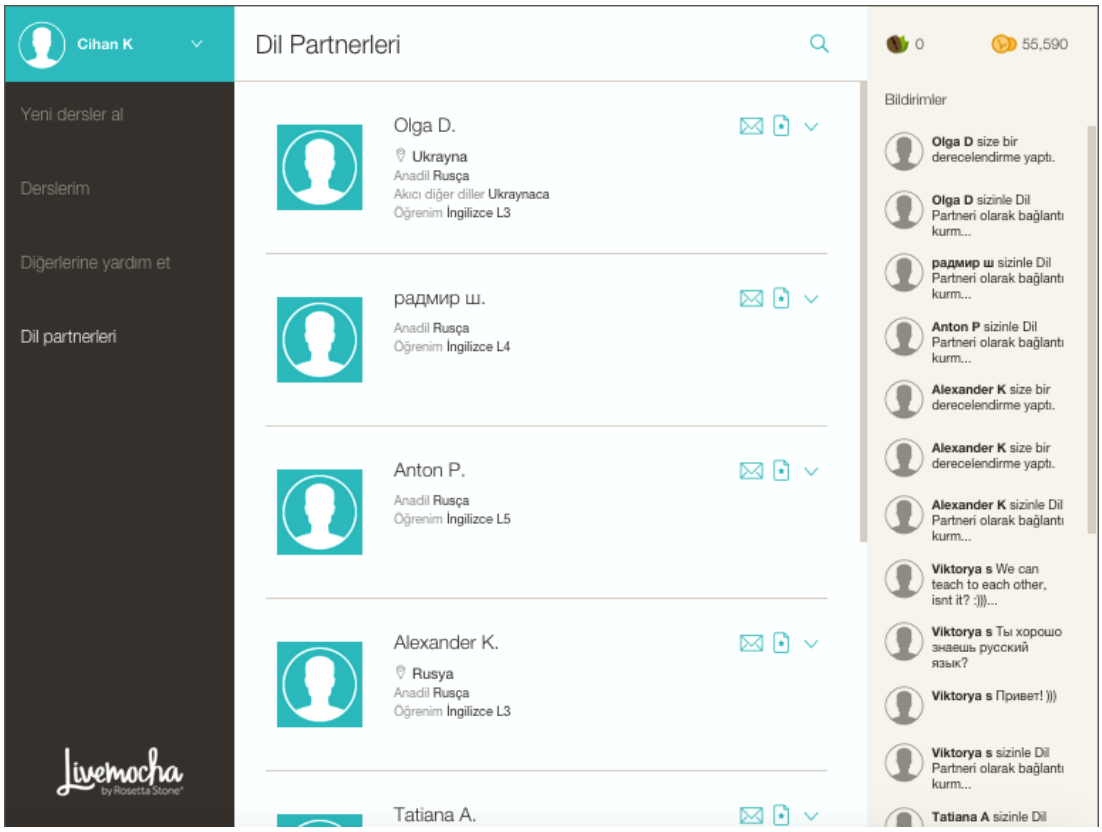
- **Kullanım Pratiği** : Bu kısımda çoktan seçmeli ve boşluk doldurmalı alıştırmalar bulunmaktadır. Bu kısmın sonunda daha önceki denemelerin de gösterildiği bir başarı grafiği bulunmaktadır.
- **Oku/Yaz** : Bu kısımda verilen kelimeler kullanılarak cümle oluşturulması istenmektedir. Burada yazılanlar anadili Rusça olan diğer kullanıcılar tarafından değerlendirilmektedir.
- **Oku/Konuş** : Bu kısımda verilen kelimeler kullanılarak cümlelerin sesli olarak okunması istenmektedir. Cümleler sesli olarak diğer anadili Rusça olan üyelere sunulmak üzere kaydedilmekte ve onlar tarafından değerlendirilmektedir.
- **Dinle/Yaz** : Bu kısımda dinletilen metindeki kelimelerin yazılması istenmektedir. Burada yazılanlar anadili Rusça olan diğer kullanıcılar tarafından değerlendirilmektedir.
- **Dinle/Konuş** : Bu kısımda dinletilen metindeki kavramlar hakkında konuşulması istenmektedir. Konuşulanlar sesli olarak diğer anadili Rusça olan üyelere sunulmak üzere kaydedilmekte ve onlar tarafından değerlendirilmektedir.

Şekil 16. Livemocha “Diğerlerine yardım et” Sayfası

Şekil 16’da kullanıcının kendi anadilini öğrenenlerin aktivitelerini değerlendirebileceği sayfa bulunmaktadır. Üyelerin hangi konularda ne tür bir aktivite yaptığı görülmektedir.

Şekil 17. Livemocha “Dil partnerleri” Sayfası

Dil partnerleri ilgili dilde yardımına başvurulabilecek arkadaşlardır. Bu kısım, dil partnerleri ile mesajlaşmak ve partnerlerin alıştırmalarını değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Livemocha, anadili Rusça olanlar ile sürekli bir etkileşim halinde kalarak Rusça öğrenme olanağı sunmaktadır. Derslerde yabancı dil okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini de geliştirilirken bunları anadil konuşanlar ile pekiştirmeye yardımcı olmaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma kapsamında belirlenen amaçlara ulaşmak için nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Nicel araştırmanın temel çalışma ilkesi elde edilen bilgilerin bir şekilde sayısal değerlerle ifade edilmesi ve ölçülebilmesidir. Ayrıca araştırmanın hipotezlere dayandırılması ve bu hipotezlerin test edilmesi, nicel araştırmanın üzerinde durduğu en belirgin ilkedir.[1] Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.[2] Tarama modellerinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır. Önemli olan var olanı değiştirmeden uygun bir şekilde gözlemleyebilmektir.[3]

Bu araştırmada Rus dili ve edebiyatı öğrencilerinin Rusça öğrenimlerinde internet kullanımına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tarama modelinde nicel bir çalışma uygun görülmüştür.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı anabilim dalında kaydı bulunan 283 lisans öğrencisi ve 42 lisansüstü öğrencisi olmak üzere toplam 325 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu çalışmada örneklem büyüklüğü bir formülle hesaplanmaya çalışılmıştır. Bu formül, örneklem dağılımı kuramına dayanmaktadır.[4] Evren ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde genellikle %5'lik bir belirlilik düzeyinde çalışıldığı

[1] Durmuş Ekiz, **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2009, Aktaran Murat Demirbaş, "Bilimsel Araştırma ve Özellikleri," **Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi, 2015, s. 14.
[2] N. Karasar, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2004, s.79.
[3] N. Karasar, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2005, s.77.
[4] A. Balcı, **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara, Pegem Akademi. 2009, s. 92.

belirtilmektedir.[5] %5'lik belirlilik düzeyi, örneklem karakteristiklerinin evren karakteristiklerinden %5'ten daha çok değişme göstermeyeceği ve %95'lik bir güven düzeyi elde edileceği anlamına gelmektedir.[6] Bu formüle göre, 100.000 kişilik bir evren için örneklem (%5) ile 383 olarak belirlenmiştir. Yapılan araştırmada, çalışma evreni 325 lisans ve lisansüstü öğrencilerinden oluşup, örneklem sayısı 176 olarak hesaplanmıştır. Fakat İstanbul Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı'nda kayıtlı bulunan öğrenci sayısı ile derslere devam eden öğrenci sayısı arasında sayısı tespit edilemeyen önemli bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle 114 adet anket değerlendirmeye alınabilmiştir. Buna göre %7,42 güven aralığı ile çalışmamızın örneklem büyüklüğü belirlenmiştir.

10 Mayıs – 20 Mayıs 2015 tarihleri arasında toplamda 114 kişiye yapılan 74 kadın 40 erkek olmak üzere internet kullanan üniversite öğrencisine anket çalışması uygulanmış ve bu katılımcılar üzerinden bulgular değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır. Veri toplamak için üniversiteden gerekli izinler alındıktan sonra hazırlanan anket formu yüz yüze anket yöntemi ile doldurulmuştur. Veri toplama aşamasında toplam 120 kişiyle görüşülmüş, ön inceleme sonucunda anketlerin 114 tanesi örnekleme dahil edilmiştir. Örneklem dahilinde belirlenen bazı kişilerin interneti kullanmamalarından, anket cevaplandırmada hata yaptıklarından ya da anadili Rusça olmalarından dolayı araştırmanın örnekleminin dışında tutulmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Aracın geliştirilmesinde ilk iş olarak, araştırmanın temellendirilmesi ve hedeflenen amaçlara varabilmek için ilgili alan yazın taraması yapılmış ve bu taramaya bağlı olarak bir anket formu geliştirilmiştir. Anket bilindiği üzere; "herhangi bir konuyla ilgili durum ve tutumu belirlemek için düzenlenmiş ayrıntılı ve kapsamlı soru dizisidir."[7] Ankette oluşturulan maddeler uzman görüşüne sunulmuş ve ölçme aracında 41 maddenin kalmasına karar verilmiştir. Anketin güvenirliği ölçülmüştür.

---

[5] R. Altunışık v.d., **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı**, Sakarya, Sakarya Kitabevi, 2001, s. 70.
[6] A. Balcı, **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara, Pegem Akademi. 2001, s. 105-106.
[7] Y. Akbulut, **Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları**, İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık, 2010, s. 56.

Güvenilirlik, bir testin veya ölçeğin ölçmek istediği şeyi tutarlı bir biçimde ölçme derecesi olarak ifade edilmektedir. Bir test ne derece güvenilir ise ondan elde edilen veriler de o derece güvenilir olmaktadır.[8] Bilimsel çalışmanın ilk koşullarından biri olan güvenilirlik, bir korelasyon katsayısı (r) ile belirlenerek sıfır ile bir arasında değişen değerler alır. Değer bir 1.00'e yaklaştıkça güvenilirliğin yüksek olduğu kabul edilir.[9] Veri toplama aracının güvenilirliğinin test edilmesi amacıyla bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir.

Belli istatistiki tekniklerin uygulanabilmesi için en az 30 deneğin olması gerektiği konusunda yaygın bir kabul olduğu, 30 denekten az sayıdaki örnek kütlelere uygulanabilecek sağlıklı istatistiki teknik sayısının çok az ve bunlardan yapılacak genellemelerin eleştiriye açık olduğu belirtilmektedir.[10] Bu nedenle araştırma kapsamında 41 maddelik veri toplama aracı, uygulama yapılmadan önce, 30 lisans ve lisansüstü öğrencisine basılı olarak yüz yüze gerçekleştirilen anket çalışması ile pilot uygulama yapılmıştır.

Anketlerden elde edilen veriler IBM SPSS Statistics v.20 programına aktarılarak kodlama işlemi yapılmıştır. Veri toplama aracının araştırmanın genel amacına ilişkin temel verileri sağlayan 5'li likert ölçeğinden oluşan 16,17, … , 41. soruların güvenilirliği test edilmiştir.

Güvenilirlik katsayısının hesaplanmasında pek çok farklı yöntem kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında, tek uygulamaya dayalı yöntemlerden Cronbach Alpha (α) katsayısı dikkate alınmıştır. Güvenilirliğin bir alt kestiricisi olarak kullanılan Cronbach Alpha (α) katsayısı özellikle cevapların derecelendirme ölçeğinde elde edildiği durumlarda kullanılmaktadır.[11] Bu uygulama sonucuna göre aracın güvenirliği için yapılan hesaplamada ise, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .792 olarak bulunmuştur. Bu da aracın güvenirliliğinin iyi derecede olduğunu göstermektedir.

---

[8] Altunışık v.d., **a.g.e.**, s. 107.
[9] Karasar, **a.g.e.**, 2005, s. 148.
[10] Altunışık v.d., **a.g.e.**, s. 69.
[11] Ş. Büyüköztürk v.d., **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2001, s. 112.

Anketler katılımcılara dağıtılmış, herhangi bir süre kısıtlamasında bulunulmamıştır. Yanıtların daha sağlıklı alınabilmesi için, görüşme yapılan bireylerden bazılarına açıklamalarda bulunulması ve hatırlatmalar yapılması gerekliliği bu yöntemin tercih edilmesinde etkili olmuştur. Yapılmış olan anket EK 1'de verilmiştir. Anket, 2015 yılının Mayıs ayında öğretimin devam ettiği ayda uygulanmıştır.

Araştırmanın amaçlarına uygun biçimde düzenlenen anket formunda, 41 soru bulunmaktadır. Bu sorulardan 1, 2, ve 3. sorular olgusal sorular olup, bu sorularda katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu gruptaki sorular kiminle anket uygulaması yapıldığını göstermektedir. 4,5, 6, 7, 8 ve 9. sorular yanıtlayıcının internet deneyimlerine ilişkin (internete hangi araçlarla ve nerelerden bağlanıyor, günde ortalama kaç saat internet kullanıyor, hangi arama motorlarını kullanıyor ve nelerden faydalanıyor) sorulmuş sorulardır. 10, 11,12, … , 26. sorular ise 5'li likert ölçeği kullanılarak davranış soruları olup, bu sorularda araştırmaya katılanların interneti, nasıl ve hangi amaçlarla kullandığının öğrenilmesi amaçlanmıştır. 27, 28, 29, … 41. sorular ise 5'li likert ölçeği kullanılarak öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımı öğrenilmesi amaçlanmıştır. Açık uçlu ve seçmeli sorular olmak üzere 41 soru sorulmuş ve araştırma verileri değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada öncelikle öğrencilerin demografik özellikleri incelenmiştir. Sonra öğrencilerin internet kullanımına ilişkin betimsel istatistikler incelenmiş olup ölçekte yer alan öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar, karşılaşılan zorluklar, Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımı ilişkin toplam puanı katılımcıların verdikleri yanıtların dağılımı frekans analizi ile belirlenmiştir ve madde boyutunda tüm değişkenlere ilişkin dağılımlar ve analiz sonuçları verilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen nicel verilerin analizinde betimsel ve kestirisel istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır. Betimsel istatistik, bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasıyla ilgili olup, bir

grubun özelliklerini betimlemek amacıyla kullanılan frekans, yüzde, merkezi eğilim ölçüleri ve korelasyon katsayısı gibi teknikleri içermektedir.[12]

Kestirisel istatistik ise, araştırma hipotezi veya istatistiksel hipotezlerin sınanmasıyla, değişkenler arasında bir ilişki ya da istatistikler arasında bir farkın olup olmadığının test edilmesiyle ilgilenmektedir.[13] Örneklemden hesaplanan istatistiklere dayalı olarak evren değerlerine ilişkin doğru kestirimler yapılmasını sağlayan yöntem ve teknikler kestirisel istatistik olarak ifade edilmektedir. Kestirisel istatistik, örneklem üzerinde yapılan çalışmalarda, araştırmacının "evren hakkında ne biliyorum" sorusunu cevaplamak amacıyla topladığı verilerin analizinde kullanılmaktadır. [14] Kestirisel istatistik yöntem ve tekniklerinin kullanılacağı değişkenlere ait verilerin analizine geçilmeden önce, değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmış ve bu doğrultuda parametrik ya da parametrik olmayan analiz yöntemlerinden hangisinin kullanılacağına karar verilmiştir.

Analizde her bir soru için tanımlayıcı istatistikler çıkarılarak sınıf ve cinsiyet ayırımları yapılmıştır. Hipotezler için, öğrenimi desteklemek amacı ile avantaj ve zorluklar normal dağıldığı için tek örneklemli t testi yapılmıştır ve cevaplayıcılar arasında farklılığa bakılmıştır. Aynı şekilde Rusça öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımı normal dağıldığı için tek örneklemli t testi yapılmıştır ve verilen yanıtlarda farklılığa bakılmıştır.

Kolmogorov-Smirnov testiyle, bir örneklemden toplanan verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediğini incelemek olanaklıdır.[15] Gözlem sayısının 29 ve üzerinde olduğu durumlarda Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmaktadır. Kolmogorov-Smirnov testinin sonuç değerinin anlamlılık düzeyinin 0,05'ten büyük olması verilerin normal dağılıma uygunluğunu göstermektedir.[16]Araştırma örneklemi 114 kişiyi kapsadığı için normallik dağılımlarının incelenmesinde Kolmogorov-Smirnov testinden yararlanılmıştır.

---

[12] Ş. Büyüköztürk v.d., **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2002, s. 5.
[13] Balcı, **a.g.e.**, 2001, s. 225.
[14] Büyüköztürk v.d., **a.g.e.**, 2002, s. 5.
[15] Altunışık v.d., **a.g.e.**, s. 165.
[16] Meltem Karaatlı, "Verilerin Düzenlenmesi ve Gösterilmesi", **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Ed. Şeref Kalaycı, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, 2010, s. 10.

Sınıfa göre öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar ve zorluklar için normal dağılmadığı için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Aynı şekilde Rusça öğrenimi desteklemek amacı ile internet kullanımı sınıflar arası farklılıkta Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Cinsiyete göre öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar ve zorluklar normal dağılmadığı için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Aynı şekilde Rusça öğrenimi desteklemek amacı ile internet kullanımında cinsiyete göre farklılıkta Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Yaşa göre öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar ve zorluklar için normal dağılmadığı için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Aynı şekilde Rusça öğrenimi desteklemek amacı ile internet kullanımı sınıflar arası farklılıkta Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Çalışmada yer alan hipotezlerin testinde α değeri 0.05 olarak alınmıştır. Dolasıyla çalışmadaki analiz sonuçları %95 güven seviyesinde yorumlanmıştır. Çalışmada yer alan analizler IBM SPSS v.20 paket programı kullanılarak elde edilmiştir.

3.5. Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amaçları doğrultusunda bulgulara ilişkin tablolar ve yorumlara yer verilerek anket verileri katılımcıların demografik özelliklerine, internet kullanım alışkanlıklarına, interneti öğrenme aracı olarak kullanım alışkanlıklarına ve interneti Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla kullanım alışkanlıklarına göre incelenmiştir. Son olarak, araştırma sorularına göre değişkenler arasında ilişki olup olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Özellikler	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet		
Kadın	74	64,9
Erkek	40	35,1
Toplam	114	100
Yaş		
18-20	42	36,8
21-30	68	59,6
31 ve Yukarısı	4	3,5
Toplam	114	100
Sınıf		
Hazırlık	28	24,6
1.Sınıf	19	16,7
2.Sınıf	22	19,3
3.Sınıf	20	17,5
4.Sınıf	9	7,9
Lisansüstü	16	14,0
Toplam	114	100

Tablo 2'de katılımcıların demografik özelliklerinden cinsiyet, yaş ve sınıf bilgilerine yer verilmiştir. Katılımcıların %64,9'u kadın, %35,1'i erkektir. Buna göre çalışmada kadınların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Katılımcıların %36,8'i 18-20 yaş aralığında, %59,6'sı 21-30 yaş aralığında ve %3,5'i 30 yaşından büyüktür. Buna göre katılımcıların çoğunlukla 21-30 yaş aralığında olduğu görülürken %96,5'inin 30 yaşından büyük olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların %24,6'sının hazırlık sınıfında, %16,7'sinin 1.sınıfta, %19,3'ünün 2.sınıfta, %17,5'inin 3.sınıfta ve %7,9'unun 4.sınıfta oldukları görülürken %14'ünün lisansüstü düzeyde eğitim aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre en çok katılım hazırlık sınıfından sağlanmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların İnternet Kullanım Alışkanlıkları

Özellikler	**F**	**%**
Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi		
1 Saatten Az	10	8,8
1-3 Saat	43	37,7
3-5 Saat	31	27,2
5-8 Saat	15	13,2
8 Saatten Fazla	15	13,2
Toplam	114	100
İnternetin Masaüstü Bilgisayardan Kullanımı		
Yok	58	50,9
Var	56	49,1
Toplam	114	100
İnternetin Dizüstü Bilgisayardan Kullanımı		
Yok	24	21,1
Var	90	78,9
Toplam	114	100
İnternetin Cep Telefonundan Kullanımı		
Yok	2	1,8
Var	112	98,2
Toplam	114	100
İnternetin Tabletten Kullanımı		
Yok	75	65,8
Var	39	34,2
Toplam	114	100
İnternetin En Çok Kullanıldığı Araç		
Masaüstü	9	7,9
Dizüstü	30	26,3
Cep Telefonu	71	62,3
Tablet	4	3,5
Toplam	114	100

Tablo 3'de katılımcıların günlük ortalama internet kullanım süresi, internete erişim sağladıkları aygıtlar ve en çok internete erişim sağladıkları aygıt bilgilerine yer verilmiştir. Katılımcıların %8,8'i 1 saatten az, %37,7'si 1-3 saat aralığında, %27,2'si 3-5 saat aralığında, %13,2'si 5-8 saat aralığında, %13,2'si 8 saatten fazla günlük ortalama internet kullanım süreleridir. Katılımcıların çoğunluğunun günlük 1-3 saat aralığında internet kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların %50,9'u interneti masaüstü bilgisayarlardan kullanmadıklarını belirtirken %49,1'i kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %21,1'i interneti dizüstü bilgisayarlardan kullanmadıklarını belirtirken %78,9'u kullandıkların belirtmişlerdir. Katılımcıların %1,8'i interneti cep telefonundan kullanmadıklarını belirtirken, %98,2'si kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %65,8'i interneti tabletten kullanmadıklarını belirtirken %34,2'si kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %7,9'u masaüstünden, %26,3'ü dizüstünden, %62,3'ü cep telefonundan, %3,5'i tabletten internete çoğunlukla erişim sağlamaktadırlar. Buna göre katılımcıların %92,1'i çoğunlukla taşınabilir aygıtlar ile internete bağlandıkları gözlemlenmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların İnternete Erişim Olanağı Bulduğu Yerler ve En Çok Erişim Sağladığı Yer

Özellikler	F	%
İnternet Evden Bağlananlar		
Yok	11	9,6
Var	103	90,4
Toplam	114	100
İnternete Yurttan Bağlananlar		
Yok	92	80,7
Var	22	19,3
Toplam	114	100
İnternete Üniversiteden Bağlananlar		
Yok	78	68,4
Var	36	31,6
Toplam	114	100
İnternete İnternet Kafeden Bağlananlar		
Yok	95	83,3
Var	19	16,7
Toplam	114	100
İnternete Mobil Aygıtlar ile Her Yerden Bağlananlar		
Yok	11	9,6
Var	103	90,4
Toplam	114	100
İnternete En Çok Bağlanılan Yer		
Evden	55	48,2
Yurttan	12	10,5
Üniversiteden	1	0,9
Mobil Aygıtlar ile Her Yerden	46	40,4
Toplam	114	100

Tablo 4'te katılımcıların internete erişim olanağı bulduğu yerler ve en çok erişim sağladığı yer belirtilmiştir. Katılımcıların %90,4'ü internete evde erişim olanağı bulunurken, %9,6'sının bulunmamaktadır. Katılımcıların %19,3'ünün yurttan internete ulaşım olanağı bulunmaktadır. Katılımcıların %68,4'ü üniversitede internet kullanmazken %31,6'sı kullanmaktadır. Katılımcıların %83,3'ü internet kafeden internete bağlanmazken %16,7'si bağlanmaktadır. Katılımcıların %9,6'sı mobil aygıtlar ile internete bağlanmazken %90,4'ü mobil aygıtlar ile her yerden internete erişim sağlamaktadırlar. İnternete erişim olanağının en yüksek mobil aygıtlar ile olduğu gözlemlenmektedir. Katılımcıların %48,2'si evden, %10,5'i yurttan, %0,9'u üniversiteden, %40,4'ü mobil aygıtlar ile her yerden çoğunlukla internete bağlandıkları görülmektedir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğunun internete evden bağlanmayı tercih ettiği gözlemlenmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Kullandıkları Arama Motorları ve Rusça Aramalarda En Çok Kullandıkları Arama Motoru

Özellikler	F	%
Google Kullanımı		
Var	114	100
Bing Kullanımı		
Yok	110	96,5
Var	4	3,5
Toplam	114	100
Yahoo Kullanımı		
Yok	110	96,5
Var	4	3,5
Toplam	114	100
Yandex Kullanımı		
Yok	37	32,5
Var	77	67,5
Toplam	114	100
Diğer Arama Motoru Kullanımı		
Yok	108	94,7
Var	6	5,3
Toplam	114	100
Rusça Aramalarda En Çok Kullanılan Arama Motoru		
Google	69	60,5
Yandex	45	39,5
Toplam	114	100

Tablo 5'te katılımcıların kullandıkları arama motorları ile Rusça aramalarda en çok tercih ettiği arama motoru belirtilmiştir. Buna göre katılımcıların %100'ü Google arama motorunu kullanırken, Bing ve Yahoo arama motorunu kullanan oranı %3,5'tir. Diğer arama motorlarını kullanmayı tercih edenler %5,3 oranındadır. Katılımcıların %67,5'i Rusya'nın kendi arama motoru olan Yandex'i kullanmaktadır. Rusça aramalarda en çok tercih arama motoru olarak Google %60,5 oranında, Yandex ise %39,5 oranında kullanılmaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların İnterneti Kullanım Amaçlarının Sıklıkları

Amaçlar	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**		**Nadiren Kullanıyorum**		**Ara Sıra Kullanıyorum**		**Sık Sık Kullanıyorum**		**Her Zaman Kullanıyorum**	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	F	**%**
Öğrenimi desteklemek amacıyla	-	-	3	2,6	35	30,7	42	36,8	34	29,8
Çeşitli konularda bilgi edinmek amacıyla	-	-	1	0,9	4	3,5	49	43,0	60	52,6
Online haber okumak, gündemi takip etmek amacıyla	1	0,9	9	7,9	20	17,5	37	32,5	47	41,2
İletişim amacıyla (sosyal medya, e-posta)	-	-	6	5,3	11	9,6	23	20,2	74	64,9
Eğlence amacıyla (film & video izlemek, müzik dinlemek, oyun oynamak vs.)	2	1,8	6	5,3	22	19,3	34	29,8	50	43,9
Alışveriş amacıyla	27	23,7	50	43,9	24	21,1	9	7,9	4	3,5
Diğer ihtiyaçları karşılamak amacıyla (yazılım indirme, internet bankacılığı, fatura ödeme vs.)	26	22,8	32	28,1	21	18,4	19	16,7	16	14,0

Tablo 6'da katılımcıların internet kullanım amaçlarının sıklıklarına yer verilmiştir. Buna göre katılımcılar çeşitli konularda bilgi edinmek (%52,6), gündemi takip etmek (%41,2), iletişim (%64,9), eğlence (43,9) amacıyla interneti her zaman,

kullanmaktadırlar. Katılımcılar öğrenimi desteklemek amacıyla (%36,8) interneti sık sık kullanmaktadır. Katılımcılar interneti alışveriş (%43,9) ve diğer ihtiyaçları karşılamak (%28,1) amacıyla nadir olarak kullanmaktadırlar.

Tablo 7. Katılımcıların Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Teknolojilerini Kullanım Sıklıkları

İnternet Teknolojileri	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**		**Nadiren Kullanıyorum**		**Ara Sıra Kullanıyorum**		**Sık Sık Kullanıyorum**		**Her Zaman Kullanıyorum**	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
Web Siteler (aşağıdaki türlere dahil olmayan siteler)	1	0,9	9	7,9	27	23,7	49	43,0	28	24,6
Web Tabanlı Mobil Uygulamalar	19	16,7	24	21,1	30	26,3	25	21,9	16	14,0
Online Oyunlar	72	63,2	17	14,9	10	8,8	8	7,0	7	6,1
E-posta (ödev teslimi için vs.)	7	6,1	17	14,9	28	24,6	34	29,8	28	24,6
Sosyal Ağlar (Facebook, VKontakte vs.)	16	14,0	14	12,3	24	21,1	26	22,8	34	29,8
Arama Motorları	1	0,9	1	0,9	9	7,9	37	32,5	66	57,9
Forumlar	20	17,5	31	27,2	32	28,1	22	19,3	9	7,9
Online Ansiklopediler (Wikipedia vs.)	7	6,1	7	6,1	31	27,2	32	28,1	37	32,5
Bloglar	32	28,1	36	31,6	27	23,7	14	12,3	5	4,4
Chat (Skype, WhatsApp vs.)	17	14,9	16	14,0	16	14,0	21	18,4	44	38,6
E-book	45	39,5	29	25,4	18	15,8	11	9,6	11	9,6
Online Dokümanlar (makale, dergi vs.)	9	7,9	17	14,9	27	23,7	35	30,7	26	22,8

Tablo 7'de katılımcıların öğrenimi desteklemek amacıyla internet teknolojilerini kullanım sıklıklarına yer verilmiştir. Buna göre katılımcılar sosyal ağları (%29,8), arama motorlarını (%57,9), online ansiklopedileri (%32,5) ve chat olanaklarını (%38,6) öğrenimi desteklemek amacıyla her zaman kullanmaktadırlar. Katılımcılar web siteleri, e-postayı ve online dokümanları öğrenimi desteklemek amacıyla sık sık kullanmaktadırlar. Katılımcılar web tabanlı mobil uygulamaları (%26,3) ve forumları (%28,1) öğrenimi desteklemek amacıyla ara sıra kullanmaktadırlar. Katılımcılar blogları (%31,6) öğrenimi desteklemek amacıyla nadir olarak kullanmaktadırlar. Katılımcılar online oyunları (%63,2) ve e-bookları (%39,5) öğrenimi desteklemek amacıyla hiçbir zaman kullanmamaktadırlar.

Tablo 8. Katılımcıların İnterneti Öğrenim Amacıyla Kullanımında Sağladığı Avantajlara Katılım Dağılımı

Avantajlar	**Hiç Katılmıyorum**		**Katılmıyorum**		**Kararsızım**		**Katılıyorum**		**Kesinlikle Katılıyorum**	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
İnternet, ilgili konularda çeşitli materyaller (video, resim, makale vs.) sunan zengin bir bilgi kaynağıdır.	-	-	-	-	-	-	50	43,9	64	56,1
İnternet, bilgiye daha hızlı erişim olanağı ile zamandan tasarruf etmemi sağlar.	-	-	-	-	-	-	39	34,2	75	65,8
İnternete erişim kolaylığı sayesinde bilgiye istenilen ortamdan kolayca ulaşılabilir.	-	-	-	-	2	1,8	40	35,1	72	63,2
İnternet ortamında ilgili konuda daha fazla miktarda bilgiye ulaşılabilir.	-	-	5	4,4	14	12,3	40	35,1	55	48,2
Basılı materyallere oranla internet materyallerinin kullanımı daha kolaydır. (kelime arama olanağı, kopyala-yapıştır yapabilme vs.)	1	0,9	3	2,6	6	5,3	42	36,8	62	54,4
Bilgiye ulaşım maliyeti açısından internet oldukça ucuzdur.	1	0,9	3	2,6	15	13,2	41	36,0	54	47,4

Tablo 8'de katılımcıların interneti öğrenim amacıyla kullanımında sağladığı avantajlara katılım dağılımına yer verilmiştir. Katılımcıların %100'üne göre internet, ilgili konularda çeşitli materyaller sunan zengin bir bilgi kaynağıdır. Katılımcıların %100'üne göre internet, bilgiye daha hızlı erişim olanağı ile zamandan tasarruf etmeyi sağlar. Katılımcıların %98,3'üne göre internete erişim kolaylığı sayesinde

bilgiye istenilen ortamdan kolayca ulaşılabilir. Katılımcıların %83,3'üne göre internet ortamında ilgili konuda daha fazla miktarda bilgiye ulaşılabilir. Katılımcıların %91,2'sine göre basılı materyallere oranla internet materyallerinin kullanımı daha kolaydır. Katılımcıların %83,4'üne göre bilgiye ulaşım maliyeti açısından internet oldukça ucuzdur.

Tablo 9. Katılımcıların Öğrenimi Destelemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaştığı Zorlukların Sıklıkları

Zorluklar	**Hiçbir Zaman**		**Nadiren**		**Ara Sıra**		**Sık Sık**		**Her Zaman**	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
Doğru bilgiye ulaşmak için fazla zaman harcıyorum.	7	6,1	27	23,7	43	37,7	31	27,2	6	5,3
Aradığım bilgiye ulaşamıyorum.	11	9,6	65	57,0	38	33,3	-	-	-	-
Doğru anahtar kelimeleri oluşturmakta zorluk çekiyorum.	46	40,4	46	40,4	19	16,7	3	2,6	-	-
Doğru ve güvenilir kaynaklara ulaşmakta zorluk çekiyorum.	8	7,0	50	43,9	39	34,2	14	12,3	3	2,6
İlgili konuda farklı kaynak bulmakta zorluk çekiyorum.	16	14,0	45	39,5	41	36,0	11	9,6	1	0,9
Konu ile ilgisiz web siteleri ile karşılaşıyorum.	1	0,9	31	27,2	30	26,3	40	35,1	12	10,5
Fazla miktarda bilginin varlığından dolayı doğru bilgiyi seçmede kararsız kalıyorum.	10	8,8	31	27,2	47	41,2	24	21,1	2	1,8
Ulaştığım bilgiler doyurucu olmuyor, yüzeysel oluyor.	4	3,5	49	43,0	37	32,5	22	19,3	2	1,8
Farklı web sitelerde aynı bilgiler ile karşılaşıyorum.	5	4,4	11	9,6	22	19,3	59	51,8	17	14,9
Farklı web sitelerde çelişkili bilgiler ile karşılaşıyorum.	8	7,0	36	31,6	49	43,0	21	18,4	-	-
İlgili konuda güncel bilgiye ulaşmakta zorluk çekiyorum.	8	7,0	59	51,8	33	28,9	13	11,4	1	0,9

Tablo 9'da katılımcıların öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaştığı zorlukların sıklıklarına yer verilmiştir. Buna göre katılımcılar anahtar kelimeleri oluşturmada (%40,4) hiçbir zaman zorluk çekmemektedirler. Katılımcıların aradığı bilgiye ulaşamama (%57,0), doğru ve güvenilir kaynaklara ulaşmada zorluk çekme (%43,9), ilgili konuda farklı kaynak bulmakta zorluk çekme (%39,5), ulaştığım bilgilerin yüzeysel olması (%43,0), ilgili konuda güncel bilgiye ulaşmakta zorluk çekme (%51,8) durumları nadiren olmaktadır. Katılımcıların doğru bilgiye ulaşmak için fazla zaman harcama (%37,7), fazla miktarda bilginin varlığından dolayı doğru bilgiyi seçmede kararsız kalma (%41,2) ve farklı web sitelerde çelişkili bilgiler ile karşılaşma (%43,0) durumları ara sıra olmaktadır. Katılımcıların konu ile ilgisiz web siteleri ile karşılaşma (%35,1) ve farklı web sitelerde aynı bilgiler ile karşılaşma (%51,8) durumları sık sık olmaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Rusça Öğrenimlerini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanım Alışkanlıkları Sıklıkları

Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**		**Nadiren Kullanıyorum**		**Ara Sıra Kullanıyorum**		**Sık Sık Kullanıyorum**		**Her Zaman Kullanıyorum**	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
Rusça sözlük siteleri kullanarak bilinmeyen kelimelerin anlamlarını öğrenmek amacıyla (Online Rusça sözlükler, Google Translate vs.)	-	-	8	7,0	13	11,4	40	35,1	53	46,5
Rusça dilbilgisi sitelerini kullanarak dilbilgisi kurallarını öğrenmek ya da pekiştirmek amacıyla	11	9,6	26	22,8	32	28,1	25	21,9	20	17,5
Rusça dilbilgisi alıştırma sitelerini kullanarak dilbilgisi kurallarını pekiştirmek amacıyla	17	14,9	34	29,8	33	28,9	16	14,0	14	12,3

Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı	Hiçbir Zaman Kullanmıyorum		Nadiren Kullanıyorum		Ara Sıra Kullanıyorum		Sık Sık Kullanıyorum		Her Zaman Kullanıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Yazılı iletişime olanak sağlayan internet araçları ile anadili Rusça olanlar ile iletişime geçerek, Rusça yazma becerilerini geliştirmek amacıyla (Skype vs.)	32	28,1	30	26,3	18	15,8	19	16,7	15	13,2
Görüntülü ve sesli iletişime olanak sağlayan internet araçları ile anadili Rusça olanlar ile iletişime geçerek Rusça okuma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla (Skype vs.)	49	43,0	24	21,1	16	14,0	12	10,5	13	11,4
Rusça kelimelerin okunuşlarını gösteren sitelerden kelimelerin okunuşlarını öğrenmek amacıyla	15	13,2	29	25,4	32	28,1	23	20,2	15	13,2
İnternet sitelerindeki çeşitli metinleri gerektiğinde çeviri araçları yardımı ile okuyarak Rusça kelime haznesini artırmak amacıyla	9	7,9	18	15,8	33	28,9	35	30,7	19	16,7
İnternet tabanlı oyunlar ve simülasyonlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla	62	54,4	27	23,7	9	7,9	9	7,9	7	6,1
Mobil aygıtlarda internet üzerinden Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla	8	7,0	20	17,5	35	30,7	32	28,1	19	16,7
Sosyal ağlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla	20	17,5	28	24,6	25	21,9	20	17,5	21	18,4

Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı	Hiçbir Zaman Kullanmıyorum		Nadiren Kullanıyorum		Ara Sıra Kullanıyorum		Sık Sık Kullanıyorum		Her Zaman Kullanıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Forumlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla	40	35,1	29	25,4	28	24,6	9	7,9	8	7,0
Bloglar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla	56	49,1	28	24,6	15	13,2	11	9,6	4	3,5
Wikiler ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla (Wikipedia vs.)	13	11,4	30	26,3	34	29,8	23	20,2	14	12,3
İnternet tabanlı masaüstü programlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla (Abbyy Lingvo, Lingoes vs.)	69	60,5	10	8,8	13	11,4	8	7,0	14	12,3
İnternet üzerinden Rusça ses materyalleri ile dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla (video, ses dosyası, film, müzik, radyo vs.)	5	4,4	11	9,6	30	26,3	39	34,2	29	25,4

Tablo 10'da katılımcıların Rusça öğrenimlerini desteklemek amacıyla internet kullanım alışkanlıklarının sıklıklarına yer verilmiştir. Katılımcılar Rusça sözlük siteleri kullanarak bilinmeyen kelimelerin anlamlarını öğrenmek amacıyla (%46,5) her zaman interneti kullanmaktadırlar. Katılımcılar internet sitelerindeki çeşitli metinleri gerektiğinde çeviri araçları yardımı ile okuyarak Rusça kelime haznesini artırmak (%30,7) ve internet üzerinden Rusça ses materyalleri ile dinleme becerilerini geliştirmek (%34,2) amacıyla interneti sık sık kullanmaktadırlar. Katılımcılar Rusça dilbilgisi sitelerini kullanarak dilbilgisi kurallarını öğrenmek ya da pekiştirmek (%28,1), Rusça kelimelerin okunuşlarını gösteren sitelerden kelimelerin okunuşlarını öğrenmek (%28,1), mobil aygıtlarda internet üzerinden

Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%30,7) ve wikiler ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%29,8) amacıyla interneti ara sıra kullanmaktadırlar. Katılımcılar sosyal ağlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%24,6) ve Rusça dilbilgisi alıştırma sitelerini kullanarak dilbilgisi kurallarını pekiştirmek (%29,8) amacıyla interneti nadiren kullanmaktadırlar. Katılımcılar yazılı iletişime olanak sağlayan internet araçları ile anadili Rusça olanlar ile iletişime geçerek, Rusça yazma becerilerini geliştirmek (%28,1)**,** görüntülü ve sesli iletişime olanak sağlayan internet araçları ile anadili Rusça olanlar ile iletişime geçerek Rusça okuma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmek (%43,0), web tabanlı oyunlar ve simülasyonlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%54,4), forumlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%35,1), bloglar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%49,1) ve web tabanlı masaüstü programlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek (%60,5) amacıyla interneti hiçbir zaman kullanmamaktadırlar.

Araştırma Sorusu 1 : Öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar var mıdır?

Tablo 11. Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar için t Testi ve Sonuçları

	N	$\bar{x}$	**s**	**t**	**p**
Avantaj	114	26.78	2.72	93.043	.000*

*P<0.001

Öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar vardır (p<0.001).

Araştırma Sorusu 2 : Öğrencilerin öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımında zorluklar var mıdır?

Tablo 12. Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Zorluklar için t Testi ve Sonuçları

	N	$\bar{x}$	**s**	**t**	**p**
Zorluk	114	29.74	5.32	53.694	.000*

*P<0.001

Öğrencilerin öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımında zorluklar yoktur (p<0.001).

Araştırma Sorusu 3 : Öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımı faydalı mıdır?

Tablo 13. Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı için t Testi ve Sonuçları

	N	$\bar{x}$	**s**	**t**	**p**
Rusça	114	42.25	11.04	37.974	.000*

*P<0.001

Öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımı faydalıdır (p<0.001).

Araştırma Sorusu 4 : Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Tablo 14. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları

	Sınıf	**N**	**Medyan (min-max)**	**Chi-Square**	**P**
Avantaj	Hazırlık	28	27 (21-30)	4,327	.503
	1.sınıf	19	25 (23-30)		
	2.sınıf	22	26,5 (19-30)		
	3.sınıf	20	28 (23-30)		
	4.sınıf	9	28 (24-30)		
	Lisansüstü	16	27,5 (21-30)		

Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,503).

Araştırma Sorusu 5 : Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Tablo 15. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaşılan Zorluklar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları

	Sınıf	**N**	**Medyan (min-max)**	**Chi-Square**	**P**
Zorluk	Hazırlık	28	29,5 (15-38)	3,383	.641
	1.sınıf	19	29 (22-40)		
	2.sınıf	22	30,5 (18-43)		
	3.sınıf	20	29,5 (22-36)		
	4.sınıf	9	30 (22-34)		
	Lisansüstü	16	28,5 (22-35)		

Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,641).

Araştırma Sorusu 6 : Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Tablo 16. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları

	Sınıf	**N**	**Medyan (min-max)**	**Chi-Square**	**P**
Rusça	Hazırlık	28	44 (32-71)	8,501	.131
	1.sınıf	19	41 (25-65)		
	2.sınıf	22	37,5 (29-61)		
	3.sınıf	20	38,5 (24-66)		
	4.sınıf	9	32 (28-70)		
	Lisansüstü	16	42 (31-56)		

Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,131).

Araştırma Sorusu 7 : Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 17. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin U Mann-Whitney istatistiği ve Sonuçları

	Cinsiyet	**N**	**Medyan (min-max)**	**Mann-Whitney U**	**p**
Avantaj	Kadın	74	27 (20-30)	1420	.721
	Erkek	40	27 (19-30)		

Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık yoktur (p=0.721).

Araştırma Sorusu 8 : Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 18. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaşılan Zorluklar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin U Mann-Whitney istatistiği ve Sonuçları

	Cinsiyet	**N**	**Medyan (min-max)**	**Mann-Whitney U**	**p**
Zorluk	Kadın	74	30 (15-43)	1154	.053
	Erkek	40	28 (19-43)		

Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık yoktur (p=0.053).

Araştırma Sorusu 9 : Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 19. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin U Mann-Whitney istatistiği ve Sonuçları

	Cinsiyet	**N**	**Medyan (min-max)**	**Mann-Whitney U**	**p**
Rusça	Kadın	74	40,5 (24-71)	1329	.370
	Erkek	40	40,5 (30-70)		

Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık yoktur (p=0.370).

Araştırma Sorusu 10 : Yaş değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Tablo 20. Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Avantajlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları

	Yaş	**N**	**Medyan (min-max)**	**Chi-Square**	**p**
Avantaj	18-20	42	27 (21-30)	1,972	.373
	21-30	68	28 (19-30)		
	30+	4	25,5 (23-30)		

Yaş değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,373).

Araştırma Sorusu 11 : Yaş değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Tablo 21. Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Öğrenimi Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımında Karşılaşılan Zorluklar Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları

	Yaş	**N**	**Medyan (min-max)**	**Chi-Square**	**p**
Zorluk	18-20	42	30 (15-43)	2.019	.364
	21-30	68	29 (19-43)		
	30+	4	29,5 (15-43)		

Yaş değişkenine göre, öğrencilerin öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklara ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,364).

Araştırma Sorusu 12 : Yaş değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamakta mıdır?

Tablo 22. Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Kruskal Wallis Testi ve Sonuçları

	Yaş	**N**	**Medyan (min-max)**	**Chi-Square**	**p**
Rusça	18-20	42	42,5 (25-71)	6.615	.137
	21-30	68	38,5 (24-70)		
	30+	4	49 (31-54)		

Yaş değişkenine göre, öğrencilerin Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,137).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Rus dili ve edebiyatı öğrencilerinin Rusça öğrenimlerini desteklemek amacıyla internet kullanımlarına ilişkin tutumları araştırılırken aynı zamanda internet ortamında Rusça dil eğitimi hakkında genel bir tablo çizilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda ulaşılan sonuçlar ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada katılımcıların Rusça dil öğrenimlerini desteklemek amacıyla internet kullanım alışkanları incelenmiştir. Buna göre cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenlerine göre öğrencilerin internet kullanımlarına ilişkin anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Çalışmamızda dijital göçmenler olarak tanımlanan 1980 öncesi doğan neslin, 1980 ve sonrasında doğan dijital yerliler olarak tanımlanan nesilden internet kullanım alışkanlıkları bakımından farklılık göstermediği gözlemlenmektedir. Yükseköğretimde internetin yaygın bir şekilde öğrenimi desteklemek için kullanılması bunun nedenlerinden biri olabilir. Sonuç olarak, internetin Rusça dil öğrenimini desteklemek amacıyla yükseköğretimde cinsiyet, yaş ve sınıf ayrımı gözetmeksizin kullanılabilir olduğunu söylenebilir.

Araştırmada, öğrenimi desteklemek amacıyla internetin bir takım avantajlar sağladığı gözlemlenmektedir. İnternetin zengin bir bilgi kaynağı olması, hızlı erişim olanağı, istenilen ortamdan kolayca ulaşılabilmesi, kullanım kolaylığı ve ucuz maliyet gibi özellikler sağladığı avantajlardandır. İnternetin sağladığı bu tür avantajlar sayesinde farklı materyaller içeren daha az maliyetli, kolayca ulaşılabilen ve kullanımı kolay web tabanlı Rusça dil öğrenme ortamları oluşturulabileceği sonucu çıkarılabilir. İnternetin sağladığı bu avantajlar kullanılarak web tabanlı Rusça dil öğrenme platformları oluşturulabilir ve örgün eğitim desteklenebilir.

Araştırmada öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında genel olarak zorlukların bulunmadığı gözlemlenmektedir. Öğrencilerin ara sıra farklı sitelerde aynı bilgiler ile karşılaştıkları ve ara sıra doğru bilgiyi seçmede kararsız kaldıkları belirtilmektedir. Bu durum öğrencinin bilgiye ulaşmaya çalışırken, normalden fazla zaman kaybetmelerine neden olabilmektedir. Bu zorlukların kişilere göre değişebileceği göz önünde bulundurularak öğrencilerin internet kullanımı konusunda eğitim almalarının gerekli olduğu söylenebilir. Bu internet kullanım

eğitiminde öğrencilere bilimsel araştırma teknikleri öğretilmelidir. Bu tür bir eğitim müfredatta seçmeli ders olarak sunulabilir. Çalışmanın ilk bölümünde yer verilen "Etkin Arama Motoru Kullanım Teknikleri" konusunda arama motorlarının normal kullanımları ile etkin bir şekilde kullanımındaki farklılıklar açıkça görülmektedir.

Araştırmada Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanımının faydalı olduğu gözlemlenmektedir. Öğrenciler Rusça dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek için interneti yararlı bir araç olarak görmektedirler. Yazılı, sesli ve görüntülü iletişime olanak sağlayan internet araçları yardımıyla anadili Rusça olanlar ile görüşmek olanaklıdır. Bu durumdan web tabanlı Rusça dil eğitiminin zaman ve mekân engelinden bağımsız olduğu sonucu çıkarılabilir. Rusça dil öğrenim sitelerinin birçoğu kullanıcılarına anadili Rusça olanlar ile birebir etkileşime geçme olanağı sunmaktadır. Kullanıcıların ilgili konuda kendi oluşturduğu cümleleri ve kayıtları anadili Rusça olanlar değerlendirirken yazım, telaffuz veya kullanım yanlışlıklarını belirten yorumlar yapabilmektedir. Bu durum Rusça dil öğrenim sitelerinde Tandem dil öğrenim yönteminin etkin bir şekilde kullanıldığını göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin internete bağlanırken en çok mobil aygıtları tercih ettikleri ve büyük çoğunluğunun Rusça öğrenimlerini desteklemek amacıyla mobil aygıtlar ile interneti kullandıkları gözlemlenmektedir. Bu durumdan mobil destekli Rusça dil öğreniminin önemli bir potansiyelinin olduğu sonucu çıkarılabilir. Öğrencilerin Rusça dil öğrenimini desteklemek amacıyla web siteler oluşturulacaksa bu sitelerin mobil uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. Araştırmada katılımcılarının büyük bir çoğunluğunun mobil aygıtlardan internete bağlanma olanağı bulunduğu sonucu göz önünde bulundurularak mobil uygulamalar ve mobil uyumlu siteler ile Rusça dil öğrenimi desteklenerek sürekli bir öğrenme sağlanabilir.

Bütün katılımcıların Google arama motorunu kullandığı gözlemlenirken Rusça aramalarda Google arama motorunun yanı sıra Yandex arama motorunun da büyük çoğunluk tarafından kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bu durum Yandex arama motorunun Rusça aramalarda tercih edilebilir olmasının nedenleri olduğunu göstermektedir. Araştırmacının deneyimlerine göre Rusça aramalarda Yandex arama motoru, Google arama motoruna göre daha doğru sonuçlar vermektedir. Google

arama motorunun Rusça aramalarda daha yaygın kullanılmasının nedenlerinden biri günlük kullanımda Google kullanım alışkanlığından kaynaklandığı söylenebilir. Yandex, Rus arama motoru olduğundan başlangıçta Rusça dil yapısına göre algoritması geliştirilmiştir ve geliştirilmektedir. Google başlangıçta İngilizce dil yapısına göre algoritması geliştirilmiş ve daha sonradan Rusça dil yapısına göre uyarlanmıştır. Bu yüzden Yandex arama motorunun Rusça aramalarda daha doğru sonuçlar verdiği söylenebilir.

Katılımcıların büyük çoğunluğunun bilinmeyen kelimelerin anlamlarını öğrenmek amacıyla Rusça sözlük sitelerini kullandıkları gözlemlenmektedir. Bu durum bir sözlük taşımak yerine internetin her türlü ortamdan erişilebilir olmasına bağlanabilir.

Katılımcıların Rusça dilbilgisi kurallarını pekiştirmek ve alıştırma yapmak amacıyla web siteleri kullandığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin farklı materyal arayışına girdikleri söylenebilir. Benzer şekilde internetin öğrenimi farklı materyaller sunarak desteklediği gözlemlenmektedir. Buna göre Rusça dil eğitimi internet ortamında farklı materyallerle desteklenebileceği sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların anadili Rusça olanlar ile internette yazılı olarak iletişime geçtikleri gözlemlenirken, büyük çoğunluğunun görüntülü veya sesli olarak anadili Rusça olanlar ile iletişimi tercih etmedikleri gözlemlenmektedir. Yazılı iletişimdeki düşünerek yazma ve daha az hata yapma olasılığı bunun başlıca nedenlerinden biri olabilir. Görüntülü veya sesli iletişimde öğrencilerin eş zamanlı olarak etkileşim sağlamaları daha fazla hata yapmalarına neden olacağından daha az tercih edilen yollardan biri olabilir.

Katılımcıların internet sitelerindeki çeşitli metinleri gerektiğinde çeviri araçları kullanarak Rusça kelime haznesini artırmak amacıyla sık sık kullandıkları gözlemlenmektedir. Çeşitli online araçlar yardımıyla bilinmeyen kelimelerin kolaylıkla bakılabiliyor olması ve internet ortamında güncel metinlerin bulunması bunun başlıca nedenlerinden biri olabilir. İnternet sitelerindeki Rusça metinlerin kelime haznesini artırmak için faydalı bir araç olduğu sonucu çıkarabilir.

Katılımcıların büyük çoğunluğunun Rusça öğrenmeyi desteklemek amacıyla online oyunları ve simülasyonları tercih etmediği gözlemlenmektedir. Benzer şekilde araştırma katılımcıların büyük çoğunluğunun online oyunları ve simülasyonları bir eğitim araçları olarak tercih etmediklerini de göstermektedir. Bu durumdan online oyunlar ve simülasyonların bir eğitim aracı olarak görülmediği daha çok eğlence amaçlı kullanıldığı sonucu çıkarılabilir. Bu, Rusça dil öğrenimine uygun öğretici web tabanlı oyunların ve simülasyonların yaygın olmamasına da bağlanabilir. Web tabanlı Rusça dil eğitim oyunlar ve simülasyonlar ile Rusça öğrenimi daha eğlenceli hale getirilebilir.

Katılımcıların sosyal ağları genel olarak Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla kullandıkları gözlemlenmiştir. Sosyal ağların anadili Rusça olanlar ile iletişime geçmek için faydalı bir araç olduğu sonucu çıkarılabilir.

Forumlar ve blogların Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla çoğunlukla tercih edilmediği gözlemlenmektedir. Dünyada forumlar ve bloglar ile dil eğitim örnekleri bulunmaktadır. Öğrenciler kişisel blog açarak yazma becerilerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla günlük tutmaları, belirli konular üzerine yazmaları teşvik edilebilir.

Katılımcıların Rusça ses materyalleri ile dinleme becerilerini geliştirmek için sık sık interneti kullandıkları gözlemlenmektedir. İnternette Rusça ses materyallerine ulaşım kolaylığı olduğu söylenebilir.

Anket uygulaması sırasında birçok öğrencilerden sözlü olarak internetin bu kadar faydalı olabileceğini bilmedikleri geribildirimi alınmıştır. Genel olarak Rusça dil eğitiminde internet kullanımının olumlu olduğu görülse de öğrencilere verilecek olan internet kullanımı hakkında eğitim ile internetten maksimum fayda elde edilebilir. Daha bilinçli bir internet kullanımı daha verimli bir dil eğitimini beraberinde getirecektir.

Bu çalışmada Rusçanın yabancı dil olarak öğretiminde internet kullanımı genel olarak ele alınmıştır. Sosyal paylaşım siteleri, bloglar, wikiler ve forumlar gibi Web 2.0 araçlarının her birinin Rusça dil eğitiminde kullanımı hakkında ayrıntılı çalışmalar yapılabilir. Web tabanlı dil materyal tasarım modeli olarak ADDIE

modeli ele alınmıştır. Farklı modeller çerçevesinde web tabanlı dil materyal tasarımları hakkında çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Web tabanlı Rusça dil eğitimi konusunda niteliksel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Abbate, Janet: **Inventing the Internet**, London, MIT Press, 2000.

Agranoviç, B. L., Yakuşkina E. İ., Novikova A.A.: **İssledovanie vozmojnostey ispolzovaniya filosofii i tehnologii Web 2.0 dlya razrabotki intellektualnıh obrazovatelnıh resursov**, Tomsk, Natsionalnıy issledovatelskiy Tomskiy politehniçeskiy universitet, 2012.

Akbulut, Y.: **Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları**, İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık, 2010.

Altunışık, R. v.d.: **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı**, Sakarya, Sakarya Kitabevi, 2001.

Aslım, Veda: **Fransızca Yabancı Dil Öğretimi/Öğreniminde İnternet Kullanımı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2004.

Aydemir, Mesut: **İnternet Ortamında Yabancı Dil Eğitimi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2009.

Azimov, E. G.: "İnformatsionno-kommunikativnıe tehnologii v obuçenii RKİ: sostoyanie i perspektivı," **Russkiy yazık za rubejom**, No:6, 2011, s. 45-55.

Azimov, E. G.: **Metodika Organizatsii Distantsionnogo Obuçeniya Russkomu Yazıku Kak İnostrannomu**, Moskva, Russkiy Yazık Kursı, 2006.

Balcı, A.: **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara, Pegem Akademi. 2009.

Balcı, A.: **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara, Pegem Akademi. 2001.

Başal, A., Gürol, M.: "Effects of Learning Objects on the Academic Achievement of Students in Web-Based Foreign Language Learning," **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XXIX, No:1, 2014, s. 61-73.

Belov, S. A.: "İspolzovanie blogov v obrazovatelnom protsesse visşey şkoli," **Polzunovskiy Almanah**, No:1, 2011, s. 150-153.

Berigel, Mehmet: **Web Tabanlı İngilizce Öğretim Materyalinin Tasarımı, Uygulanması Ve Değerlendirilmesi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2007.

Bogomolov, A.N.: "İnternet-Sreda v Obuçenii Russkomu Yazıku Kak Inostrannomu", (Çevrimiçi) http://www.dist-learn.ru/movie/publications/internet_and_russian_language.doc, 6 Haziran 2015.

Bukin, Denis: "İspolzovanie İnternet-Resursov dlya Obuçeniya Russkomu Yazıku," **Çujdoezikovo Obuçenie**, C.XXXIX, No:4, 2012, s. 396-403.

Carliner, Saul: **Overview of Online Learning (2nd Edition),** Amherst, HRD Press, 2003.

Chen, Irene: "Behaviorism and Developments in Instructional Design and Technology," **Encyclopedia of Distance Learning Second Edition**, New York, Information Science Reference, 2009, s. 153-172.

Chik, Alice: "Digital Gaming And Language Learning: Autonomy And Community," **Language Learning & Technology**, C:XVIII, No:2, s. 85-100.

Choudhary, Premanand: **Distance Learning Technologies in Education**, Jaipur, ABD Publishers, 2008.

Dick, Walter, Carey, Lou, Carey, James O.: **The Systematic Design of Instruction**, Boston, Pearson, 2005.

Downing, Douglas A. v.d.: **Dictionary of Computer and Internet Terms: Tenth Edition**, New York, Baron's, 2009.

Dragunova, A. A.: "Uçebnıe internet-resursı kak sredstvo formirovaniya professionalnoy inoyazıçnoy kommunikativnoy kompetentsii studentov," **Yaroslavskiy pedagogiçeskiy vestnik**, No:1, 2013, s. 163-167.

Ekiz, Durmuş: **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2009, Aktaran Murat Demirbaş, "Bilimsel Araştırma ve Özellikleri," **Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi, 2015, s. 3-19.

Erkır, Sarp: **Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Bağlamında Türkçeden İngilizceye Çeviride İnternet Kullanımının Öğrencilerin Hedef Dil Başarı Düzeyleri Üzerinde Etkililiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2010.

Food and Agriculture Organization of the United Nations: **E-Learning Methodologies: A Guide For Designing And Developing E-Learning Courses**, Roma, FAO, 2011.

Hadjerrouit, Said: "Wiki as a Collaborative Writing Tool in Teacher Education: Evaluation and Suggestions for Effective Use," **Computers in Human Behavior**, C. XXXII, 2014, s. 301-312.

Hanna, Barbara E., Nooy, Juliana de: **Learning Language and Culture via Public Internet Discussion Forums**, New York, Palgrave Macmillan, 2009.

Holmes, Bryn, Gardner, John: **e-Learning Concepts and Practice**, London, Sage Publications, 2006.

Jain, L.C., Howlett, R.J., Ichalkaranje, N.S.: **Virtual Environments for Teaching and Learning**, River Edge, World Scientific, 2002.

Kaprançikova, K.V.: "Mobilnie tehnologii v obuçenii inostrannomu yaziku studentov nelingvistiçeskih napravleniy podgotovki," **Yazık i kultura**, C.I, No:25, 2014, s. 84-94.

Karaatlı, Meltem: "Verilerin Düzenlenmesi ve Gösterilmesi", **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Ed. Şeref Kalaycı, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, 2010, s. 10.

Karasar, N.: **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2004.

Karasar, N.: **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2005.

Kaya, Zeki: **Uzaktan Eğitim**, Ankara, Pegem A Yayınları, 2002.

Kazancı, Recep: **İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Becerilerinin Geliştirilmesinde Blog ve İnternet Kullanımı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya, 2012.

Kol, Sara, Schcolnik, Miriam: "Asynchronous Forums In Eap: Assessment Issues," **Language Learning & Technology**, C. XII, No:2, 2008, s. 49-70.

Kukulska-Hulme, A., Shield, L.: "Are Language Learning Web Sites Special? Towards A Research Agenda For Discipline-Specific Usability," **Journal of Educational Multimedia and Hypermedia**, 2006, s. 349-366, Aktaran Megan P. Stevenson, Min Liu, **Learning a Language with Web 2.0: Exploring the Use of Social Networking Features of Foreign Language Learning Websites**, CALICO Journal, C. XXVII, No:2, 2010, s. 233-259.

Kukulska-Hulme, A., Shield, L.: "An Overview Of Mobile Assisted Language Learning: From Content Delivery To Supported Collaboration And Interaction," **ReCALL**, C. XX. No:3, 2008, s. 271-289.

Kukulska-Hulme, A.: "Mobile Language Learning Now And In The Future," **Fran Vision Till Praktik: Sprakutbildning Och Informationsteknik (From Vision To Practice: Language Learning and IT),** Sweden, Swedish Net University, 2006, s. 119-134.

Levene, Mark: **Introduction to Search Engines and Web Navigation**, New Jersey, Wiley, 2010.

Li, Mimi: "Use of Wikis in Second/Foreign Language Classes: A Literature Review," **CALL-EJ**, C. XIII, No:1, 2012, s. 17-35.

Lier, Leo Van: "Action-based Teaching, Autonomy and Identity," **Innovation in Language Learning and Teaching**, C.I, No:1, 2007 s. 46-65.

Lonn, Steven, Teasley, Stephanie D.: "Saving time or innovating practice: Investigating perceptions and uses of Learning Management Systems," **Computers and Education**, C.LIII, No:3, Kasım 2009, s. 686-694.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu: **Diller için Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme,** Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009.

Mihaylova, N.V.: "Osobennosti organizatsii asinhronnogo obuçeniya studentov vuza v elektronnoy srede," **Vestnik Ogu**, No:2, 2012, s. 149-154.

Milli Eğitim Bakanlığı: **İnternet ve E-Posta Yönetimi**, Ankara, MEB, 2011.

Mondahl, Margrethe, Rasmussen, Jonas, Razmerita, Liana: "Web 2.0 Applications, Collaboration and Cognitive Processes in Case-Based Foreign Language Learning," **Visioning and Engineering the Knowledge Society : A Web Science Perspective**, Ed. Miltiadis D. Lytras v.d., Greece, Springer, 2009, s. 98-107.

Moon, Dosik, Lim, Dong Kyun: "Using Weblogs in Foreign Language Classrooms: Possibilities and Challenges," **International Journal of Software Engineering and Its Applications**, C. VII. No:5, 2013, s. 121-128.

Patarakin, E. D.: **Sotsialnıe servisı Veb 2.0 v pomoş uçitelyu**, Moskva, Korporatsiya Intel, 2007.

Peters, Laurence: **Global Education : Using Technology to Bring the World to Your Students**, Eugene, ISTE, 2009.

Pupils of Pythagoras school: "Russkiy kak inostrannıy", (Çevrimiçi) http://sputnik.russchool.eu/assets/files/methodiek_Sputnik/useful_links.pdf, 6 Haziran 2015.

Puri, Usha: **Distance Education**, Delhi, Pragun Publications, 2006.

Rosen, Anita: **E-Learning 2.0 Proven Practices and Emerging Technologies to Achieve Results**, New York, Amacom, 2009.

Ryan, Johnny: **History of the Internet and the Digital Future**, London, Reaktion Books, 2010.

Sergeevna, S. V.: "İgrovoe modelirovanie v obuçenii inostrannomu yaziku: praktiçeskiy aspekt," **Teoriya i praktika obşestvennogo razvitiya**, No:10, 2013, s. 235-238.

Stevenson, Megan P., Liu, Min: "Learning a Language with Web 2.0: Exploring the Use of Social Networking Features of Foreign Language Learning Websites," **CALICO Journal**, C. XXVII, No:2, 2010, s. 233-259.

Şukin, A. N.: **Metodika prepodavaniya russkogo yazıka kak inostrannogo**, Moskva, Vısşaya Şkola, 2003.

Şustrova, O.I.: "Plyusı i minusı ispolzovaniya interneta v protsesse gumanitarnogo obrazovaniya," **Internet i sovremennoe obşestvo**, 2008, s. 119-121.

Trinkle, Dennis A., Merriman , Scott A.: **American History Highway : A Guide to Internet Resources on U.S., Canadian, and Latin American History**, New York, M.E. Sharpe, 2007.

Türker, F. M.: "Yabancı Dil Eğitiminde Web Tabanlı Uzaktan Türkçe Öğretim Yöntemleri," **Route Educational and Social Science Journal**, C.1, No:2, 2014, s. 89-100.

Vladimiroviç , E.Y.: "Obrazovatelnıe vozmojnosti Veb 2.0 Veb 2.0-servisı Interneta – novıe formı kollektivnogo pedagogiçeskogo vzaimodeystviya," **Ispolzovanie Internet-tehnologiy v sovremennom obrazovatelnom protsesse**, 2008, s. 63-80.

Wang, Yu-Chun: "Acquiring the English Language through Web-Based Role-Playing Simulations: Informal Learning in Interactive Environments," **International Journal of English Language Education**, C.II, No:2, 2014, s. 101.

Watson, William R., Watson, Sunnie Lee: "What are Learning Management Systems, What are They Not, and What Should They Become?," **TechTrends**, C.LI, No:2, Mart-Nisan 2007, s. 28-34.

----------: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=Genel%20A%C4%9F&guid=TDK.GTS.54e45548ba3b11.20380387

----------: http://bidb.itu.edu.tr/seyirdefteri/blog/2013/09/08/web-2.0

----------: http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php

----------: https://www.google.com.tr/search/about/insidesearch/tipstricks/all.html

----------: https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=tr

----------: https://www.google.com.tr/search/about/insidesearch/tipstricks/all.html

----------: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.557dff8fab50c6.58591052

----------: http://livemocha.com/pages/the-livemocha-community/

EKLER

EK-1

ANKET

Bu anket, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin Rusça öğrenimlerini desteklemek amacıyla internet kullanımlarına ilişkin bilgi toplamaya yöneliktir. Anket sonuçları "*Rusçanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde İnternet Kullanımı*" başlıklı yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Ankette toplam 41 soru bulunmaktadır. Soruları dikkatlice okuyunuz ve sizin için en uygun seçenek ya da seçenekleri **X** işareti ile belirtiniz. Ankete isminizi yazmayınız.

1) Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

2) Yaşınız : ……

3) Sınıfınız : ( ) Hazırlık ( ) 1.Sınıf ( ) 2.Sınıf ( ) 3.Sınıf
( ) 4.Sınıf ( ) Lisansüstü

4) İnternete bağlanırken aşağıdaki araçlardan hangilerini tercih ediyorsunuz?

	Kullandıklarınız	**En çok kullandığınız**
Masaüstü Bilgisayar		
Dizüstü Bilgisayar		
Cep Telefonu		
Tablet		

5) İnternete nereden bağlanırsınız?

	Bağlandığınız Yerler	**En Çok Nereden Bağlanıyorsunuz?**
Evden		
Yurttan		
Üniversiteden		
İnternet kafeden		
Mobil aygıtlar ile her yerden		

6) İnternette günlük ortalama ne kadar vakit geçiriyorsunuz?

1 Saatten Az	
1-3 Saat	
3-5 Saat	
5-8 Saat	
8 Saatten Fazla	

7) İnternet kullanımı ile ilgili 7 amaç verilmiştir. Size uygun seçeneği X işareti ile belirtiniz.

İnterneti Kullanım Amaçları	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**	**Nadiren Kullanıyorum**	**Ara Sıra Kullanıyorum**	**Sık Sık Kullanıyorum**	**Her Zaman Kullanıyorum**
Öğrenimi desteklemek amacıyla					
Çeşitli konularda bilgi edinmek amacıyla					
Online haber okumak, gündemi takip etmek amacıyla					
İletişim amacıyla (sosyal medya, e-posta)					
Eğlence amacıyla (film & video izlemek, müzik dinlemek, oyun oynamak vs.)					
Alışveriş amacıyla					
Diğer ihtiyaçları karşılamak amacıyla (yazılım indirme, internet bankacılığı, fatura ödeme vs.)					

8) Hangi arama motorunu kullanıyorsunuz?

	Kullandıklarınızı işaretleyiniz	**<u>Rusça aramalarda</u> en çok hangisini kullanıyorsunuz?**
Google		
Bing		
Yahoo		
Yandex		
Diğer		

9) İnternette öğrenimi desteklemek amacıyla hangi kaynakları kullanıyorsunuz? Size uygun seçeneği X işareti ile belirtiniz.

İnternet Hizmetleri	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**	**Nadiren Kullanıyorum**	**Ara Sıra Kullanıyorum**	**Sık Sık Kullanıyorum**	**Her Zaman Kullanıyorum**
Web Siteler (aşağıdaki türlere dahil olmayan siteler)					
İnternet Tabanlı Mobil Uygulamalar					
Online Oyunlar					
E-posta (ödev teslimi için vs.)					
Sosyal Ağlar (Facebook, VKontakte vs.)					
Arama Motorları					
Forumlar					
Online Ansiklopediler (Wikipedia vs.)					
Bloglar					
Chat (Skype, WhatsApp vs.)					
E-book					
Online Dokümanlar (makale, dergi vs.)					

Bu kısımda internetin öğrenimi desteklemek amacıyla kullanımını ve sağladığı avantajlar belirtilerek görüşünüzün değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Size uygun seçeneği X işareti ile belirtiniz.

Öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında avantajlar	**Hiç Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
10. İnternet, ilgili konularda çeşitli materyaller (video, resim, makale vs.) sunan zengin bir bilgi kaynağıdır.					
11. İnternet, bilgiye daha hızlı erişim olanağı ile zamandan tasarruf etmemi sağlar.					
12. İnternete erişim kolaylığı sayesinde bilgiye istenilen ortamdan kolayca ulaşılabilir.					
13. İnternet ortamında ilgili konuda daha fazla miktarda bilgiye ulaşılabilir.					
14. Basılı materyallere oranla internet materyallerinin kullanımı daha kolaydır. (kelime arama imkanı, kopyala-yapıştır yapabilme vs.)					
15. Bilgiye ulaşım maliyeti açısından internet oldukça ucuzdur.					

Bu kısımda öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorlukların sıklıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Size uygun seçeneği X işareti ile belirtiniz.

Öğrenimi desteklemek amacıyla internet kullanımında karşılaşılan zorluklar	**Hiçbir Zaman**	**Nadiren**	**Ara Sıra**	**Sık Sık**	**Her Zaman**
16. Doğru bilgiye ulaşmak için fazla zaman harcıyorum.					
17. Aradığım bilgiye ulaşamıyorum.					
18. Doğru anahtar kelimeleri oluşturmakta zorluk çekiyorum.					
19. Doğru ve güvenilir kaynaklara ulaşmakta zorluk çekiyorum.					
20. İlgili konuda farklı kaynak bulmakta zorluk çekiyorum.					
21. Konu ile ilgisiz web siteleri ile karşılaşıyorum.					
22. Fazla miktarda bilginin varlığından dolayı doğru bilgiyi seçmede kararsız kalıyorum.					
23. Ulaştığım bilgiler doyurucu olmuyor, yüzeysel oluyor.					
24. Farklı web sitelerde aynı bilgiler ile karşılaşıyorum.					
25. Farklı web sitelerde çelişkili bilgiler ile karşılaşıyorum.					
26. İlgili konuda güncel bilgiye ulaşmakta zorluk çekiyorum.					

Aşağıda Rusça öğrenimini desteklemek amacıyla internet kullanıma dair ifadelere yer verilmiştir. Size uygun seçeneği X işareti ile belirtiniz.

Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**	**Nadiren Kullanıyorum**	**Ara Sıra Kullanıyorum**	**Sık Sık Kullanıyorum**	**Her Zaman Kullanıyorum**
27. Rusça sözlük siteleri kullanarak bilinmeyen kelimelerin anlamlarını öğrenmek amacıyla (Online Rusça sözlükler, Google Translate vs.)					
28. Rusça dilbilgisi sitelerini kullanarak dilbilgisi kurallarını öğrenmek ya da pekiştirmek amacıyla					
29. Rusça dilbilgisi alıştırma sitelerini kullanarak dilbilgisi kurallarını pekiştirmek amacıyla					
30. Yazılı iletişime olanak sağlayan internet araçları ile anadili Rusça olanlar ile iletişime geçerek, Rusça yazma becerilerini geliştirmek amacıyla (Skype vs.)					
31. Görüntülü ve sesli iletişime olanak sağlayan internet araçları ile anadili Rusça olanlar ile iletişime geçerek Rusça okuma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla (Skype vs.)					
32. Rusça kelimelerin okunuşlarını gösteren sitelerden kelimelerin okunuşlarını öğrenmek amacıyla					
33. İnternet sitelerindeki çeşitli metinleri gerektiğinde çeviri araçları yardımı ile okuyarak Rusça kelime haznesini artırmak amacıyla					

Rusça Öğrenimini Desteklemek Amacıyla İnternet Kullanımı	**Hiçbir Zaman Kullanmıyorum**	**Nadiren Kullanıyorum**	**Ara Sıra Kullanıyorum**	**Sık Sık Kullanıyorum**	**Her Zaman Kullanıyorum**
34. İnternet tabanlı oyunlar ve simülasyonlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla					
35. Mobil aygıtlarda internet üzerinden Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla					
36. Sosyal ağlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla					
37. Forumlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla					
38. Bloglar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla					
39. Wikiler ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla (Wikipedia vs.)					
40. İnternet tabanlı masaüstü programlar ile Rusça öğrenimini genel olarak desteklemek amacıyla (Abbyy Lingvo, Lingoes vs.)					
41. İnternet üzerinden Rusça ses materyalleri ile dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla (video, ses dosyası, film, müzik, radyo vs.)					